

Comhairle an
Aontais Eorpaigh

An Bhruiséal, 25 Eanáir 2021
(OR. en)

Comhad Idirinstiúideach:
2017/0237 (COD)

12262/1/20
REV 1

TRANS 486
CONSOM 179
CODEC 1056
PARLNAT 145

GNÍOMHARTHA REACHTACHA AGUS IONSTRAIMÍ EILE

Ábhar: Seasamh ón gComhairle ar an gcéad léamh chun go nglacfaí RIALACHÁN Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE maidir le cearta agus oibleagáidí paisinéirí iarnróid (athmhúnlú)
- A ghlac an Chomhairle an 25 Eanáir 2021

RIALACHÁN (AE) 2021/...
Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE

an ...

maidir le cearta agus oibleagáidí paisinéirí iarnróid (athmhúnlú)

(Téacs atá ábhartha le LEE)

TÁ PARLAIMINT NA hEORPA AGUS COMHAIRLE AN AONTAIS EORPAIGH,

Ag féachaint don Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, agus go háirithe Airteagal 91(1) de,

Ag féachaint don togra ón gCoimisiún Eorpach,

Tar éis dóibh an dréachtghníomh reachtach a chur chuig na parlaimintí náisiúnta,

Ag féachaint don tuairim ó Choiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa¹,

Tar éis dóibh dul i gcomhairle le Coiste na Réigiún,

Ag gníomhú dóibh i gcomhréir leis an ngnáthnós imeachta reachtach²,

¹ IO C 197, 8.6.2018 lch. 66.

² Seasamh ó Pharlaimint na hEorpa an 15 Samhain 2018 (IO C 363, 28.10.2020, lch. 296) agus seasamh ón gComhairle ar an gcéad léamh an 25 Eanáir 2021 [(IO ...)/(nár foilsíodh fós san Iris Oifigiúil)]. Seasamh ó Pharlaimint na hEorpa an . [(IO ...)/(nár foilsíodh fós san Iris Oifigiúil)].

De bharr an mhéid seo a leanas:

- (1) Tá roinnt leasuithe le déanamh ar Rialachán (CE) Uimh. 1371/2007 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹ chun cosaint a fheabhsú do phaisinéirí agus chun méadú ar thaisteal d'iarnród a spreagadh, agus ag an am céanna aird chuí á tabhairt ar Airteagail 11, 12 agus 14 go háirithe den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh (CFAE). I bhfianaise na leasuithe sin agus ar mhaithe le soiléireacht, ba cheart dá bhrí sin Rialachán (CE) Uimh. 1371/2007 a athmhúnlú.
- (2) Faoi chuimsiú an chomhbheartais iompair, tá sé tábhachtach cearta úsáideoirí maidir le paisinéirí iarnróid a choimirciú agus cáilíocht agus éifeachtúlacht na seirbhísí iarnróid do phaisinéirí a fheabhsú chun cuidiú le sciar an iompair d'iarnród i gcomparáid le modhanna eile iompair a mhéadú.
- (3) D'ainneoin an dul chun cinn nach beag atá déanta maidir le tomhaltóirí a chosaint san Aontas, tá tuilleadh feabhsuithe fós le déanamh i dtaca le cearta paisinéirí iarnróid a chosaint.
- (4) Go háirithe, ós é an paisinéir iarnróid an páirtí is laige sa chonradh iompair, caithfear cearta paisinéirí iarnróid a choimirciú ina leith sin.

¹ Rialachán (CE) Uimh. 1371/2007 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Deireadh Fómhair 2007 maidir le cearta agus oibleagáidí paisinéirí iarnróid (IO L 315, 3.12.2007, lch. 14).

- (5) Maidir leis na cearta céanna a dheonú do phaisinéirí iarnróid atá ar thurais idirnáisiúnta agus ar thurais intíre, féachtar leis sin an leibhéal cosanta a thugtar don tomhaltóir san Aontas a mhéadú, chun cothrom na Féinne a áirithiú do ghnóthais iarnróid agus chun cearta paisinéirí ar leibhéal comhionann a ráthú. Ba cheart go bhfaigheadh paisinéirí faisnéis chomh beacht agus is féidir maidir lena gcearta. Ós rud é nach féidir faisnéis a phriontáil go fisiciúil ar fhormáidí áirithe ticéad nua-aimseartha, ba cheart go bhféadfaí an fhaisnéis a cheanglaítear leis an Rialachán seo a chur ar fáil ar bhealaí eile.
- (6) Ní gnách go bhfreastalaíonn seirbhísí iarnróid a thairgtear d'úsáid stairiúil nó turasóireachta amháin ar ghnáthriachtanais iompair. Bíonn seirbhísí den sórt sin scartha amach ón gcuid eile de chóras iarnróid an Aontais agus baineann siad úsáid as teicneolaíocht a d'fhéadfadh teorainn a chur ar a n-inrochtaineacht. Cé is moite d'fhorálacha áirithe ar chóir feidhm a bheith acu maidir le gach seirbhís iarnróid do phaisinéirí ar fud an Aontais, ba chóir go mbeadh na Ballstáit in ann díolúintí a dheonú maidir le cur i bhfeidhm fhorálacha an Rialacháin seo ar sheirbhísí iarnróid a thairgtear d'úsáid stairiúil nó turasóireachta amháin.

- (7) Ní hionann carachtar seirbhísí iarnróid uirbeacha, fo-uirbeacha agus réigiúnacha do phaisinéirí agus carachtar seirbhísí fadachair d'iarnród. Dá bhrí sin, ba cheart cead a bheith ag na Ballstáit seirbhísí den sórt sin a dhíolmhú ó fhorálacha áirithe den Rialachán seo maidir le cearta paisinéirí.

Níor cheart feidhm a bheith ag díolúintí den sórt sin maidir le rialacha riachtanacha, go háirithe i ndáil leis na forálacha sin maidir le coinníollacha neamh-idirdhealaitheacha an chonartha iompair, maidir leis an gceart chun ticéid traenach a cheannachgan aon deacracht mhíchuí, maidir le dliteanas gnóthas iarnróid i leith paisinéirí agus a gcuid bagáiste, maidir leis an gceanglas árachas iomchuí a bheith ag gnóthais iarnróid agus maidir leis an gceanglas go ndeánfaí bearta iomchuí a ghlacadh chun sábháilteacht phearsanta na bpaisinéirí a áirithiú i stáisiúin traenach agus ar thraenacha. Bíonn na seirbhísí réigiúnacha níos comhtháite leis an gcuid eile de chóras iarnróid an Aontais agus is faide na turais lena mbaineann. I gcás seirbhísí iarnróid réigiúnacha do phaisinéirí, ba cheart, dá bhrí sin, pé díolúintí a d'fhéadfadh a bheith ann a shrianadh tuilleadh. Maidir le seirbhísí iarnróid réigiúnacha do phaisinéirí, ba cheart deireadh a chur go hiomlán leis na díolúintí atá ann ó fhorálacha an Rialacháin seo lena n-éascaítear úsáid seirbhísí iarnróid ag daoine faoi mhíchumas nó daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, agus níor cheart feidhm a bheith ag díolúintí maidir leis na forálacha de chuid an Rialacháin seo lena ndéantar úsáid rothar a chur chun cinn. Ina theannta sin, ba cheart teorainn ama a chur leis an bhféidearthacht seirbhísí réigiúnacha a dhíolmhú ó oibleagáidí áirithe maidir le tréthicéid a chur ar fáil agus le hathródú.

- (8) Áirítear ar aidhmeanna an Rialacháin seo feabhas a chur ar sheirbhísí iarnróid do phaisinéirí laistigh den Aontas. Dá bhrí sin, ba chóir do na Ballstáit a bheith in ann díolúintí a dheonú le haghaidh seirbhísí i réigiúin ina bhfuil cuid shuntasach den tseirbhís á hoibriú lasmuigh den Aontas.

- (9) Thairis sin, chun gur féidir aistriú go rianúil ón gcreat a bhunaítear de bhun Rialachán (CE) Uimh. 1371/2007 chuig an gcreat faoin Rialachán seo, ba cheart deireadh a chur le díolúintí a bhí ann roimhe sin de réir a chéile chun an deimhneacht dhlíthiúil agus an leanúnachas is gá a áirithiú. Níor cheart na Ballstáit, a bhfuil díolúintí deonaithe acu faoi láthair de bhun Airteagal 2(4) de Rialachán Uimh. 1371/2007, a bheith in ann na seirbhísí iarnróid intíre do phaisinéirí agus iad sin amháin a dhíolmhú ó fhorálacha an Rialacháin seo a bhfuil oiriúnú suntasach ag teastáil uathu agus, i gcás ar bith, ar feadh tréimhse theoranta amháin. Ba cheart cead a bheith ag na Ballstáit freisin, ar feadh idirthréimhse, díolúine a dheonú ón oibleagáid faisnéis tráchta agus taistil a roinnt idir oibreoirí, ach amháin i gcás nach mbeadh sé indéanta go teicniúil don bhainisteoir bonneagair na sonraí fíor-ama a sholáthar d'aon ghnóthas iarnróid, díoltóir ticéad, tionscnóir turas nó bainisteoirí stáisiúin. Ba cheart measúnú a dhéanamh maidir le cad is indéanta go teicniúil gach dhá bhliain ar a laghad.
- (10) Ba cheart do na Ballstáit an Coimisiún a chur ar an eolas i gcás ina ndíolmhaíonn siad seirbhísí iarnróid do phaisinéirí ó chur i bhfeidhm fhorálacha áirithe an Rialacháin seo. Agus an fhaisnéis sin á cur ar fáil acu, ba cheart do na Ballstáit míniú a thabhairt ar na cúiseanna atá leis na díolúintí agus na bearta a rinneadh nó atá beartaithe chun oibleagáidí an Rialacháin seo a chomhlíonadh nuair a rachaidh na díolúintí lena mbaineann in éag.
- (11) I gcás ina bhfuil roinnt bainisteoirí stáisiúin freagrach as stáisiún amháin, ba cheart an fhéidearthacht a bheith ag na Ballstáit an comhlacht a mbeidh na freagrachtaí dá dtagraítear sa Rialachán seo de chúram air a ainmniú.

- (12) Mar gheall ar an rochtain ar fhaisnéis taistil fíor-ama, lena n-áirítear maidir le taraifí, tá an taisteal d'iarnród níos inrochtana ag custaiméirí nua agus tugtar réimse níos leithne féidearthachtaí turais agus taraifí dóibh as ar féidir leo rogha a dhéanamh. Ba cheart do ghnóthais iarnróid rochtain ar fhaisnéis taistil den sórt sin agus ar an bhféidearthacht áirithintí a dhéanamh agus a chur ar ceal a thabhairt do ghnóthais iarnróid eile, do dhíoltóirí ticéad agus do thionscnóirí turas, a dhíolann a gcuid seirbhísí, chun taisteal d'iarnród a éascú. Ba cheart do bhainisteoirí bonneagair sonraí fíor-ama maidir le teacht agus imeacht na dtraenacha a dháileadh ar ghnóthais iarnróid agus ar bhainisteoirí stáisiúin, agus ar dhíoltóirí ticéad agus ar thionscnóirí turas freisin, chun taisteal d'iarnród a éascú.
- (13) Déantar ceanglais níos mionsonraithe maidir le soláthar faisnéise taistil a leagan amach sna sonraíochtaí teicniúla don idir-inoibritheacht dá dtagraítear i Rialachán (AE) Uimh. 454/2011 ón gCoimisiún¹.

¹ Rialachán (AE) Uimh. 454/2011 ón gCoimisiún an 5 Bealtaine 2011 maidir leis an tsonraíocht theicniúil d'idir-inoibritheacht a bhaineann leis an bhfóchóras 'feidhmchláir teileamaitice i gcomhair seirbhísí paisinéirí' den chóras iarnróid tras-Eorpach (IO L 123, 12.5.2011, lch. 11).

- (14) Le neartú ceart paisinéirí iarnróid ba cheart cur leis an dlí idirnáisiúnta atá ann cheana agus a chuimsítear in Iarscríbhinn A — Rialacha Aonfhoirmeacha maidir leis an gConradh le haghaidh Iompar Idirnáisiúnta Paisinéirí agus Bagáiste d'iarnród (CIV) a ghabhann le Coinbhinsiún an 9 Bealtaine 1980 maidir le hIompar Idirnáisiúnta d'Iarnród (COTIF), arna mhodhnú le Prótacal an 3 Meitheamh 1999 lena modhnaítear an Coinbhinsiún maidir le hIompar Idirnáisiúnta d'iarnród (Prótacal 1999). Is inmhianaithe, áfach, raon feidhme an Rialacháin seo a leathnú ionas go gcosnófaí ní hamháin paisinéirí idirnáisiúnta ach paisinéirí intíre chomh maith. An 23 Feabhra 2013, d'aontaigh an tAontas do COTIF.
- (15) Ba cheart do na Ballstáit idirdhealú ar bhonn náisiúntacht an phaisinéara nó ar bhonn na háite laistigh den Aontas a bhfuil an gnóthas iarnróid nó an díoltóir ticéad nó an tionscnóir turas bunaithe a thoirmeasc. Níor cheart, áfach, cosc a chur ar tharaifí sóisialta ná ar úsáid níos leithne iompar poiblí a spreagadh, ar choinníoll go bhfuil bearta den sórt sin comhréireach agus neamhspleách ar náisiúntacht an phaisinéara lena mbaineann. Tá cead ag gnóthais iarnróid, díoltóirí ticéad agus tionscnóirí turas a gcleachtas tráchtála a chinneadh, lena n-áirítear tairiscintí speisialta a úsáid agus bealaí díolacháin áirithe a chur chun cinn. I bhfianaise na forbartha ar ardáin ar líne a dhíolann ticéid iompair paisinéirí, ba cheart do na Ballstáit aird ar leith a thabhairt ar a áirithiú nach ndéantar aon idirdhealú le linn phróiseas na rochtana ar chomhéadain ar líne nó le linn ticéid a cheannach. Ina theannta sin, beag beann ar an gcaoi a gceannaítear ticéad, ba cheart go mbeadh an leibhéal cosanta céanna ag an bpaisinéir.

- (16) Tá impleachtaí ag an méadú ar an tóir ar an rothaíocht ar fud an Aontais don tsoghluaisteacht agus don turasóireacht ar an mórgóir. Le méadú ar an gcion módach atá ag úsáid an iarnróid agus na rothaíochta, laghdaítear tionchar an iompair ar an gcomhshaol. Dá bhrí sin, ba cheart do ghnóthais iarnróid é a éascú a oiread is féidir turais rothaíochta agus turais traenach a dhéanamh le chéile. Go háirithe, agus rothstoc nua á fháil acu nó mór-uasghrádú á dhéanamh ar rothstoc atá ann cheana, ba cheart do na gnóthais iarnróid líon leordhóthanach áiteanna a chur ar fáil do rothair, ach amháin i gcás ina mbaineann an éadail nó an t-uasghrádú le carráistí bialainne, suanchóistí nó le carráistí couchette. Chun tionchar diúltach ar fheidhmíocht sábháilteachta an rothstoic atá ann cheana, níor cheart feidhm a bheith ag an oibleagáid sin ach amháin i gcás mór-uasghrádú a fhágann go bhfuil gá le húdarú nua feithicle don chur ar an margadh.

- (17) Ba cheart líon leordhóthanach na háiteanna rothar do chomhdhéanamh traenach a chinneadh bunaithe ar mhéid chomhdhéanamh na traenach, cineál na seirbhíse agus ar an éileamh ar iompar na rothar. Ba cheart an fhéidearthacht a bheith ag gnóthais iarnróid pleananna a bhunú le líonta nithiúla na háiteanna rothar dá seirbhísí, tar éis dóibh dul i gcomhairle leis an bpobal. I gcás ina gcinneann gnóthais iarnróid gan pleananna a bhunú, ba cheart feidhm a bheith ag líon reachtúil. Ba cheart an líon reachtúil fónamh mar threoir freisin do ghnóthais iarnróid agus a bpleananna a mbunú acu. Níor cheart go measfaí uimhir atá faoi bhun an lín reachtaigh leormhaith ach amháin i gcás ina bhfuil údar leis sin de bharr imthosca speisialta amhail seirbhísí iarnróid a oibriú in am geimhridh nuair is léir nach bhfuil aon éileamh nó éileamh íseal ar rothair a iompar. Ina theannta sin, bíonn éileamh mór i mBallstáit áirithe ar iompar rothar maidir le cineálacha áirithe seirbhísí. Dá bhrí sin, ba cheart an fhéidearthacht a bheith ag na Ballstáit an líon íosta leordhóthanach de áiteanna rothar do chineálacha áirithe seirbhísí a chinneadh. Ba cheart forlámhas a bheith ag an líon sin ar an líon nithiúil mar a luadh i bpleananna ar bith de chuid na ngnóthas iarnróid. Níor cheart go gcuirfeadh sé sin isteach ar shaorghluaiseacht rothstoic iarnróid laistigh den Aontas. Ba cheart paisinéirí a chur ar an eolas maidir leis an spás atá ar fáil do rothair.
- (18) Ba cheart na cearta agus na hoibleagáidí maidir le rothair a iompar ar thraenacha a bheith infheidhme maidir le rothair ar féidir dul orthu go héasca roimh agus i ndiaidh an turais iarnróid. Cumhdaítear rothair a iompar i bpacáistí agus málaí, mar is infheidhme, le forálacha an Rialacháin seo maidir le bagáiste.

- (19) Áirítear le cearta paisinéirí iarnróid chun seirbhísí iarnróid faisnéis a fháil maidir leis an tseirbhís roimh an turas agus lena linn. Ba cheart do na gnóthais iarnróid, na díoltóirí ticéad agus na tionscnóirí turas faisnéis ghinearálta a chur ar fáil roimh ré maidir leis an tseirbhís iarnróid. Ba cheart an fhaisnéis sin a sholáthar i bhformáidí inrochtana le haghaidh daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe. I rith an turais, ba cheart go ndéanfaidh gnóthais iarnróid agus, i gcás inarb indéanta, díoltóirí ticéad agus tionscnóirí turas, an fhaisnéis a cheanglaítear leis an Rialachán seo a sholáthar don phaisinéir. I gcás ina bhfuil an fhaisnéis sin ag bainisteoir stáisiúin, ba cheart don bhainisteoir an fhaisnéis sin a sholáthar do na paisinéirí freisin.
- (20) Tá éagsúlacht mhór i méid chuideachtaí na ndíoltóirí ticéad, ó mhicrifhiontair go fiontair mhóra, agus ní thairgeann cuid de na díoltóirí ticéad a seirbhísí ach as líne nó ar líne. Ba cheart, dá bhrí sin, an oibleagáid faisnéis taistil a sholáthar do phaisinéirí a bheith comhréireach le méideanna éagsúla, agus dá bhrí sin acmhainneachtaí éagsúla, an díoltóra ticéad a léiriú.
- (21) Níor cheart go gcuirfeadh an Rialachán seo cosc ar ghnóthais iarnróid, ar thionscnóirí turas ná ar dhíoltóirí ticéad coinníollacha níos fabhraí a thairiscint don phaisinéir ná na coinníollacha a leagtar síos sa Rialachán seo. Níor cheart, áfach, go bhfágfaidh an Rialachán seo go mbeadh gnóthas iarnróid faoi cheangal ag coinníollacha conarthacha níos fabhraí arna dtairiscint ag tionscnóir turas nó díoltóir ticéad, ach amháin i gcás ina bhforáiltear a mhalairt le socrú idir an gnóthas iarnróid agus an tionscnóir turas nó an díoltóir ticéad.

- (22) Le tréthicéid, ceadaítear turais gan stró do phaisinéirí agus, dá bhrí sin, ba cheart iarrachtaí réasúnta a dhéanamh ticéid den sórt sin a thairiscint le haghaidh seirbhísí paisinéirí iarnróid fad-achair, uirbeacha, fo-uirbeacha agus réigiúnacha, bíodh siad idirnáisiúnta nó intíre, lena n-áirítear seirbhísí paisinéirí iarnróid atá díolmhaithe faoin Rialachán seo. Ba cheart é a bheith indéanta, chun críoch cinneadh a dhéanamh maidir leis an moill iomlán a bhfuil cúiteamh ar fáil ina leith, agus tréimhsí moille á gcur as an áireamh a tharla le linn codanna den turas a bhaineann le seirbhísí iarnróid atá díolmhaithe faoin Rialachán seo.
- (23) Maidir le seirbhísí atá á n-oibriú ag an ngnóthas iarnróid céanna, ba cheart aistriú paisinéirí iarnróid ó sheirbhís amháin go seirbhís eile a éascú trí oibleagáid a thabhairt isteach chun tréthicéid a sholáthar, toisc nach bhfuil aon chomhaontuithe tráchtála ag teastáil idir gnóthais iarnróid. Ba cheart feidhm a bheith freisin ag an gceanglas tréthicéid a sholáthar maidir le seirbhísí arna n-oibriú ag gnóthais iarnróid leis an úinéir céanna nó ar fochuideachtaí iad de cheann amháin de na gnóthais iarnróid a sholáthraíonn seirbhísí iarnróid atá mar chuid den turas. Ba cheart an fhéidearthacht a bheith ag an ngnóthas iarnróid am imeachta gach seirbhíse iarnróid, lena n-áirítear seirbhísí réigiúnacha a bhfuil an tréthicéad bailí di a shonrú ar an tréthicéad.
- (24) Ba cheart go gcuirfí paisinéirí ar an eolas ar bhealach soiléir an ionann ticéid arna ndíol ag gnóthas iarnróid in aon idirbheart tráchtála amháin agus tréthicéad. I gcás nach gcuirfear paisinéirí ar an eolas i gceart, ba cheart go mbeadh an gnóthas iarnróid faoi dhliteanas amhail is dá mba thréthicéad na ticéid sin.

- (25) Ba cheart go ndéanfaí tairiscint tréthicéad a chur chun cinn. Mar sin féin, tá an fhaisnéis chruinn ríthábhachtach maidir leis an tseirbhís iarnróid nuair a cheannaíonn paisinéirí ticéid ó dhíoltóir ticéad nó ó thionscnóir turas. I gcás ina ndíolfaidh díoltóirí ticéad nó tionscnóirí turas ticéid ar leith mar chuach, ba cheart dóibh an paisinéir a chur ar an eolas go soiléir nach dtugtar an leibhéal céanna cosanta leis na ticéid sin agus a thugtar le tréthicéid, agus nár eisigh an gnóthas iarnróid nó na gnóthais iarnróid a sholáthraíonn an tseirbhís na ticéid sin mar thréthicéid. I gcás ina mainneoidh díoltóirí ticéad nó tionscnóirí turas an ceanglas sin a chomhlíonadh, ba cheart go rachadh a ndliteanas thar aisíocaíocht na dticéad.
- (26) Agus tréthicéid á dtairiscint acu, is den tábhacht go gcuirfeadh na gnóthais iarnróid san áireamh na nasc-amanna íosta réadúla ab infheidhme nuair a cuireadh in áirithe ar dtús iad, mar aon le tosca ábhartha amhail méid agus suíomh na stáisiún agus na n-ardán lena mbaineann faoi seach.

(27) I bhfianaise Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta Daoine faoi Mhíchumas agus chun deiseanna taistil d'iarnród atá inchomparáide leis na deiseanna atá ag saoránaigh eile a thabhairt do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, ba cheart rialacha a bhunú maidir le neamh-idirdhealú agus maidir le cúnamh le linn a dturais. Tá an ceart céanna chun saorghluaiseachta agus chun neamh-idirdhealaithe ag daoine faoi mhíchumas agus ag daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe agus atá ag gach saoránach eile. Inter alia, ba cheart aird ar leith a thabhairt ar fhaisnéis a sholáthar do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe maidir le hinrochtaineacht seirbhísí iarnróid, le coinníollacha rochtana an rothstoic agus leis na háiseanna ar bord. Chun an fhaisnéis is fearr faoi mhoilleanna a sholáthar do phaisinéirí a bhfuil mallachar céadfa orthu, ba cheart córais amhairc agus inchloiste a úsáid, de réir mar is iomchuí. Ba cheart go mbeadh daoine faoi mhíchumas in ann ticéid a cheannach ar an traein gan táillí breise i gcás nach mbeidh aon mhodhanna inrochtana eile ann chun ticéid a cheannach roimh dhul ar an traein. Mar sin féin, ba cheart an fhéidearthacht a bheith ann an ceart sin a theorannú i gcásanna a bhaineann le slándáil agus le háirithintí éigeantacha traenach. Ba cheart oiliúint iomchuí a bheith ar na baill foirne le freastal ar riachtanais daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, go háirithe nuair atá cúnamh á thabhairt acu dóibh. Chun coinníollacha taistil cothroma a áirithiú, ba cheart cúnamh a thabhairt do na daoine sin sna stáisiúin agus ar bord nó, in éagmais foireann tionlacain oilte ar bord na traenach agus sa stáisiún, ba cheart go ndéanfaí gach iarracht réasúnach chun rochtain ar thaisteal d'iarnród a cheadú.

- (28) Ba cheart go n-oibreodh gnóthais iarnróid agus bainisteoirí stáisiúin go gníomhach le heagraíochtaí a dhéanann ionadaíocht ar dhaoine faoi mhíchumas chun feabhas a chur ar cháilíocht inrochtaineacht seirbhísí iompair.
- (29) Chun rochtain ar sheirbhísí paisinéirí iarnróid a éascú do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, ba cheart an fhéidearthacht a bheith ag na Ballstáit a cheangal ar ghnóthais iarnróid agus ar bhainisteoirí stáisiún Pointí Teagmhála Aonair náisiúnta a bhunú chun comhordú a dhéanamh maidir le sonraí agus le cúnamh.
- (30) Ar chúiseanna praiticiúla, chun a áirithiú go soláthrófar cúnamh do dhaoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, ní mór an gnóthas iarnróid, an bainisteoir stáisiúin, an díoltóir ticéad nó an tionscnóir turas a chur ar an eolas roimh ré go bhfuil gá le cúnamh. Cé go mbunaítear leis an Rialachán seo uastréimhse choiteann maidir le réamhfhógraí den sórt sin, tá socruithe deonacha lena bhforáiltear tréimhsí réamhfhógartha níos giorra ná sin luachmhar i gcás ina bhfeabhsaítear soghluaisteacht daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe. Chun an leithdháileadh faisnéise is leithne is féidir a bhaineann le tréimhsí ama laghdaithe den sórt sin a ráthú, is den tábhacht go n-áireodh an Coimisiún ina thuarascáil ar chur chun feidhme agus torthaí an Rialacháin seo faisnéis maidir le forbairt socruithe réamhfhógartha laghdaithe agus maidir le scaipeadh gaolmhar faisnéise.

- (31) Ba cheart do ghnóthais iarnróid agus do bhainisteoirí stáisiúin aird a thabhairt ar riachtanais daoine faoi mhíchumas agus riachtanais daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, trí Threoir (AE) 2019/882 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹ agus Rialachán (AE) Uimh. 1300/2014 ón gCoimisiún² a chomhlíonadh. I gcás ina ndéantar tagairt sa Rialachán seo d'fhorálacha Threoir (AE) 2019/882, ba cheart do na Ballstáit na forálacha sin a chur i bhfeidhm ón 28 Meitheamh 2025 agus i gcomhréir leis na bearta idirthréimhseacha a leagtar síos in Airteagal 32 den Treoir sin. Maidir le seirbhísí iarnróid do phaisinéirí, leagtar amach raon feidhme na bhforálacha sin i bpointe (c) d'Airteagal 2(2) den Treoir sin.
- (32) Cuirtear oiliúint ar ainmhithe áirithe chun cabhrú le daoine faoi mhíchumas chun iad a chur ar a gcumas soghluaisteacht neamhspleách a bhaint amach. Chun an tsoghluaisteacht sin a bhaint amach, is den riachtanas é go bhféadfaí na hainmhithe sin a thabhairt isteach ar thraenacha. Leis an Rialachán seo, bunaítear cearta agus oibleagáidí coiteanna maidir le madraí cuidithe. Ba cheart an fhéidearthacht a bheith ag Ballstáit, áfach, trialacha a sheoladh le hainmhithe cuidithe eile agus cead a thabhairt dóibh dul isteach ar thraenacha ar a seirbhísí iarnróid intíre. Is den tábhacht go ndéanfadh an Coimisiún faireachán ar an bhforbairt maidir leis an ábhar seo i bhfianaise na hoibre a dhéanfar amach anseo ar ainmhithe cuidithe soghluaisteachta.

¹ Treoir (AE) 2019/882 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 17 Aibreán 2019 maidir leis na ceanglais inrochtaineachta le haghaidh táirgí agus seirbhísí (IO L 151, 7.6.2019, lch. 70).

² Rialachán (AE) Uimh. 1300/2014 ón gCoimisiún an 18 Samhain 2018 maidir leis na sonraíochtaí teicniúla le haghaidh idir-inoibritheachta a bhaineann le hinrochtaineacht chóras iarnróid an Aontais do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe (IO L 356, 12.12.2014, lch. 110).

- (33) Is inmhianaithe go gcruthófar leis an Rialachán seo córas cúitimh do phaisinéirí i gcás moille, lena n-áirítear i gcásanna inarb é cealú seirbhíse nó nasc cailte is cúis leis an moill. I gcás moill ar sheirbhís paisinéirí iarnróid, ba cheart do ghnóthais iarnróid cúiteamh a thabhairt do phaisinéirí bunaithe ar chéatadán de phraghas an ticéid.
- (34) Ba cheart oibleagáid a bheith ar ghnóthais iarnróid árachas a bheith acu, nó ráthaíochtaí leordhóthanacha a bheith acu, le haghaidh a ndliteanais i leith paisinéirí iarnróid i gcás tionóisce.
- (35) Le neartú na gceart chun cúitimh agus chun cúnaimh i gcás moille, nasc a cailleadh, nó cealú seirbhíse, ba cheart go dtabharfaí spreagadh níos láidre don mhargadh iompair paisinéirí d'iarnród, rud a rachadh chun sochair do na paisinéirí.
- (36) I gcás moille, ba cheart roghanna iompair ar leanúint nó athródaithe ar choinníollacha iompair inchomparáide a chur ar fáil do na paisinéirí. Ba cheart riachtanais daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe a chur san áireamh ina leithéid sin de chás.

(37) Níor cheart oibleagáid a bheith ar ghnóthas iarnróid cúiteamh a íoc, áfach, más féidir leis a chruthú gurbh imthosca urghnácha amhail dálaí adhaimsire nó mórthubaistí nádúrtha lena gcuirfí oibriú sábháilte na seirbhísí i mbaol ba chúis leis an moill. Ba cheart aon teagmhas den sórt sin a bheith ina mhatalang nádúrtha eisceachtúil, seachas gnáthaimsir an tséasúir a bheith ann amhail stoirmeacha fómhair nó tuilte uirbeacha a tharlaíonn go tráthrialta de dheasca na dtoidí nó leá sneachta. Ina theannta sin, níor cheart oibleagáid a bheith ar ghnóthas iarnróid cúiteamh a íoc, más féidir leis a chruthú gurbh géarchéimeanna móra sláinte poiblí, amhail paindéim, ba chúis leis an moill. Thairis sin, i gcás inarb é an paisinéir nó gníomhaíochtaí áirithe a dhéanann tríú páirtithe is cúis leis an moill, níor cheart oibleagáid a bheith ar an ngnóthas iarnróid cúiteamh a chur ar fáil don mhoill. Ba cheart do ghnóthais iarnróid a chruthú nárbh fhéidir leo eachatraí sen sórt sin a thuar ná a sheachaint, nárbh fhéidir leo an moill a chosc fiú dá ndéanfaí gach beart réasúnta, lena n-áirítear cothabháil choiscitheach iomchuí a rothstoic. Níor cheart go mbeadh díolúine ó dhliteanas i leith moilleanna ann de bharr stailceanna phearsanra an ghnóthais iarnróid, agus de bharr gníomhaíochta, nó neamhghníomhartha oibreoirí iarnróid eile a úsáideann an bonneagar, an bainisteoir bonneagair nó an bainisteoir stáisiúin céanna. Ba cheart údar oibiachtúil a bheith leis na himthosca nach bhfuil oibleagáid ar ghnóthais iarnróid cúiteamh a íoc iontu. I gcás ina mbeidh cumarsáid nó doiciméad de chuid an bhainisteora bonneagair iarnróid, de chuid údaráis phoiblí nó de chuid comhlachta eile atá neamhspleách ar na gnóthais iarnróid, ina léirítear na himthosca ar a bhfuil an gnóthas iarnróid ag brath chun go mbeidh sé díolmhaithe ón oibleagáid chun cúiteamh a íoc, ba cheart dóibh aird na bpaisinéirí agus, i gcás inarb ábhartha, aird na n-údarás lena mbaineann a tharraingt ar theachtaireachtaí nó doiciméid den sórt sin.

- (38) Ba cheart gnóthais iarnróid a spreagadh chun an nós imeachta maidir le hiarratas a dhéanamh ar chúiteamh a shimpliú do phaisinéirí. Go háirithe, ba cheart an deis a bheith ag na Ballstáit a cheangal ar ghnóthais iarnróid glacadh leis na hiarratais ar mhodhanna áirithe cumarsáide amhail ar shuíomhanna gréasáin nó trí fheidhmchláir mhóibíleacha, ar choinníoll nach bhfuil na ceanglais sin idirdhealaitheach.
- (39) Chun cúrsaí a dhéanamh níos éasca do phaisinéirí iarraidh ar aisíocaíocht nó cúiteamh i gcomhréir leis an Rialachán seo, ba cheart foirmeacha atá bailí ar fud an Aontais a bhunú d'iarrataí den sórt sin. Ba cheart an fhéidearthacht a bheith ag paisinéirí a n-iarrataí a chur isteach trí úsáid a bhaint as foirm den sórt sin.
- (40) I gcomhar le bainisteoirí bonneagair agus bainisteoirí stáisiúin, ba cheart do ghnóthais iarnróid pleananna teagmhasacha a ullmhú chun an tionchar de dheasca mórbhriseadh seirbhíse a íoslaghdú trí fhaisnéis iomchuí agus aire iomchuí a thabhairt do phaisinéirí atá sáinnithe.
- (41) Is inmhianaithe freisin íospartaigh tionóisce agus a gcleithiúnaithe a shaoradh ó inní ghearrthéarmach airgid sa tréimhse díreach tar éis na tionóisce.
- (42) Is ar mhaithe le leas na bpaisinéirí iarnróid go nglacfaí bearta iomchuí, i gcomhaontú leis na húdaráis phoiblí, chun a slándáil phearsanta a áirithiú sna stáisiúin agus ar na traenacha.

- (43) Ba cheart do phaisinéirí iarnróid a bheith in ann gearán a thíolacadh d'aon ghnóthas iarnróid lena mbaineann, do na bainisteoirí stáisiúin ar stáisiúin áirithe, nó, i gcás inarb ábhartha, do dhíoltóirí ticéad agus tionscnóirí turas maidir lena réimsí freagrachta faoi seach maidir leis na cearta agus na hoibleagáidí a thugtar leis an Rialachán seo. Ba cheart do phaisinéirí iarnróid a bheith i dteideal freagra a fháil laistigh de thréimhse réasúnta ama.
- (44) Ar mhaithe le gearáin a láimhseáil go héifeachtúil, ba cheart an ceart a bheith ag gnóthais iarnróid agus bainisteoirí stáisiúin seirbhísí comhpháirteacha custaiméirí agus sásraí láimhseála gearán a bhunú. Ba cheart faisnéis faoi na nósanna imeachta maidir le gearáin a láimhseáil a bheith ar fáil go poiblí agus furasta do phaisinéirí teacht uirthi.
- (45) Níor cheart don Rialachán seo difear a dhéanamh do chearta paisinéirí gearán a chur faoi bhráid comhlacht náisiúnta nó sásamh dlí a lorg trí nósanna imeachta náisiúnta.
- (46) Ba cheart do ghnóthais iarnróid agus do bhainisteoirí stáisiún caighdeáin cáilíochta seirbhíse do sheirbhísí iarnróid do phaisinéirí a shainiú, a bhainistiú agus faireachán a dhéanamh orthu. Ba cheart do ghnóthais iarnróid faisnéis maidir lena bhfeidhmíocht cáilíochta seirbhíse a chur ar fáil go poiblí freisin.

- (47) Chun ardleibhéal cosanta don tomhaltóir a choinneáil san iompar d'iarnród, ba cheart ceangal a bheith ar na Ballstáit comhlachtaí náisiúnta forfheidhmithe a ainmniú chun faireachán grinn a dhéanamh ar a chur i bhfeidhm an Rialacháin seo agus é a fhorfheidhmiú ar an leibhéal náisiúnta. Ba cheart na comhlachtaí sin a bheith in ann bearta forfheidhmiúcháin éagsúla a dhéanamh. Ba cheart paisinéirí a bheith in ann gearán a chur faoi bhráid na gcomhlachtaí sin faoi shárúithe líomhnaithe ar an Rialachán seo. Chun a áirithiú go láimhseálfar go sásúil na gearáin sin, ba cheart do na comhlachtaí comhoibriú le comhlachtaí náisiúnta forfheidhmithe na mBallstát eile freisin.
- (48) Bheadh ualach díréireach, in aisce ar na Ballstáit nach bhfuil aon chóras iarnróid acu agus nach bhfuil aon ionchas láithreach ann go mbeidh córas iarnróid acu dá mbeidís faoi réir na n-oibleagáidí forfheidhmiúcháin maidir le bainisteoirí stáisiúin agus bainisteoirí bonneagair dá bhforáiltear leis an Rialachán seo. Is amhlaidh atá maidir le hoibleagáidí forfheidhmiúcháin i dtaca le gnóthais iarnróid fad is nach bhfuil aon ghnóthas ceadúnaithe ag Ballstát. Dá bhrí sin, ba cheart na Ballstáit sin a dhíolmhú ó na hoibleagáidí sin.
- (49) Ba cheart próiseáil sonraí pearsanta a dhéanamh i gcomhréir le dlí an Aontais maidir le cosaint sonraí pearsanta, go háirithe Rialachán (AE) 2016/679 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹.

¹ Rialachán (AE) Uimh. 2016/679 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 27 Aibreán 2016 maidir le daoine nádúrtha a chosaint i ndáil le sonraí pearsanta a phróiseáil agus maidir le saorghluaiseacht sonraí den sórt sin, agus lena n-aisghairtear Treoir 95/46/CE (An Rialachán Ginearálta maidir le Cosaint Sonraí) (IO L 119, 4.5.2016, lch. 1).

- (50) Ba cheart do na Ballstáit pionóis a leagan síos a bheidh infheidhme maidir le sárúithe ar an Rialachán seo agus a áirithiú go gcuirfear na pionóis sin i bhfeidhm. Ba cheart do na pionóis sin a bheith éifeachtúil, comhréireach agus athchomhairleach agus d'fhéadfadh íocaíocht cúitimh leis an duine a bheadh i gceist a bheith san áireamh leo.
- (51) Ós rud é nach féidir leis na Ballstáit cuspóirí an Rialacháin seo, eadhon iarnróid an Aontais a fhorbairt agus cearta paisinéirí iarnróid a neartú, a ghnóthú go leordhóthanach agus gur fearr is féidir iad a ghnóthú ar leibhéal an Aontais, féadfaidh an tAontas bearta a ghlacadh i gcomhréir le prionsabal na coimhdeachta a leagtar amach in Airteagal 5 den Chonradh ar an Aontas Eorpach. I gcomhréir le prionsabal na comhréireachta a leagtar amach san Airteagal sin, ní théann an Rialachán seo thar a bhfuil riachtanach chun na cuspóirí sin a ghnóthú.

- (52) Chun a áirithiú go dtabharfar ardleibhéal cosanta do phaisinéirí, ba cheart an chumhacht gníomhartha a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 290 CFAE a tharmligean chuig an gCoimisiún chun Iarscríbhinn I a leasú i ndáil le Rialacha Aonfhoirmeacha CIV agus chun méid na réamhíocaíochta a choigeartú i gcás bás paisinéara i bhfianaise na n-athruithe ar an Innéacs uile-Aontais Comhchuibhithe Praghsanna do Thomhaltóirí. Tá sé tábhachtach, go háirithe, go rachadh an Coimisiún i mbun comhairliúcháin iomchuí le linn a chuid oibre ullmhúcháin, lena n-áirítear ar leibhéal na saineolaithe, agus go ndéanfar na comhairliúcháin sin i gcomhréir leis na prionsabail a leagtar síos i gComhaontú Idirinstitiúideach an 13 Aibreán 2016 maidir le Reachtóireacht Níos Ferra¹. Go sonrach, chun rannpháirtíocht chomhionann in ullmhú na ngníomhartha tarmligthe a áirithiú, faigheann Parlaimint na hEorpa agus an Chomhairle na doiciméid uile ag an am céanna leis na saineolaithe sna Ballstáit, agus bíonn rochtain chórasach ag a gcuid saineolaithe ar chruinnithe ghrúpaí saineolaithe an Choimisiúin a bhíonn ag déileáil le hullmhú na ngníomhartha tarmligthe.
- (53) Chun coinníollacha aonfhoirmeacha a áirithiú maidir leis an Rialachán seo a chur chun feidhme, ba cheart cumhachtaí cur chun feidhme a thabhairt don Choimisiún. Ba cheart na cumhachtaí sin a fheidhmiú i gcomhréir le Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle².

¹ IO L 123, 12.5.2016, lch. 1

² Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Feabhra 2011 lena leagtar síos na rialacha agus na prionsabail ghinearálta a bhaineann leis na sásraí maidir le rialú ag na Ballstáit ar fheidhmiú cumhachtaí cur chun feidhme ag an gCoimisiún (IO L 55, 28.2.2011, lch. 13).

- (54) Leis an Rialachán seo, urramaítear na cearta bunúsacha agus comhlíontar na prionsabail a aithnítear i gCairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh, go háirithe Airteagail 21, 26, 38 agus 47 maidir le cosc ar idirdhealú de chineál ar bith, lánpháirtíocht daoine faoi mhíchumas, ardleibhéal cosanta don tomhaltóir a áirithiú, agus an ceart chun leighis éifeachtaigh agus trialach córa, faoi seach. Ní mór do chúirteanna na mBallstát an Rialachán seo a chur i bhfeidhm ar bhealach atá comhsheasmhach leis na cearta agus leis na prionsabail seo,

TAR ÉIS AN RIALACHÁN SEO A GHLACADH:

Caibidil I

Forálacha ginearálta

Airteagal 1 *Ábhar agus cuspóirí*

Chun foráil a dhéanamh do chosaint éifeachtach paisinéirí agus chun taisteal d'iarnród a spreagadh, bunaítear leis an Rialachán seo rialacha is infheidhme maidir leis an iompar d'iarnród i dtaca leis na nithe seo a leanas:

- (a) neamh-idirdhealú idir paisinéirí i ndáil le coinníollacha iompair agus soláthar ticéad;
- (b) dliteanas gnóthas iarnróid agus a n-oibleagáidí árachais i leith paisinéirí agus a gcuid bagáiste;
- (c) cearta na bpaisinéirí i gcás tionóisce a eascróidh as úsáid seirbhísí iarnróid agus is cúis le bás, le díobháil phearsanta nó le cailleadh a mbagáiste nó le damáiste dá mbagáiste;
- (d) cearta na bpaisinéirí, i gcás briseadh, amhail cealú nó moill, lena n-áirítear a gceart chun cúitimh;
- (e) faisnéis íosta agus chruinn, lena n-áirítear maidir le ticéid a eisiúint, a bheidh le soláthar do phaisinéirí i bhformáid inrochtana agus ar bhealach tráthúil;

- (f) neamh-idirdhealú i gcoinne daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe agus cúnamh dóibh;
- (g) caighdeán cháilíochta seirbhíse a shainiú agus faireachán a dhéanamh orthu agus na rioscaí do shlándáil phearsanta na bpaisinéirí a bhainistiú;
- (h) gearáin a láimhseáil;
- (i) rialacha ginearálta maidir le forghníomhú.

Airteagal 2

Raon Feidhme

1. Beidh feidhm ag an Rialachán seo maidir le turais agus seirbhísí iarnróid idirnáisiúnta agus intíre ar fud an Aontais arna soláthar ag gnóthas iarnróid amháin nó níos mó atá ceadúnaithe i gcomhréir le Treoir 2012/34/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹.
2. Féadfaidh na Ballstáit seirbhísí a oibrítear d'úsáid stairiúil nó turasóireachta amháin a dhíolmhú ó chur i bhfeidhm an Rialacháin seo. Níl feidhm ag an díolúine sin maidir le hAirteagail 13 agus 14.

¹ Treoir 2012/34/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 21 Samhain 2012 lena mbunaítear limistéar Eorpach aonair iarnróid (IO L 343, 14.12.2012, lch. 32).

3. Maidir leis na díolúintí arna ndeonú i gcomhréir le hAirteagal 2(4) agus (6) d'Airteagal 2 de Rialachán (CE) Uimh 1371/2007 roimh an ... [Dáta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo] beidh siad bailí go dtí an dáta a rachaidh na díolúintí sin in éag. Maidir leis na díolúintí arna ndeonú i gcomhréir le hAirteagal 2(5) de Rialachán (CE) Uimh. 1371/2007 roimh an ... [IO: cuir isteach dáta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo] beidh siad fós bailí go dtí an ... [24 mhí tar éis dáta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo].
4. Sula rachaidh díolúine maidir leis na seirbhísí iarnróid intíre do phaisinéirí arna ndeonú de bhun Airteagal 2(4) de Rialachán (CE) Uimh. 1371/2007 in éag, féadfaidh Ballstáit seirbhísí iarnróid intíre den sórt sin a dhíolmhú ó chur i bhfeidhm Airteagail 15, 17 agus 19, pointe (a) agus pointe (b) d'Airteagal 20(2) agus Airteagal 30(2) den Rialachán seo ar feadh tréimhse bhreise nach faide ná cúig bliana.
5. Go dtí an... [IO: 9 mbliana tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo], féadfaidh na Ballstáit forail a dhéanamh nach mbeidh feidhm ag Airteagal 10 i gcás nach féidir go teicniúil le bainisteoir bonneagair sonraí fíor-ama a dháileadh de réir bhrí Airteagal 10(1) d'aon ghnóthas iarnróid, díoltóir ticéad, tionscnóir turas nó bainisteoir. Gach dhá bhliain ar a laghad, déanfaidh na Ballstáit athmheasúnú ar a mhéid gur féidir go teicniúil na sonraí sin a dháileadh.

6. Faoi réir mhír 8, féadfaidh na Ballstáit na seirbhísí seo a leanas a dhíolmhú ó chur i bhfeidhm an Rialacháin seo:
- (a) seirbhísí iarnróid uirbeacha, fo-uirbeacha agus réigiúnacha do phaisinéirí;
 - (b) seirbhísí iarnróid idirnáisiúnta do phaisinéirí a n-oibrítear cuid shuntasach díobh, lena n-áirítear aon stad stáisiúin sceidealta amháin ar a laghad, lasmuigh den Aontas.
7. Cuirfidh na Ballstáit an Coimisiún ar an eolas faoi dhíolúintí a dheonaítear de bhun mhíreanna 2, 4 agus 5 agus 6 agus tabharfaidh siad na cúiseanna i leith na ndíolúintí sin.
8. Ní bheidh feidhm ag díolúintí arna ndeonú i gcomhréir le pointe (a) de mhír 6 maidir le hAirteagail 5, 11, 13, 14, 21, 22, 27 agus 28.

I gcás ina mbaineann na díolúintí sin le seirbhísí iarnróid réigiúnacha do phaisinéirí, ní bheidh feidhm acu ach oiread maidir le hAirteagail 6 agus 12, Airteagal 18(3), agus le Caibidil V.

D'ainneoin an dara fómhír den mhír seo, féadfaidh feidhm a bheith ag díolúintí a bhaineann le seirbhísí iarnróid réigiúnacha do phaisinéirí amhail ó chur i bhfeidhm Airteagail 12(1) agus 18(3) go dtí an... [7 mbliana tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo].

Airteagal 3
Sainmhínte

Chun críocha an Rialacháin seo, beidh feidhm ag na sainmhínte seo a leanas:

- (1) ciallaíonn 'gnóthas iarnróid' gnóthas iarnróid mar a shainmhínítear i bpointe (1) d'Airteagal 3 de Threoir 2012/34/AE é;
- (2) ciallaíonn 'bainisteoir bonneagair' bainisteoir bonneagair mar a shainmhínítear i bpointe (2) d'Airteagal 3 de Threoir 2012/34/AE é;
- (3) ciallaíonn 'bainisteoir stáisiúin' eintiteas eagraíochtúil i mBallstát, ar cuireadh de fhreagracht air stáisiún iarnróid amháin nó níos mó a bhainistiú agus a bhféadfaidh sé gurb é an bainisteoir bonneagair;
- (4) ciallaíonn 'tionscnóir turas' eagraí nó miondíoltóir, mar a shainmhínítear i bpointí (8) agus (9) faoi seach d'Airteagal 3 de Threoir (AE) 2015/2302 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹ seachas gnóthas iarnróid;
- (5) ciallaíonn 'díoltóir ticéad' aon mhiondíoltóir seirbhísí iompair d'iarnród, a dhíolann ticéid, lena n-áirítear tréthicéid, ar bhonn conradh nó socrú eile idir an miondíoltóir agus gnóthas iarnróid amháin nó níos mó;

¹ Treoir (AE) Uimh. 2015/2302 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 25 Samhain 2015 maidir le taisteal láneagraithe agus socrúithe taistil gaolmhara, lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 2006/2004 agus Treoir 2011/83/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle agus lena n-aisghairtear Treoir 90/314/CEE ón gComhairle (IO L 326, 11.12.2015, lch. 1).

- (6) ciallaíonn 'conradh iompair' conradh iompair d'iarnród ar luaíocht nó saor in aisce idir gnóthas iarnróid agus paisinéir chun seirbhís iompair amháin nó níos mó ná seirbhís iompair amháin a sholáthar;
- (7) ciallaíonn 'ticéad' fianaise bhailí, gan beann ar a foirm, gur tugadh conradh iompair i gcrích;
- (8) ciallaíonn 'áirithint' údarú, ar pháipéar nó i bhfoirm leictreonach, a thugann teidlíocht chun iompair faoi réir socruithe iompair pearsantaithe arna ndeimhniú roimh ré;
- (9) ciallaíonn 'tréthicéad' tréiththicéad de réir mar a shainmhínítear i bpointe (35) d'Airteagal 3 de Threoir 2012/34/AE é;
- (10) ciallaíonn 'seirbhís' seirbhís iompair iarnróid do phaisinéirí a oibrítear idir stáisiúin traenach de réir amchláir, lena n-áirítear seirbhísí iompair a thairgtear i gcás athródaithe;
- (11) ciallaíonn 'turas' iompar paisinéara idir stáisiún imeachta agus stáisiún teachta;
- (12) ciallaíonn 'seirbhís iarnróid intíre do phaisinéirí' seirbhís iarnróid do phaisinéirí nach dtrasnaíonn aon teorainn de chuid Ballstáit;
- (13) ciallaíonn 'seirbhís iarnróid uirbeach agus fo-uirbeach do phaisinéirí' seirbhís iarnróid do phaisinéirí de réir bhrí phointe (6) d'Airteagal 3 de Threoir 2012/34/AE;

- (14) ciallaíonn 'seirbhís iarnróid réigiúnach do phaisinéirí' seirbhís iarnróid do phaisinéirí de réir bhrí phointe (7) Airteagal 3 de Threoir 2012/34/AE;
- (15) ciallaíonn 'seirbhís iarnróid fad-achair do phaisinéirí' seirbhís iarnróid do phaisinéirí nach seirbhís iarnróid uirbeach, fho-uirbeach ná réigiúnach í;
- (16) ciallaíonn 'seirbhís iarnróid idirnáisiúnta do phaisinéirí' seirbhís paisinéirí iarnróid lena dtrasnaítear teorainn amháin ar a laghad de chuid Ballstáit lena linn agus arb é príomhchuspóir na seirbhíse paisinéirí a iompar idir stáisiúin atá lonnaithe i mBallstáit éagsúla nó i mBallstát agus i dtríú tír;
- (17) ciallaíonn 'moill' an difríocht ama idir am sroichte sceidealta an phaisinéara i gcomhréir leis an amchlár foilsithe agus am iarbhír nó ionchais a theachta nó a teachta chuig stáisiún an chinn scríbe deiridh;
- (18) ciallaíonn 'teacht' an t-am a osclaítear doirse na traenach ar ardán an chinn scríbe agus a cheadaítear tuirlingt;
- (19) ciallaíonn 'pas taistil' nó 'ticéad séasúir' ticéad do líon neamhtheoranta turas a thugann cead taisteal d'iarnród don sealbhóir údaráithe ar bhealach faoi leith nó ar líonra faoi leith le linn tréimhse shonraithe;

- (20) ciallaíonn 'nasc a cailleadh' cás ina gcaillfidh paisinéir seirbhís amháin nó níos mó le linn turas iarnróid, a díoladh i bhfoirm thréthicéad, de thoradh moill nó cealú seirbhíse amháin nó níos mó roimhe sin, nó de thoradh imeacht seirbhíse roimh an am imeachta sceidealta;
- (21) ciallaíonn 'duine faoi mhíchumas' agus 'duine a bhfuil a shoghluaisteacht laghdaithe' aon duine ar a bhfuil mallachar fisiceach, meabhrach, intleachta nó céadfach, buan nó sealadach, a d'fhéadfadh, ar idirghníomhú le bacainní éagsúla dó nó di, bac a chur air nó uirthi úsáid iomlán agus éifeachtach a bhaint as córacha iompair ar bhonn comhionann le paisinéirí eile nó a bhfuil a shoghluaisteacht nó a soghluaisteacht laghdaithe le linn córacha iompair a úsáid dó nó di de thoradh aoise;
- (22) ciallaíonn 'stáisiún' suíomh ar iarnród ag ar féidir le seirbhís iarnróid do phaisinéirí tosú, stad nó críochnú.

Caibidil II

Conradh iompair, faisnéis agus ticéid

Airteagal 4

Conradh iompair

Faoi réir fhorálacha na Caibidle seo, beidh tabhairt i gcrích agus comhlíonadh conartha iompair agus soláthar faisnéise agus ticéad faoi rialú ag forálacha Theideal II agus Theideal III d'Iarscríbhinn I.

Airteagal 5

Coinníollacha conarthacha agus taraifí neamh-idirdhealaitheacha

Gan dochar do tharaifí sóisialta, cuirfidh gnóthais iarnróid, díoltóirí ticéad nó tionscnóirí turas coinníollacha conartha agus taraifí ar fáil don phobal i gcoitinne gan idirdhealú, díreach ná indíreach, ar bhonn náisiúntacht an phaisinéara nó ar bhonn na háite laistigh den Aontas ina bhfuil an gnóthas iarnróid, an díoltóir ticéad nó an tionscnóir turas bunaithe.

Tá feidhm ag an gcéad mhír den Airteagal seo freisin maidir le gnóthais iarnróid agus díoltóirí ticéad agus áirithintí á nglacadh acu ó phaisinéirí i gcomhréir le hAirteagal 11.

Airteagal 6

Rothair

1. Faoi réir na dteorainneacha dá dtagraítear i mír 3, agus i gcás inarb iomchuí ar tháille réasúnach, beidh paisinéirí i dteideal rothair a bhreith leo ar bhord na traenach.

Maidir leis na traenacha a bhfuil áirithint éigeantach ina leith, féadfar áirithint a dhéanamh chun rothar a iompar.

I gcás ina bhfuil áirithint déanta ag paisinéir do rothar agus ina ndiúltaítear an rothar sin a iompar gan cúis lena bhfuil údar cuí, beidh an paisinéir i dteideal athródaithe nó aisíocaíochta i gcomhréir le hAirteagal 18, cúitimh i gcomhréir le hAirteagal 19 agus cúinimh i gcomhréir le hAirteagal 20(2).

2. I gcás ina bhfuil áiteanna ainmnithe do rothair ar fáil ar bhord na traenach, coinneoidh paisinéirí a rothair sna háiteanna sin. I gcás nach bhfuil áiteanna den sórt sin ar fáil, coinneoidh paisinéirí a rothair faoina gcúram le linn an turais agus déanfaidh siad gach iarracht réasúnta a áirithiú nach ndéanfaidh a rothair aon chiotáí ná damáiste do phaisinéirí eile, do threalamh soghluaisteachta, do bhagáiste ná d'oibríochtaí iarnróid.
3. Féadfaidh gnóthais iarnróid srian a chur leis an gceart atá ag paisinéirí rothair a thabhairt ar bord na traenach ar chúiseanna sábháilteachta nó oibríochtúla, go háirithe i ngeall ar theorainneacha spáis is infheidhme le linn tréimhsí buaice, nó mura gceadaítear rothair a thabhairt leis an rothstoc. Ina theannta sin, féadfaidh gnóthas iarnróid srian a chur le hiompar rothar bunaithe ar a meáchan agus ar a dtoisí. Foilseoidh siad a gcuid coinníollacha maidir le rothair a iompar, lena n-áirítear faisnéis atá cothrom le dáta faoin áit atá ar fáil, trí úsáid a bhaint as na feidhmchláir theileamaitice dá dtagraítear i Rialachán (AE) Uimh. 454/2011 ar a suíomhanna gréasáin oifigiúla.
4. Nuair a bheidh tús á chur ag gnóthais iarnróid le nósanna imeachta soláthair le haghaidh rothstoc nua, nó nuair a dhéanann siad mór-uasghrádú ar an rothstoc atá ann cheana a fhágann go bhfuil gá le húdarú nua feithicle le haghaidh cur ar an margadh de bhun Airteagal 21(12) de Threoir (AE) 2016/797 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹, áiritheoidh siad gur leordhóthanach, sa chomhdhéanamh traenach ina n-úsáidtear an rothstoc sin, an líon áiteanna do rothair. Ní bheidh feidhm ag an bhfomhír seo maidir le carráistí bialainne, carráistí codlata nó carráistí couchette.

¹ Treoir (AE) 2016/797 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Bealtaine 2016 maidir le hidir-inoibritheacht an chórais iarnróid laistigh den Aontas Eorpach, (IO L 138, 26.5.2016, lch. 44).

Cinnfidh gnóthais iarnróid líon leordhóthanach áiteanna do rothair agus méid chomhdhéanamh na traenach, cineál na seirbhíse agus an t-éileamh ar iompar rothar á gcur san áireamh. Saineofar an líon leordhóthanach áiteanna do rothair sna pleananna dá dtagraítear i mír 5. Murab ann do na pleananna sin nó más amhlaidh nach gcinntear an líon sin sna pleananna, beidh ceithre áit ar a laghad le haghaidh rothar i gcomhdhéanamh gach traenach.

Chun críocha na chéad fómhíre, féadfaidh na Ballstáit líon níos airde ná ceithre cinn a shocrú mar an líon íosta leordhóthanach le haghaidh cineálacha áirithe seirbhísí, sa chás sin beidh feidhm ag an líon sin de rogha ar an líon a shainaithnítear i gcomhréir leis an dara fómhír.

5. Féadfaidh gnóthais iarnróid pleananna a bhunú agus a choimeád cothrom le dáta maidir le conas iompar rothar a mhéadú agus a fheabhsú, agus maidir le réitigh eile lena spreagtar iarnróid agus rothair a úsáid i dteannta a chéile.

Féadfaidh na húdaráis inniúla, mar a shainmhínítear iad i bpointe (b) d'Airteagal 2 de Rialachán (CE) Uimh. 1370/2007 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹, na pleananna sin le haghaidh seirbhísí a sholáthraítear faoi chonarthaí seirbhíse poiblí a bhunú. Féadfaidh na Ballstáit a cheangal go mbunóidh na húdaráis inniúla sin nó na gnóthais iarnróid a oibríonn ar a gcríoch na pleananna sin.

6. Bunófar na pleananna dá dtagraítear i mír 5 tar éis dul i gcomhairle leis an bpobal agus leis na heagraíochtaí ionadaíocha ábhartha. Foilseofar na pleananna sin ar shuíomh gréasáin an ghnóthais iarnróid nó an údaráis inniúil, de réir mar is iomchuí.

¹ Rialachán (CE) Uimh. 1370/2007 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Deireadh Fómhair 2007 maidir le seirbhísí poiblí iompair do phaisinéirí d'iarnród agus de bhóthar agus lena n-aisghairtear Rialachán (CEE) Uimh. 1191/69 agus Rialachán (CEE) Uimh. 1107/70 ón gComhairle (IO L 315, 3.12.2007, lch. 1).

Airteagal 7

Tarscaoileadh agus leagan síos teorainneacha a eisiámh

1. Ní fhéadfar na hoibleagáidí i leith paisinéirí de bhun an Rialacháin seo a theorannú ná a tharscaoileadh, go sonrach trí mhaolú nó clásal sriantach sa chonradh iompair. Aon choinníollacha conarthacha a airbheartaíonn, go díreach nó go hindíreach, na cearta a eascraíonn ón Rialachán seo a tharscaoileadh, maolú uathu, nó srian a chur leo, ní bheidh siad ina gceangal ar an bpaisinéir.
2. Féadfaidh gnóthais iarnróid, tionscnóirí turas nó díoltóirí ticéad coinníollacha conarthacha a thairiscint atá níos fabhraí don phaisinéir ná na coinníollacha a leagtar síos sa Rialachán seo.

Airteagal 8

An oibleagáid faisnéis a sholáthar maidir le scor de sheirbhísí

Poibleoidh na gnóthais iarnróid nó, i gcás inarb iomchuí, na húdaráis inniúla atá freagrach as conradh seirbhísí poiblí iarnróid, ar na dóigheanna is iomchuí, lena n-áirítear faisnéis i bhformáidí inrochtana i gcomhréir le forálacha Threoir (AE) 2019/882 agus Rialacháin (AE) Uimh. 454/2011 agus (AE) 1300/2014, cinntí maidir le scor seirbhísí, bíodh sé buan nó sealadach, agus déanfar é sin roimh chur chun feidhme na gcinntí sin.

Airteagal 9
Faisnéis taistil

1. Gnóthais iarnróid, tionscnóirí turas agus díoltóirí ticéad a thairgeann conarthaí iompair thar ceann gnóthas iarnróid amháin nó níos mó, soláthróidh siad don phaisinéir, arna iarraidh sin, ar a laghad an fhaisnéis a leagtar amach in Iarscríbhinn II, Cuid I, maidir leis na turais a bhfuil an gnóthas iarnróid lena mbaineann ag tairiscint conarthaí iompair ina leith.
2. I rith an turais, déanfaidh gnóthais iarnróid agus, i gcás inar féidir, díoltóirí ticéad agus tionscnóirí turas, ar a laghad an fhaisnéis a leagtar amach in Iarscríbhinn II, Cuid II a sholáthar don phaisinéir. I gcás ina bhfuil an fhaisnéis sin ag bainisteoir stáisiúin, soláthróidh sé nó sí an fhaisnéis do na paisinéirí freisin.
3. Soláthrófar an fhaisnéis dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2 san fhoráid is iomchuí, i gcás inar féidir, bunaithe ar fhaisnéis taistil fíor-ama, lena n-áirítear trí úsáid a bhaint as teicneolaíochtaí cumarsáide iomchuí. Tabharfar aird ar leith ar a áirithiú go bhfuil an fhaisnéis sin inrochtana i gcomhréir le forálacha Threoir (AE) 2019/882 agus Rialacháin (AE) Uimh. 454/2011 agus Uimh. 1300/2014.

Airteagal 10

Rochtain ar fhaisnéis taistil agus tráchta

1. Déanfaidh na bainisteoirí bonneagair sonraí fíor-ama maidir le teacht agus imeacht na dtraenacha a dháileadh ar ghnóthais iarnróid, ar dhíoltóirí ticéad, ar thionscnóirí turas agus ar bhainisteoirí stáisiúin.
2. Déanfaidh gnóthais iarnróid rochtain ar an bhfaisnéis íosta taistil a leagtar amach in Iarscríbhinn II, Codanna I agus II, agus ar na hoibríochtaí ar na córais áirithinte dá dtagraítear in Iarscríbhinn II, Cuid III, a thabhairt do ghnóthais iarnróid eile, do dhíoltóirí ticéad agus do thionscnóirí turas a dhíolann a gcuid seirbhísí.
3. Dáilfear faisnéis agus deonófar rochtain uirthi ar bhealach neamh-idirdhealaitheach agus gan moill mhíchuí. Beidh iarraidh aonuaire leordhóthanach chun rochtain leanúnach a bheith ar fhaisnéis. Féadfaidh an bainisteoir bonneagair agus an gnóthas iarnróid ar a bhfuil sé d'oibleagáid faisnéis a chur ar fáil i gcomhréir le mír 1 agus le mír 2, a iarraidh go ndéanfaí Conradh nó socrú eile, ar ar a bhonn a dháilfí faisnéis nó a thabharfaí rochtain, a thabhairt i gcrích.

Le téarmaí agus coinníollacha aon chonartha nó socraithe le haghaidh úsáid na faisnéise, ní chuirfear srian gan ghá le féidearthachtaí chun í a athúsáid ná ní úsáidfear iad chun iomaíocht a shrianadh.

Féadfaidh gnóthais iarnróid cúiteamh airgeadais cothrom, réasúnach comhréireach a éileamh ar ghnóthais iarnróid, thionscnóirí turas agus ar dhíoltóirí ticéad eile as na costais arna dtabhú agus an rochtain á soláthar acu, agus féadfaidh bainisteoirí bonneagair cúiteamh a éileamh i gcomhréir leis na rialacha is infheidhme.

4. Dáilfear faisnéis agus cuirfear rochtain uirthi ar fáil trí mhodhanna teicniúla iomchuí, amhail comhéadain ríomhchláraithe feidhmchláir.
5. Sa mhéid go ndéantar an fhaisnéis a chumhdaítear le míreanna 1 nó 2 den Airteagal seo a sholáthar i gcomhréir le gníomhartha dlí eile de chuid an Aontais, go háirithe Rialachán Tarmligthe (AE) 2017/1926 ón gCoimisiún¹, measfar go bhfuil na hoibleagáidí comhfhreagracha faoin Airteagal seo comhlíonta.

Airteagal 11

Ticéid agus áirithintí a bheith ar fáil

1. Tairgfídh gnóthais iarnróid, díoltóirí ticéad agus tionscnóirí turas ticéid agus, i gcás ina mbeidh siad ar fáil, tréthicéid agus áirithintí.
2. Gan dochar do mhíreanna 3 agus 4, díolfaidh na gnóthais iarnróid, go díreach nó trí dhíoltóirí ticéad nó tionscnóirí turas, ticéid le paisinéirí trí cheann amháin ar a laghad de na modhanna díolacháin seo a leanas:
 - (a) oifigí ticéad, díolphointí eile nó meaisíní ticéadaithe;

¹ Rialachán Tarmligthe (AE) 2017/1926 ón gCoimisiún an 31 Bealtaine 2017 lena bhforlíontar Treoir 2010/40/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le soláthar seirbhísí faisnéise ar an iompar ilmhódach ar fud an Aontais (IO L 272, 21.10.2017, lch. 1).

- (b) teileafón, an t-idirlíon nó aon teicneolaíocht faisnéise eile atá ar fáil go forleathan;
- (c) ar bord traenacha.

Maidir leis na húdaráis inniúla, mar a shainmhínítear iad i bpointe (b) d'Airteagal 2 de Rialachán (CE) Uimh. 1370/2007, féadfaidh siad ceangal a chur ar ghnóthais iarnróid ticéid i gcomhair seirbhísí a sholáthraítear faoi chonarthaí seirbhíse poiblí a sholáthar trí bhíthin níos mó ná modh díolacháin amháin.

3. I gcás nach mbeidh oifig ticéad nó meaisín ticéadaithe sa stáisiún imeachta, cuirfear in iúl do na paisinéirí ag an stáisiún:
 - (a) an fhéidearthacht ticéid a cheannach ar an teileafón nó ar an idirlíon nó ar an traein, mar aon leis an nós imeachta do cheannach den sórt sin;
 - (b) an stáisiún iarnróid nó an áit is cóngaraí a mbeidh fáil ar oifigí ticéad nó meaisíní ticéadaithe.
4. I gcás nach mbeidh oifig ticéad ná meaisín ticéadaithe inrochtana sa stáisiún imeachta, agus nach mbeidh aon mhodhanna inrochtana eile chun ticéid a cheannach roimh ré, ceadófar do dhaoine faoi mhíchumas ticéid a cheannach ar bhord na traenach gan costas breise. Féadfaidh gnóthais iarnróid an ceart sin a theorannú nó é a dhiúltú ar fhorais a bhfuil údar maith leo a bhaineann le slándáil nó le háirithint traenach éigeantach.

I gcás nach mbeidh aon fhoireann ar bord na traenach, cuirfidh an gnóthas iarróid comhairle ar na daoine faoi mhíchumas faoi cé acu ar cheart nó nár cheart dóibh an ticéad a cheannach agus an dóigh leis sin a dhéanamh.

Féadfaidh na Ballstáit a cheadú do ghnóthais iarróid a cheangal go n-aithneofar daoine faoi mhíchumas mar dhaoine faoi mhíchumas i gcomhréir le dlí náisiúnta agus cleachtais náisiúnta ábhartha thír a gcónaithe.

Féadfaidh na Ballstáit an ceart dá dtagraítear sa chéad fhomhír a leathnú chuig na paisinéirí uile. I gcás ina gcuirfidh na Ballstáit an rogha sin i bhfeidhm, cuirfidh siad an Coimisiún ar an eolas dá réir sin. Foilseoidh an Ghníomhaireacht Eorpach Iarróid an fhaisnéis ar a suíomh gréasáin maidir le cur chun feidhme Rialacháin (AE) Uimh. 454/2011 agus Uimh. 1300/2014.

Airteagal 12

Tréthiceid

1. I gcás inar gnóthas iarróid aonair a oibríonn seirbhísí iarróid fad-achair nó seirbhísí iarróid réigiúnacha do phaisinéirí, tairgfídh an gnóthas sin tréthicead i gcomhair na seirbhísí sin. I gcás seirbhísí iarróid eile do phaisinéirí, déanfaidh gnóthais iarróid gach iarracht réasúnach tréthiceid a thairiscint agus comhoibreoidh siad eatarthu féin chun na críche sin.

Chun críche na chéad fhomhíre, áireofar leis an téarma “gnóthas iarróid aonair” na gnóthais iarróid uile atá faoi úinéireacht iomlán an úinéara chéanna nó atá ina bhfoghnóthais faoi úinéireacht iomlán de chuid ceann de na gnóthais iarróid lena mbaineann.

2. Maidir le turais ina bhfuil nasc amháin nó níos mó, cuirfear an paisinéir ar an eolas sula gceannaíonn sé nó sí ticéad nó ticéid más tréthicéad atá sa ticéad nó sna ticéid sin.
3. Maidir le turais ina bhfuil nasc amháin nó níos mó, is tréthicéad a bheidh i gceist le ticéad nó ticéid, a cheannófar in aon idirbheart tráchtála amháin ó ghnóthas iarnróid, agus beidh an gnóthas iarnróid faoi dhliteanas i gcomhréir le hAirteagail 18, 19 agus 20 má chailleann an paisinéir nasc amháin nó níos mó.
4. I gcás ina gceannófar ticéad nó ticéid in aon idirbheart tráchtála amháin agus go mbeidh na ticéid curtha le chéile ag an díoltóir ticéad nó ag an tionscnóir turas ar a thionscnamh féin, beidh an díoltóir ticéad nó an tionscnóir turas a dhíol an ticéad nó na ticéid faoi dhliteanas an méid a íocadh ar an ticéad nó ar na ticéid don idirbheart sin a aisíoc agus, thairis sin, cúiteamh is ionann le 75% den mhéid sin a íoc i gcás ina gcaillfidh an paisinéir nasc amháin nó níos mó.

Ní dochar an ceart chun aisíocaíochta nó chun cúitimh dá dtagraítear sa chead fhomhír don dlí náisiúnta is infheidhme lena ndeonaítear cúiteamh breise do phaisinéirí i leith damáiste.

5. Ní bheidh feidhm ag na dliteanais a leagtar amach i míreanna 3 agus 4 má luaitear é ar na ticéid, nó ar dhoiciméad eile nó go leictreonach sa chaoi go bhféadfaidh an paisinéir an fhaisnéis a atáirgeadh le haghaidh tagairt amach anseo, gur conarthaí iompair ar leithligh iad na ticéid, agus gur cuireadh an méid sin in iúl don phaisinéir sular ceannaíodh an ticéad.

6. Is ar an ngnóthas iarnróid, an tionscnóir turas nó an díoltóir ticéad a dhíol an ticéad nó na ticéid a bheidh an dualgas a chruthú gur soláthraíodh an fhaisnéis dá dtagraítear san Airteagal seo.
7. Beidh na díoltóirí ticéad nó na tionscnóirí turas freagrach as iarrataí agus gearáin fhéideartha ón bpaisinéir a láimhseáil faoi mhír 4. Íocfar an aisíocaíocht agus an cúiteamh dá dtagraítear i mír 4 laistigh de 30 lá tar éis an iarraidh a fháil.

Caibidil III

Dliteanas gnóthas iarnróid i leith paisinéirí agus a gcuid bagáiste

Airteagal 13

Dliteanas i leith paisinéirí agus a gcuid bagáiste

Faoi réir fhorálacha na Caibidle seo, agus gan dochar don dlí náisiúnta is infheidhme lena ndeonaítear do phaisinéirí tuilleadh cúitimh i leith damáistí, beidh dliteanas gnóthas iarnróid i leith paisinéirí agus a gcuid bagáiste faoi rialú ag Caibidlí I, III agus IV de Theideal IV, ag Teideal VI agus ag Teideal VII d'Iarscríbhinn I.

Airteagal 14
Árachas agus cumhdach dliteanais

Beidh árachas leordhóthanach ag gnóthas iarnróid nó beidh ráthaíochtaí leordhóthanacha aige faoi dhálaí an mhargaidh chun a chuid dliteanas a chumhdach, i gcomhréir le hAirteagal 22 de Threoir 2012/34/AE.

Airteagal 15
Réamhíocaíochtaí

1. Má mharaítear nó má ghortaítear paisinéir, déanfaidh an gnóthas iarnróid mar a thagraítear dó in Airteagal 26(5) d'Iarscríbhinn I gan mhoill, agus ar aon chuma tráth nach déanaí ná 15 lá tar éis céannacht an duine nádúrtha atá i dteideal cúitimh a shuíomh, na réamhíocaíochtaí sin is gá chun freastal ar riachtanais eacnamaíocha láithreacha ar bhonn comhréireach leis an damáiste a fulaingíodh.
2. Gan dochar do mhír 1, ní lú ná EUR 21 000 in aghaidh an phaisinéara réamhíocaíocht i gcás báis.
3. Ní chiallóidh réamhíocaíocht go n-aithnítear dliteanas agus féadfar í a fhritháireamh in aghaidh aon suimeanna a íocfar ina dhiaidh sin ar bhonn an Rialacháin seo ach ní bheidh sí in-aischurtha ach amháin i gcás ina ndearnadh an damáiste de dheasca faillí nó locht de chuid an phaisinéara nó murab é an duine a fuair an réamhíocaíocht an duine a bhí i dteideal cúitimh.

Airteagal 16
Dliteanas a chonspóid

Fiú amháin má chonspóideann an gnóthas iarnróid a fhreagracht as díobháil choirp a tharlaíonn do phaisinéir atá ar iompar aige, déanfaidh sé gach dícheall réasúnach cúnaimh a thabhairt don phaisinéir agus cúiteamh i leith damáiste á éileamh aige nó aici ó thríú páirtithe.

Caibidil IV
Moilleanna, naisc a chailleadh agus cealuithe

Airteagal 17
Dliteanas i leith moilleanna, naisc a cailleadh agus cealuithe

Faoi réir fhorálacha na Caibidle seo, beidh dliteanas gnóthas iarnróid i leith moilleanna, naisc a cailleadh agus cealuithe faoi rialú ag Caibidil II de Theideal IV d'Iarscríbhinn I.

Airteagal 18
Aisíocaíocht agus athródú

1. I gcás ina bhféadfar a bheith ag súil go réasúnach, tráth an imeachta nó i gcás nasc a cailleadh nó cealaithe, go rachaidh an mhoill ar shroicheadh an chinn scríbe deiridh faoin gconradh iompair thar 60 nóiméad nó níos mó, tairgfidh an gnóthas iarnróid atá ag oibriú na seirbhíse a bhfuil moill uirthi nó atá curtha ar ceal an rogha don phaisinéir láithreach idir ceann amháin de na roghanna seo a leanas agus déanfaidh sé na socruithe is gá, arb iad:
 - (a) aisíocaíocht chostas iomlán an ticéid, ar na coinníollacha céanna ar ceannaíodh é, don chuid nó do na codanna de thuras an phaisinéara nach ndearnadh agus don chuid nó do na codanna a rinneadh cheana mura bhfónann an turas a thuilleadh do phlean taistil tosaigh an phaisinéara, maille le seirbhís fillte, nuair is ábhartha, chuig an gcéad áit imeachta a luaithe is féidir;
 - (b) leanúint nó athródú, ar choinníollacha iompair inchomparáide, chuig an gceann scríbe deiridh a luaithe is féidir;
 - (c) leanúint nó athródú, ar choinníollacha iompair inchomparáide, chuig an gceann scríbe deiridh ar dháta níos déanaí de réir mar is áisiúil don phaisinéir.

2. Más rud é, chun críoch phointí (b) agus (c) de mhír 1, inarb é an gnóthas iarnróid céanna a bheidh ag oibriú athródú inchomparáide nó ina gcoimisiúnaítear gnóthas eile an t-athródú a dhéanamh, ní bheidh costais bhreise ar an bpaisinéir. Tá feidhm ag an gceanglas seo freisin nuair a bhíonn úsáid iompair de ghrád seirbhíse níos airde agus modhanna malartacha iompair i gceist leis an athródú. Déanfaidh gnóthais iarnróid iarracht réasúnta naisc bhreise a sheachaint, sa chaoi go mbeidh an mhoill ar an am taistil iomlán chomh gearr agus is féidir. Ní dhéanfar paisinéirí a íosghrádú chuig saoráidí iompair de ghrád níos ísle ach amháin más saoráidí den sórt sin an t-aon mhodh amháin don athródú atá ar fáil.
3. Gan dochar do mhír 2, féadfaidh an gnóthas iarnróid ligean don phaisinéir, arna iarraidh sin dó nó di, an Conradh a thabhairt i gcrích le soláthraithe eile seirbhísí iompair lena gcuirfear ar chumas an phaisinéara an ceann scríbe deiridh a bhaint amach faoi choinníollacha inchomparáide, sa chás sin aisíocfaidh an gnóthas iarnróid leis an bpaisinéir na costais a thabhoídh sé nó sí.

I gcás nach gcuirfear na roghanna athródaithe atá ar fáil in iúl don phaisinéir laistigh de 100 nóiméad ó am imeachta sceidealaithe na seirbhíse ar a bhfuil moill nó a cuireadh ar ceal nó an naisc a cailleadh, beidh an paisinéir i dteideal Conradh den sórt sin a thabhairt i gcrích le soláthraithe eile seirbhísí iompair phoiblí d'iarnród, de chóiste nó de bhus. Aisíocfaidh an gnóthas iarnróid leis an paisinéir pé costais a thabhoídh sé nó sí ar costais iad is gá, is iomchuí agus is réasúnta.

Ní dhéanfaidh an mhír seo difear do dhlíthe, do rialacháin nó d'fhorálacha riaracháin náisiúnta a dheonaíonn coinníollacha athródaithe níos fabhraí do phaisinéirí.

4. Agus seirbhís mhalartach á cur ar fáil acu, déanfaidh soláthraithe seirbhísí athródaithe iompair leibhéal inchomparáide cúnaimh agus inrochtaineachta a sholáthar do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe. Féadfaidh soláthraithe seirbhísí athródaithe iompair seirbhísí malartacha a oireann dá gcuid riachtanas a sholáthar do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, agus atá éagsúil ó na cinn a thairgtear do phaisinéirí eile.
5. Íocfar na haisíocaíochtaí dá dtagraítear i bpointe (a) de míreanna 1 agus 3 laistigh de 30 lá tar éis an iarraidh sin a fháil. Féadfaidh na Ballstáit a cheangal ar ghnóthais iarnróid glacadh leis na hiarrataí sin trí mhodhanna áirithe cumarsáide, ar choinníoll nach gcruthaíonn an iarraidh éifeachtaí idirdhealaitheacha. Féadfaidh an aisíocaíocht bheith i bhfoirm dearbhán a sheachadadh agus/nó seirbhísí eile a chur ar fáil ar choinníoll go bhfuil téarmaí na ndearbhán agus/nó na seirbhísí sin sách solúbtha, go háirithe maidir leis an tréimhse bhailíochta agus leis an gceann scríbe, agus go gcomhaontaíonn an paisinéir glacadh leis na dearbháin agus/nó na seirbhísí sin. Ní asbhainfear den aisíocaíocht ar phraghas an ticéid costais idirbheart airgid amhail táillí, costais teileafóin nó stampaí.

6. Glacfaidh an Coimisiún gníomh cur chun feidhme lena mbunaítear foirm choiteann le haghaidh iarrataí faoin Rialachán seo faoin ... [24 mhí tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo]. Déanfar an fhoirm choiteann sin a bhunú i bhformáid atá inrochtana do dhaoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe. Déanfar an gníomh cur chun feidhme sin a ghlacadh i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá tagraítear in Airteagal 38(2).
7. Beidh de cheart ag paisinéirí a n-iarrataí a chur isteach ag baint úsáid as an bhfoirm choiteann dá dtagraítear i mír 6. Ní dhiúltoídh gnóthais iarnróid d'iarraidh ar aisíocaíocht ar an bhforas sin amháin nár bhain an paisinéir úsáid as an bhfoirm sin. Mura mbeidh an iarraidh beacht a dóthain, iarrfaidh an gnóthas iarnróid ar an bpaisinéir an iarraidh a shoiléiriú agus cuideoidh sé leis an bpaisinéir é sin a dhéanamh.

Airteagal 19

Cúiteamh

1. Gan an ceart chun iompair a chailliúint, beidh paisinéir i dteideal cúiteamh a fháil ar mhoilleanna ón ngnóthas iarnróid má bhíonn moill roimhe nó roimpi idir an áit imeachta agus an ceann scríbe deiridh a luaitear ar an ticéad nó tréthicéad nach ndearnadh an costas air a aisíoc i gcomhréir le hAirteagal 18. Beidh íosmhéideanna an chúitimh i leith moilleanna coibhéiseach leis an méid seo a leanas:
 - (a) 25 % de phraghas an ticéid le haghaidh moille nach lú ná 60 nóiméad agus nach mó ná 119 nóiméad,

(b) 50 % de phraghas an ticéid le haghaidh moille de 120 nóiméad nó níos mó.

2. Beidh feidhm ag mír 1, freisin, maidir le paisinéirí a bhfuil pas taistil nó ticéad séasúir acu. Má chuirtear moill ar na paisinéirí sin nó má bhaineann cealú dóibh arís is arís eile le linn thréimhse bhailíochta an phas taistil nó an ticéid séasúir, beidh siad i dteideal cúiteamh iomchuí i gcomhréir le socruithe cúitimh an ghnóthais iarnróid. Sonrófar sna socruithe sin na critéir lena gcinnfear moill agus lena ríomhfar an cúiteamh. I gcás ina mbeidh moill is lú ná 60 nóiméad ann arís is arís eile le linn thréimhse bhailíochta an phas taistil nó an ticéid séasúir, féadfar na moilleanna a áireamh go carnach agus féadfar paisinéirí a chúiteamh i gcomhréir le socruithe cúitimh an ghnóthais iarnróid.
3. Gan dochar do mhír 2, ríomhfar cúiteamh ar mhoill i dtaca leis an bpraghas iomlán a d'foc an paisinéir go hiarbhair as an tseirbhís ar cuireadh moill uirthi. I gcás ina mbainfidh an conradh iompair le turas fillte, déanfar cúiteamh i leith moille don turas amach nó don turas ar ais a ríomh ar bhonn an phraghais a léirítear ar an ticéad don chuid sin den turas. I gcás nach léirítear praghas chodanna aonair an turais, ríomhfar an cúiteamh ar bhonn leath an phraghais a íocadh ar an ticéad. Ar an gcaoi chéanna, déanfar an cúiteamh i leith seirbhís a cuireadh ar fáil ar cuireadh moill uirthi faoi chonradh iompair d'aon chineál eile faoina dtugtar de theideal don phaisinéir dhá chéim nó níos mó den turas a dhéanamh ina dhiaidh sin a ríomh i gcomhréir leis an bpraghas iomlán.

4. Ní chuirfear san áireamh i ríomh na tréimhse moille aon mhoill is féidir leis an ngnóthas iarnróid a léiriú a tharla lasmuigh den Aontas.
5. Glacfaidh an Coimisiún gníomh cur chun feidhme lena mbunaítear foirm choiteann le haghaidh iarrataí ar chúiteamh faoin Rialachán seo faoin ... [24 mhí tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo]. Déanfar an fhoirm choiteann sin a bhunú i bhformáid atá inrochtana ag daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe. Déanfar an gníomh cur chun feidhme sin a ghlacadh i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá tagraítear in Airteagal 38(2).
6. Féadfaidh na Ballstáit a cheangal ar ghnóthais iarnróid glacadh leis na hiarrataí ar chúiteamh trí mhodhanna sonracha cumarsáide, ar choinníoll nach gcruthaíonn an iarraidh éifeachtaí idirdhealaitheacha. Beidh de cheart ag na paisinéirí a n-iarrataí a chur isteach ag baint úsáid as an bhfoirm dá dtagraítear i mír 5. Ní dhiúltoídh gnóthais iarnróid iarraidh ar chúiteamh ar an bhforas amháin nár bhain an paisinéir úsáid as an bhfoirm sin. Mura mbeidh an iarraidh beacht a dóthain, iarrfaidh an gnóthas iarnróid ar an bpaisinéir an iarraidh a shoiléiriú agus cuideoidh sé leis an bpaisinéir déanamh amhlaidh.
7. Íocfar an cúiteamh i leith phraghas an ticéid laistigh de mhí amháin tar éis chur faoi bhráid na hiarrata ar chúiteamh. Féadfar an cúiteamh a íoc i bhfoirm dearbhán agus/nó seirbhísí eile má bhíonn na téarmaí solúbtha, go háirithe maidir leis an tréimhse bailíochta agus leis an gceann scríbe. Íocfar an cúiteamh in airgead arna iarraidh sin ag an bpaisinéir.

8. Ní asbhainfear den chúiteamh i leith phraghas an ticéid costais idirbheart airgid amhail táillí, costais teileafóin ná stampaí. Féadfaidh gnóthais iarnróid íostairseach a chinneadh nach n-íocfar íocaíochtaí cúitimh faoina bhun. Ní rachaidh an tairseach sin thar EUR 4 in aghaidh an ticéid.
9. Ní bheidh aon cheart chun cúitimh ag paisinéirí má thugtar fógra dóibh sula gceannóidh siad ticéad go mbeidh moill ann, nó más lú ná 60 nóiméad an mhoill a tháinig as leanúint ar aghaidh ar sheirbhís eile nó as athródú.
10. Ní bheidh sé d'oibleagáid ar ghnóthas iarnróid cúiteamh a íoc más féidir leis a chruthú gur ceann díobh seo a leanas ba chúis leis an moill, an nasc a cailleadh nó an cealú, nó gur bhain sé go díreach leis an méid seo:
 - (a) imthosca urghnácha nach raibh baint acu le hoibriú an iarnróid, amhail dálaí adhamsire, mórthubaistí nádúrtha nó mór-ghéarchéimeanna sláinte poiblí, nárbh fhéidir leis an ngnóthas iarnróid a sheachaint agus nach raibh sé in ann a n-iarmhairtí a chosc, d'ainneoin go ndearna sé an cúram ba ghá in imthosca sonracha an cháis;
 - (b) locht ar an bpaisinéir; nó

- (c) iompraíocht tríú páirtí nárbh fhéidir leis an ngnóthas iarnróid a sheachaint agus nach raibh sé in ann a hiarmhairtí a chosc, amhail daoine ar na ráillí, gadaíocht cáblaí, éigeandálaí ar bord, gníomhaíochtaí forfheidhmithe dlí, sabaitéireacht nó sceimhlitheoireacht, d'ainneoin go ndearna sé an cúram ba ghá in imthosca sonracha an cháis.

Ní chumhdaítear stailceanna phearsanra an ghnóthais iarnróid, gníomhartha nó neamhghníomhartha gnóthais eile a úsáideann an bonneagar céanna iarnróid agus gníomhartha nó neamhghníomhartha na mbainisteoirí bonneagair agus na mbainisteoirí stáisiúin leis an díolúine dá dtagraítear i bpointe (c) den chéad fhomhír.

Airteagal 20

Cúnamh

1. I gcás moill ar theacht nó ar imeacht, nó cealú seirbhíse, coinneoidh an ggnóthas iarnróid nó an bainisteoir stáisiúin na paisinéirí ar an eolas maidir leis an staid agus maidir le ham teachta measta agus le ham imeachta measta na seirbhíse nó na seirbhíse ionadúcháin a luaithe a bheidh an fhaisnéis sin ar fáil. I gcás ina mbeidh an fhaisnéis sin ag díoltóirí ticéad agus ag tionscnóirí turas, soláthróidh siad í don phaisinéir freisin.

2. I gcás inarb ionann an mhoill dá dtagraítear i mír 1, arb ionann í agus 60 nóiméad nó níos mó, nó i gcás ina gcealaítear an tseirbhís, déanfaidh an gnóthas iarnróid atá ag oibriú na seirbhíse a bhfuil moill uirthi nó a cuireadh ar ceal na nithe seo a leanas a thairiscint do na paisinéirí, saor in aisce:
- (a) béilí agus deochanna ar comhréir réasúnta leis an tréimhse fanachta, má bhíonn siad ar fáil ar an traein nó sa stáisiún, nó más féidir iad a sholáthar go réasúnta, ag cur san áireamh critéir amhail an fad ón soláthróir, an t-am is gá don seachadadh agus an costas;
 - (b) cóiríocht óstáin nó eile, agus iompar idir an stáisiún iarnróid agus áit na cóiríochta, i gcásanna inar gá fanacht oíche amháin nó níos mó nó fanacht breise, in áit ina bhfuil sin indéanta go fisiciúil agus nuair atá sin indéanta go fisiciúil. I gcásanna ina mbeidh gá le fanacht den sórt sin i ngeall ar na himthosca dá dtagraítear in Airteagal 19(10), féadfaidh an gnóthas iarnróid fad na cóiríochta a theorannú go trí oíche ar a mhéad. Cuirfear san áireamh riachtanais rochtana daoine atá faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe agus madraí cuidithe, nuair is indéanta.
 - (c) i gcás go mbeidh an traein blocáilte ar an iarnród, iompar ón traein go dtí an stáisiún iarnróid, go dtí an pointe imeachta malartach nó go dtí ceann scríbe deiridh na seirbhíse, in áit ina bhfuil sin indéanta go fisiciúil agus nuair atá sin indéanta go fisiciúil.

3. Má bhíonn briseadh sa tseirbhís iarnróid agus mura bhfuiltear in ann leanúint leis an tseirbhís iarnróid a thuilleadh nó laistigh de thréimhse réasúnta, soláthróidh na gnóthais iarnróid seirbhísí iompair malartacha do na paisinéirí a luaithe is féidir agus déanfaidh siad na socruithe is gá.
4. Cuirfidh gnóthais iarnróid paisinéirí a ndéanfar difear dóibh ar an eolas conas deimhniú a iarraidh go raibh moill ar an tseirbhís iarnróid, gur cailleadh nasc dá deasca nó gur cealaíodh í. Beidh feidhm ag an deimhniú sin freisin maidir leis na forálacha a leagtar síos in Airteagal 19.
5. Agus míreanna 1 go 4 á gcur i bhfeidhm aige, tabharfaidh an gnóthas iarnróid a oibríonn an tseirbhís aird ar leith ar riachtanais daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, chomh maith le riachtanais aon duine a bheidh á dtionlacan agus madraí cuidithe.
6. I gcás ina mbunaítear pleananna teagmhais de bhun Airteagal 13a(3) de Threoir 2012/34/AE, comhordóidh na gnóthais iarnróid leis an mbainisteoir stáisiúin agus leis an mbainisteoir bonneagair chun iad a ullmhú le haghaidh na féidearthachta go mbeadh mórbhriseadh seirbhíse agus moilleanna fada ann a d'fhágfadh go mbeadh líon mór paisinéirí sáinnithe sa stáisiún. Áireofar sna pleananna teagmhais sin freisin ceanglais maidir le hinrochtaineacht córas rabhaidh agus córas faisnéise.

Caibidil V

Daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe

Airteagal 21

An ceart chun iompair

1. Bunóidh gnóthais iarnróid agus bainisteoirí stáisiúin, le rannpháirtíocht ghníomhach eagraíochtaí ionadaíocha agus, i gcás inarb iomchuí, ionadaithe do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, rialacha neamh-idirdhealaitheacha rochtana chun daoine faoi mhíchumas, lena n-áirítear a gcúntóirí pearsanta, a aithnítear mar sin i gcomhréir leis na cleachtais náisiúnta, agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, a iompar nó beidh rialacha den sórt sin i bhfeidhm acu. Cuirfear san áireamh sna rialacha sin na comhaontuithe dá dtagraítear i bpointe 4.4.3 den Iarscríbhinn a ghabhann le Rialachán (AE) Uimh. 1300/2014, go háirithe a mhéid a bhaineann leis an eintiteas a bheidh freagrach as an gcúnamh a thabhairt do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe.
2. Tairgfear áirithintí agus ticéid, gan costas breise, do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe. Ní fhéadfaidh gnóthas iarnróid, díoltóir ticéad nó tionscnóir turas diúltú áirithint a ghlacadh ó dhuine faoi mhíchumas nó ó dhuine a bhfuil a shoghluaisteacht laghdaithe ná diúltú ticéad a eisiúint chuige nó ní fhéadfaidh gnóthas iarnróid a éileamh go dtionlacfadh duine eile an duine sin mura mbeidh dianghá leis sin chun na rialacha rochtana dá dtagraítear i mír 1 a chomhlíonadh.

Airteagal 22

Faisnéis le haghaidh daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe

1. Arna iarraidh sin, déanfaidh bainisteoir stáisiúin, gnóthas iarnróid, díoltóir ticéad nó tionscnóir turas faisnéis a sholáthar do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, lena n-áirítear faisnéis i bhformáidí inrochtana i gcomhréir le forálacha Rialacháin (AE) Uimh. 454/2011 agus Uimh. 1300/2014 agus Threoir (AE) Uimh. 2019/882, maidir le hinrochtaineacht an stáisiúin agus na saoráidí gaolmhara, agus seirbhísí iarnróid, agus maidir le coinníollacha rochtana an rothstoic i gcomhréir leis na rialacha rochtana dá dtagraítear in Airteagal 21(1) agus déanfaidh sé daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe a chur ar an eolas faoi na saoráidí a bheidh ar bord.
2. I gcás ina mbainfidh gnóthas iarnróid, díoltóir ticéad nó tionscnóir turas úsáid as an maolú dá bhforáiltear in Airteagal 21(2), nuair a iarrfar é, cuirfidh sé faisnéis i scríbhinn maidir leis na cúiseanna leis sin chuig an duine faoi mhíchumas nó chuig an duine a bhfuil a shoghluaisteacht laghdaithe laistigh de chúig lá oibre ón dáta a dhiúltaigh sé glacadh leis an áirithint nó an ticéad a eisiúint nó a d'fhorchuir sé an coinníoll go ndéanfaí an duine a thionlacan. Déanfaidh an gnóthas iarnróid, an díoltóir ticéad nó an tionscnóir turas iarracht réasúnta cóir inghlactha iompair mhalartach a thairiscint don duine i gceist ag cur san áireamh a riachtanais inrochtaineachta.

3. I stáisiúin nach mbeidh foireann ag obair iontu, áiritheoidh gnóthais iarnróid agus bainisteoirí stáisiúin go mbeidh faisnéis, a mbeidh teacht uirthi go furasta, lena n-áirítear faisnéis i bhformáidí inrochtana i gcomhréir le forálacha Rialacháin (AE) Uimh. 454/2011, Uimh. 1300/2014 agus Threoir (AE) 2019/882, a mbeidh teacht uirthi go furasta, agus go háirithe go mbeidh sí ar taispeánt i gcomhréir leis na rialacha rochtana dá dtagraítear in Airteagal 21(1) maidir leis na stáisiúin iarnróid is cóngaraí a mbeidh foireann ag obair iontu agus go mbeidh faisnéis, a mbeidh teacht uirthi go furasta, ar fáil faoin gcúnamh atá ar fáil go díreach do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe.

Airteagal 23

Cúnamh ag stáisiúin iarnróid agus ar bord

1. Beidh an cúnamh seo a leanas ar fáil do dhaoine faoi mhíchumas nó do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe:
- (a) féadfaidh an cúntóir pearsanta, a aithnítear amhlaidh i gcomhréir leis na cleachtais náisiúnta, taisteal le taraif speisialta agus, más infheidhme, saor in aisce agus suí, más infheidhme, in aice leis an duine faoi mhíchumas;
 - (b) i gcás ina n-éileoidh gnóthas iarnróid go dtionlacfadh duine eile paisinéir ar bord na traenach i gcomhréir le hAirteagal 21(2), beidh an duine tionlacain i dteideal taisteal saor in aisce agus suí, más indéanta, taobh leis an duine faoi mhíchumas nó taobh leis an duine a bhfuil a shoghluaisteacht nó a soghluaisteacht laghdaithe;
 - (c) ceadófar do mhadra cuidithe a bheith ina gcuideachta i gcomhréir le haon dlí ábhartha náisiúnta;

- (d) i gcás traenacha gan foireann, soláthróidh bainisteoirí stáisiúin nó gnóthais iarnróid cúnamh saor in aisce, i gcomhréir leis na rialacha rochtana dá dtagraítear in Airteagal 21(1), le linn bordáil agus tuirlingt de thraein nuair a bheidh foireann oilte ar dualgas ag an stáisiún;
- (e) tráth imeacht as stáisiún iarnróid a bhfuil foireann ag obair ann, idirthuras a dhéanamh tríd nó é a shroicheadh, soláthróidh an bainisteoir stáisiúin nó an gnóthas iarnróid cúnamh saor in aisce ionas go bhféadfaidh an duine sin dul ar bord na traenach, aistriú go nascsheirbhís iarnróid dá bhfuil ticéad ag an duine sin, nó tuirlingt den traein, ar an gcoinníoll go bhfuil foireann oilte ar dualgas;

I gcás ina mbeidh fógra tugtha roimh ré maidir leis an ngá le cúnamh i gcomhréir le pointe (a) d'Airteagal 24, áiritheoidh an bainisteoir stáisiúin nó an gnóthas iarnróid go soláthrófar an cúnamh sin mar a iarrtar é;

- (f) ar imeacht ó, taistil trí nó teacht ag stáisiún nach bhfuil foireann iontu, tabharfaidh gnóthais iarnróid cúnamh saor in aisce ar bord traenach agus le linn bordáil agus tuirlingt ó thraein má tá foireann oilte ar an traein;
- (g) mura mbeidh foireann tionlacain oilte ar bord traenach agus ag stáisiún, déanfaidh bainisteoirí stáisiúin nó gnóthais iarnróid gach iarracht réasúnta chun go mbeidh rochtain ag daoine faoi mhíchumas nó ag daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe ar thaisteal d'iarnród.

- (h) déanfaidh na gnóthais iarnróid gach iarracht réasúnta le go mbeidh rochtain ag daoine faoi mhíchumas nó ag daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe ar na seirbhísí céanna ar bord mar atá ag paisinéirí eile, i gcás nach féidir leis na daoine sin rochtain a bheith acu ar na seirbhísí sin go neamhspleách agus go sábháilte.
2. Bunófar leis na rialacha dá dtagraítear in Airteagal 21(1) na socrúithe chun na cearta dá dtagraítear i mír 1 den Airteagal seo a fheidhmiú.

Airteagal 24

Coinníollacha faoina gcuirtear cúnamh ar fáil

Comhoibreoidh gnóthais iarnróid, bainisteoirí stáisiúin, díoltóirí ticéad agus tionscnóirí turas chun cúnamh a sholáthar saor in aisce do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, mar a shonraítear in Airteagail 21 agus 23 lena dtairgtear sásra fógartha aonair, i gcomhréir leis na pointí seo a leanas:

- (a) soláthrófar cúnamh ar choinníoll go dtabharfar fógra don ghnóthas iarnróid, don bhainisteoir stáisiúin, don díoltóir ticéad nó don tionscnóir turas ónar ceannaíodh an ticéad, nó don Phointe Teagmhála Aonair dá dtagraítear i bpointe (f), i gcás inarb infheidhme, go mbeidh an cúnamh sin ag teastáil ón bpaisinéir, ar a laghad 24 uair an chloig sula mbeidh gá leis an gcúnamh. Is leor an t-aon fhógra amháin in aghaidh an turais. Déanfar fógra den sórt sin a chur ar aghaidh chuig na gnóthais iarnróid agus na bainisteoirí stáisiúin uile a bhfuil baint acu leis an turas.

Glacfar leis na fógraí sin gan costais bhreise, gan beann ar an modh cumarsáide atá á úsáid.

I gcás ina gceadaítear ilturais le ticéad nó le ticéad séasúir, is leor fógra amháin ar choinníoll go ndéanfar faisnéis iomchuí a sholáthar faoi am na dturas ina dhiaidh sin, agus i gcás ar bith, ar a laghad 24 uair a chloig, roimh an gcéad uair a mbeidh an cúnamh ag teastáil. Déanfaidh an paisinéir nó a (h)ionadaí gach iarracht réasúnta chun daoine a chur ar an eolas faoi neamhniú aon turais den sórt sin ina dhiaidh sin ar a laghad 12 uair an chloig roimh ré.

Féadfaidh na Ballstáit a cheadú go ndéanfar an tréimhse 24 uair an chloig le haghaidh fógraí dá dtagraítear i bhfomhíreanna 1, 2 agus 3 a fhadú go 36 uair an chloig, ach ní níos faide ná an 30 Meitheamh 2026. I gcásanna den sórt sin, tabharfaidh na Ballstáit fógra don Choimisiún faoin gcead sin agus soláthróidh siad faisnéis faoi na bearta a rinneadh nó atá beartaithe chun an tréimhse a laghdú.

- (b) glacfaidh gnóthais iarnróid, bainisteoirí stáisiúin, díoltóirí ticéad agus tionscnóirí turas gach beart is gá maidir le fógraí a fháil. I gcás nach bhfuil díoltóirí ticéad in ann na fógraí sin a phróiseáil, cuirfidh siad díolphointí malartacha nó modhanna malartacha in iúl chun an fógra a thabhairt;
- (c) mura ndéanfar fógra i gcomhréir le pointe (a), déanfaidh an gnóthas iarnróid agus an bainisteoir stáisiúin gach dícheall réasúnach chun cúnamh a sholáthar ionas go bhféadfaidh an duine faoi mhíchumas nó an duine a bhfuil a shoghluaisteacht laghdaithe taisteal;

- (d) gan dochar do phointe (f) den Airteagal seo, ainmneoidh an bainisteoir stáisiúin nó aon duine eile a bheidh údaraithe pointí ag a bhféadfaidh daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe a chur in iúl go bhfuil siad tagtha chuig an stáisiún iarnróid agus cúnamh a iarraidh. Cinnfear na freagrachtaí maidir le hainmniú pointí den sórt sin agus maidir le soláthar faisnéise fúthu sna rialacha rochtana dá dtagraítear in Airteagal 21(1);
- (e) soláthrófar cúnamh ar choinníoll go gcuirfidh an duine faoi mhíchumas agus an duine a bhfuil a shoghluaisteacht laghdaithe é/í féin i láthair ag an bpointe ainmnithe tráth arna shonrú ag an ngnóthas iarnróid nó ag an mbainisteoir stáisiúin a chuirfidh an cúnamh sin ar fáil. Ní bheidh aon am a shonrófar níos mó ná 60 nóiméad roimh an am imeachta foilsithe nó roimh an am a n-iarrfar ar na paisinéirí go léir seiceáil isteach. Mura sonrófar aon am chun an duine faoi mhíchumas nó an duine a bhfuil a shoghluaisteacht laghdaithe é/í féin a chur i láthair, cuirfidh an duine é/í féin i láthair ag an bpointe ainmnithe ar a laghad 30 nóiméad roimh an am imeachta foilsithe nó roimh an am a n-iarrfar ar na paisinéirí go léir seiceáil isteach.
- (f) Féadfaidh na Ballstáit a cheangal ar bhainisteoirí stáisiúin agus ar ghnóthais iarnróid atá ar a gcríoch comhoibriú chun na Pointí Teagmhála Aonair do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe a bhunú agus a oibriú. Cinnfear téarmaí oibríochta na bPointí Teagmhála Aonair sna rialacha rochtana dá dtagraítear in Airteagal 21(1). Tá na Pointí Teagmhála Aonair sin freagrach as na nithe seo a leanas:
- (i) glacadh le hiarrataí ar chúnamh ag na stáisiúin;

- (ii) iarrataí aonair ar chúnamh a chur in iúl do bhainisteoirí stáisiúin agus do ghnóthais iarnróid; agus
- (iii) faisnéis a sholáthar maidir le hinrochtaineacht.

Airteagal 25

*Cúiteamh i leith trealamh soghluaisteachta,
feistí cúnata agus madraí cuidithe*

1. I gcás inar cúis iad na gnóthais iarnróid nó na bainisteoirí stáisiúin le cailleadh trealamh soghluaisteachta amhail cathaoireacha rothaí agus feistí cúnata, nó cailleanas nó gortú madraí cuidithe arna n-úsáid ag daoine faoi mhíchumas agus ag daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, nó le damáiste do na nithe sin, beidh na gnóthais faoi dhliteanas i leith an damáiste, an chaillteanais nó an ghortaithe sin agus cuirfidh siad cúiteamh ar fáil gan moill mhíchuí. Is éard a bheidh sa chúiteamh sin:
 - (a) an costas a ghabhann le hathsholáthar nó deisiú an trealaimh soghluaisteachta nó na bhfeistí cúnata a cailleadh nó a ndearnadh damáiste dóibh;
 - (b) an costas athsholáthair nó an costas a bhaineann le cóir leighis don ghortú a bhain do mhadra cuidithe a cailleadh nó a gortaíodh; agus
 - (c) costais réasúnacha an athsholáthair shealadaigh le haghaidh trealamh soghluaisteachta, feistí cúnata nó madraí cuidithe i gcás nach soláthraíonn an gnóthas iarnróid nó an bainisteoir stáisiúin an t-athsholáthar sin i gcomhréir le mír 2.

2. I gcás ina mbeidh feidhm ag mír 1, déanfaidh gnóthais iarnróid agus bainisteoirí stáisiúin gach iarracht réasúnta go pras chun earraí ionaid a bhfuil gá leo go práinneach a sholáthar go sealadach le haghaidh trealamh soghluaisteachta agus gairis chúnta, i gcás ina bhfuil gá leo láithreach. Ceadófar don duine faoi mhíchumas nó don duine a bhfuil a shoghluaisteacht laghdaithe an trealamh sealadach athsholáthair nó an fheiste shealadach athsholáthair sin a choimeád go dtí go n-íocfar an cúiteamh dá dtagraítear i mír 1.

Airteagal 26

Oiliúint foirne

1. Déanfaidh gnóthais iarnróid agus bainisteoirí stáisiúin a áirithiú go gcuirfear oiliúint maidir le míchumas ar gach ball foirne, lena n-áirítear baill foirne nua-earcaithe, a sholáthróidh, ina gcuid dualgas rialta, cúnaimh díreach do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, chun go mbeidh a fhios acu conas freastal ar riachtanais daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe.

Déanfaidh siad oiliúint a chur ar fáil freisin don fhoireann ar fad a oibríonn ag an stáisiún nó ar bord traenacha, agus a dhéileálann go díreach leis na daoine a bhíonn ag taisteal mar aon le cúrsaí oiliúna athnuachana tráthrialta chun feasacht faoi riachtanais daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe a mhéadú i measc an phearsanra uile.

2. Féadfaidh gnóthais iarnróid agus bainisteoirí stáisiúin glacadh le rannpháirtíocht fostaithe faoi mhíchumas san oiliúint dá dtagraítear i mír 1, agus féadfaidh siad breithniú a dhéanamh ar rannpháirtíocht paisinéirí faoi mhíchumas agus paisinéirí a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, agus/nó eagraíochtaí a dhéanann ionadaíocht dóibh.

Caibidil VI

Slándáil, gearáin agus cáilíocht seirbhíse

Airteagal 27

Slándáil phearsanta paisinéirí

Le comhaontú na n-údarás poiblí, déanfaidh gnóthais iarnróid, bainisteoirí bonneagair agus bainisteoirí stáisiúin bearta iomchuí ina réimsí freagrachta féin agus déanfaidh siad iad a oiriúnú don leibhéal slándála a shaineoidh na húdaráis phoiblí chun slándáil phearsanta paisinéirí a áirithiú i stáisiúin iarnróid agus ar thraenacha agus chun rioscaí a bhainistiú. Comhoibreoidh siad agus malartóidh siad faisnéis faoi dhea-chleachtais maidir le gníomhartha a chosc ar dóigh dóibh meath a chur ar an leibhéal slándála.

Airteagal 28

Gearáin

1. Déanfaidh gach gnóthas iarnróid agus gach bainisteoir stáisiúin ar stáisiún a láimhseálann ar an meán níos mó ná 10 000 paisinéir in aghaidh an lae thar thréimhse bliana sásra láimhseála le haghaidh gearán a chur ar bun maidir leis na cearta agus na hoibleagáidí a chumhdaítear sa Rialachán seo ina réimsí freagrachta faoi seach. Cuirfidh siad a sonraí teagmhála agus a dteanga oibre, nó a dteangacha oibre, i bhfios go forleathan do phaisinéirí. Ní bheidh feidhm ag an sásra seo chun críocha Chaibidil III.
2. Féadfaidh paisinéirí gearán a chur faoi bhráid aon ghnóthas iarnróid nó bainisteoir iarnróid i ndáil lena réimsí freagrachtaí faoi seach trí bhíthin na sásraí dá dtagraítear i mír 1. Cuirfear gearán den sórt sin isteach laistigh de thrí mhí den eachtra is ábhar don ghearán lena mbaineann. Laistigh d'aon mhí amháin tar éis dó gearán a fháil, tabharfaidh an seolaí freagra réasúnaithe nó, i gcásanna a bhfuil údar cuí leo, cuirfidh sé in iúl don phaisinéir go bhfaighidh sé nó sí freagra laistigh de thréimhse nach faide ná trí mhí ón dáta a fuarthas an gearán. Coimeádfaidh gnóthais iarnróid agus bainisteoirí stáisiúin na sonraí is gá chun an gearán a mheas le linn an phróisis láimhseála gearán tríd síos, lena n-áirítear na nósanna imeachta maidir le gearáin a láimhseáil dá dtagraítear in Airteagail 33 agus 34, agus cuirfidh siad na sonraí sin ar fáil do chomhlachtaí náisiúnta forfheidhmithe arna iarraidh sin.

3. Beidh rochtain ag an bpobal , lena n-áirítear ag daoine faoi mhíchumas agus ag daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe ar mhionsonraí an phróisis láimhseála gearán. Beidh an fhaisnéis sin ar fáil, arna iarraidh sin, ar a laghad i dteanga oifigiúil nó i dteangacha oifigiúla an Bhallstáit ina bhfuil an gnóthas iarnróid ag oibriú.
4. Foilseoidh an gnóthas iarnróid sa tuarascáil dá dtagraítear in Airteagal 29(2) líon agus catagóirí na ngearán a fuarthas, agus na ngearán a próiseáladh, an t-am freagartha agus na gníomhaíochtaí féideartha feabhsúcháin a rinneadh.

Airteagal 29

Caighdeán um cháilíocht seirbhíse

1. Déanfaidh gnóthais iarnróid caighdeán um cháilíocht seirbhíse a bhunú agus córas bainistíochta cáilíochta a chur chun feidhme chun cáilíocht na seirbhíse a choinneáil ar bun. Cumhdófar ar a laghad na míreanna a liostaítear in Iarscríbhinn III sna caighdeán um cháilíocht seirbhíse.
2. Déanfaidh gnóthais iarnróid faireachán ar an gcaoi a gcruthóidh siad féin, mar a léirítear sna caighdeán um cháilíocht seirbhíse. Faoin 30 Meitheamh 2023, agus gach dhá bhliain ina dhiaidh sin, foilseoidh gnóthais iarnróid tuarascáil ar a bhfeidhmíocht cáilíochta seirbhíse ar a suíomh gréasáin. Beidh na tuarascálacha sin le fáil ar shuíomh gréasáin Ghníomhaireacht Iarnróid an Aontais Eorpaigh.

3. Bunóidh bainisteoirí stáisiúin caighdeán um cháilíocht seirbhíse bunaithe ar na míreanna ábhartha a liostaítear in Iarscríbhinn III. Déanfaidh siad faireachán ar a bhfeidhmíocht de bhun na gcaighdeán sin agus tabharfaidh siad rochtain ar an bhfaisnéis faoina bhfeidhmíocht do na húdaráis phoiblí náisiúnta, arna iarraidh sin.

Caibidil VII

Faisnéis agus forfheidhmiú

Airteagal 30

Faisnéis do phaisinéirí faoina gcearta

1. Agus ticéid le haghaidh turais d'iarnród á ndíol acu, cuirfidh gnóthais iarnróid, bainisteoirí stáisiúin, díoltóirí ticéad agus tionscnóirí turas paisinéirí ar an eolas faoina gcearta agus a n-oibleagáidí faoin Rialachán seo. Chun an ceanglas sin maidir le faisnéis a chomhlíonadh, féadfaidh siad úsáid a bhaint as achoimre d'fhorálacha an Rialacháin seo a ullmhóidh an Coimisiún i dteangacha oifigiúla uile an Aontais agus a chuirfear ar fáil dóibh. Cuirfidh siad an fhaisnéis sin ar fáil, i bhformáid pháipéir nó i bhformáid leictreonach nó ar aon bhealach eile, lena n-áirítear fógra i bhformáidí inrochtana i gcomhréir leis na forálacha i dTreoir (AE) 2019/882 agus i Rialachán (AE) Uimh. 1300/2014. Sonróidh siad áit, i gcás cealú nó i gcás ina gcaillfear nasc nó ina mbeidh moill fhada ann, ar féidir teacht ar an bhfaisnéis sin.

2. Cuirfidh gnóthais iarnróid agus bainisteoirí stáisiúin paisinéirí ar an eolas ar bhealach iomchuí, lena n-áirítear formáidí inrochtana i gcomhréir leis na forálacha i dTreoir (AE) 2019/882 agus i Rialachán (AE) Uimh. 1300/2014, ag an stáisiún, ar an traein agus ar a suíomh gréasáin, faoina gcearta agus faoina n-oibleagáidí faoin Rialachán seo, agus faoi shonraí teagmhála an chomhlachta nó na gcomhlachtaí arna n-ainmniú ag na Ballstáit de bhun Airteagal 31.

Airteagal 31

Comhlachtaí náisiúnta forfheidhmithe a ainmniú

1. Ainmneoidh gach Ballstát comhlacht nó comhlachtaí a bheidh freagrach as forfheidhmiú an Rialacháin seo. Glacfaidh gach comhlacht na bearta is gá chun a áirithiú go n-urramaítear cearta na bpaisinéirí.
2. Beidh gach comhlacht neamhspleách ó thaobh a eagraithe, a chinntí maoinithe, a struchtúir dhlíthiúil agus a chinnteoireachta de ar aon bhainisteoir bonneagair, ar aon chomhlacht muirearaithe nó leithroinnte nó ar aon ghnóthas iarnróid.
3. Cuirfidh na Ballstáit an comhlacht nó na comhlachtaí a ainmneofar i gcomhréir leis an Airteagal seo agus a dhualgais nó a ndualgais faoi seach in iúl don Choimisiún. Foilseoidh an Coimisiún agus na comhlachtaí atá ainmnithe an fhaisnéis sin ar a suíomhanna gréasáin.

4. Na hoibleagáidí forfheidhmithe a mhéid a bhaineann le bainisteoirí stáisiúin agus bainisteoirí bonneagair dá bhforáiltear sa Chaibidil seo, ní bheidh feidhm acu maidir leis an gCipir ná le Málta fad nach mbeidh aon chóras iarnróid bunaithe laistigh dá gcríocha féin faoi seach agus, a mhéid a bhaineann le gnóthais iarnróid, fad nach mbeidh aon ghnóthas iarnród ceadúnaithe ag údarás ceadúnúcháin arna ainmniú ag an gCipir nó ag Málta i gcomhréir le hAirteagal 2(1).

Airteagal 32

Cúraimí forfheidhmithe

1. Déanfaidh na comhlachtaí náisiúnta forfheidhmithe faireachán grinn ar chomhlíonadh an Rialacháin seo, lena n-áirítear i gcomhréir le Rialacháin (AE) Uimh. 454/2011 agus Uimh. 1300/2014 a mhéid a thagraítear do na Rialacháin sin sa Rialachán seo, agus déanfaidh siad na bearta is gá chun a áirithiú go n-urramófar cearta paisinéirí.
2. Chun críocha mhír 1, tabharfaidh gnóthais iarnróid, bainisteoirí stáisiúin agus bainisteoirí bonneagair, díoltóirí ticéad agus tionscnóirí turas na doiciméid ábhartha agus an fhaisnéis ábhartha na comhlachtaí forfheidhmithe náisiúnta arna iarraidh sin dóibh gan mhoill agus, in aon chás, laistigh de mhí amháin ón iarraidh a fháil. I gcásanna casta, féadfaidh an comhlacht náisiúnta forfheidhmithe síneadh a chur leis an tréimhse seo ar feadh uastréimhse ná trí mhí tar éis an iarraidh a fháil. Ar chomhlíonadh a bhfeidhmeanna dóibh, cuirfidh na comhlachtaí forfheidhmithe náisiúnta san áireamh an fhaisnéis arna cur faoina mbráid ag an gcomhlacht arna ainmniú faoi Airteagal 33 chun gearáin a láimhseáil, más comhlacht eile é sin. Thairis sin, is féidir leo cinneadh a dhéanamh maidir le gníomhaíochtaí forfheidhmiúcháin bunaithe ar ghearáin aonair arna gcur ar aghaidh ag an gcomhlacht sin.

3. Gach dhá bhliain, foilseoidh na comhlachtaí náisiúnta forfheidhmithe tuarascálacha ina mbeidh staidreamh maidir lena ngníomhaíocht, lena n-áirítear staidreamh maidir leis na pionóis arna gcur i bhfeidhm, faoin 30 Meitheamh den bhliain féilire dar gcionn. Cuirfear na tuarascálacha sin ar fáil ar shuíomh gréasáin Ghníomhaireacht Iarnróid an Aontais Eorpaigh.
4. Tabharfaidh gnóthais iarnróid a sonraí teagmhála do chomhlacht náisiúnta forfheidhmithe nó do chomhlachtaí náisiúnta forfheidhmithe na mBallstát ina n-oibríonn siad.

Airteagal 33

Gearáin á láimhseáil ag na húdaráis inniúla agus ag comhlachtaí eile

1. Gan dochar do chearta na gcustaiméirí sásamh malartach a lorg de bhun Threoir 2013/11/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle¹, tar éis don phaisinéir gearán a dhéanamh, gan sásamh a fháil, leis an ngnóthas iarnróid, nó leis an mbainisteoir stáisiúin de bhun Airteagal 28, féadfaidh an paisinéir gearán a dhéanamh leis an gcomhlacht náisiúnta forfheidhmithe nó aon chomhlacht eile a ainmnítear faoi mhír 2 laistigh de thrí mhí tar éis faisnéis a fháil maidir le diúltú an ghearáin bunaidh. I gcás nach bhfaightear freagra laistigh de thrí mhí ón ngearán a dhéanamh den chéad uair, beidh sé de cheart ag an bpaisinéir gearán a dhéanamh leis an gcomhlacht náisiúnta forfheidhmithe nó le haon chomhlacht eile a ainmnítear faoi mhír 2. I gcás inar gá, cuirfidh an comhlacht sin an gearánaí ar an eolas faoina c(h)earth gearán a dhéanamh le comhlachtaí um réiteach malartach díospóidí chun sásamh aonair a fháil.

¹ Treoir 2013/11/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 21 Bealtaine 2013 maidir le réiteach malartach díospóidí ar dhíospóidí tomhaltóirí agus lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 2006/2004 agus Treoir 2009/22/CE (IO L 165, 18.6.2013, lch. 63).

2. Féadfaidh aon phaisinéir gearán faoi shárú líomhnaithe ar an Rialachán seo a dhéanamh leis an gcomhlacht náisiúnta forfheidhmithe, nó le haon chomhlacht eile arna ainmniú ag Ballstát chun na críche sin,.
3. Admhóidh an comhlacht forfheidhmithe náisiúnta nó aon chomhlacht eile a ainmnítear faoi mhír 2 go bhfuarthas an gearán laistigh de dhá sheachtain den ghearán a bheith faighte aige. Trí mhí, ar a mhéad, a mhairfidh an próiseas láimhseála gearán ón dáta a bhunófar an comhad gearáin. I gcásanna casta, féadfaidh an comhlacht láimhseála gearán sin sé mhí a chur leis an tréimhse sin. I gcás den sórt sin, cuirfidh sé in iúl don phaisinéir na cúiseanna leis an síneadh agus an méid ama a mheastar a bheidh de dhíth chun an nós imeachta a chríochnú. Féadfaidh cásanna a mbaineann imeachtaí dlíthiúla leo, agus na cásanna sin amháin, maireachtáil níos faide ná sé mhí. I gcás inar comhlacht um réiteach malartach díospóide de réir bhrí Threoir 2013/11/AE an comhlacht sin, tabharfar tús áite do na teorainneacha ama a leagtar síos sa Treoir sin.

Beidh an próiseas láimhseála gearán inrochtana ag daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe.

4. Is é an comhlacht forfheidhmithe náisiúnta nó aon chomhlacht eile a ainmnítear faoi mhír 2, a dheonaigh a cheadúnas don ghnóthas i gceist a láimhseálfaidh gearáin paisinéirí faoi aon eachtra a bhaineann leis an ngnóthas iarnróid sin.

5. I gcás ina mbainfidh gearán le sárúithe a líomhnaítear a rinne bainisteoirí stáisiúin nó bainisteoirí bonneagair, is é an comhlacht forfheidhmithe náisiúnta nó aon chomhlacht eile a ainmnítear faoi mhír 2, a láimhseálfaidh an gearán sa Bhallstát inar tharla an eachtra.
6. I gcreat an chomhoibrithe de bhun Airteagal 34, féadfaidh na comhlachtaí forfheidhmithe náisiúnta maolú ó mhíreanna 4 nó 5 den Airteagal seo, nó ón dá cheann acu, i gcás ar le leas na bpaisinéirí é sin a dhéanamh ar chúiseanna a bhfuil údar leo, go háirithe na cinn sin a bhaineann le teanga nó áit chónaithe.

Airteagal 34

Malartú faisnéise agus comhar trasteorann idir comhlachtaí láimhseála gearán

1. I gcás ina mbeidh comhlachtaí éagsúla arna n-ainmniú faoi Airteagal 31 agus 33, cuirfear sásraí tuairiscithe ar bun chun malartú faisnéise eatarthu a áirithiú, i gcomhréir le Rialachán (AE) 2016/679, chun cuidiú leis an gcomhlacht náisiúnta forfheidhmithe a chuid cúraimí maoirseachta agus forfheidhmithe a dhéanamh, agus ionas gur féidir leis an gcomhlacht láimhseála gearán arna ainmniú faoi Airteagal 33 an fhaisnéis a bhailiú is gá chun gearáin aonair a scrúdú.

2. Déanfaidh comhlachtaí láimhseála gearán faisnéis a mhalartú faoina gcuid oibre agus faoina bprionsabail chinnteoireachta agus faoina gcleachtais chinnteoireachta chun críche comhordaithe. Tabharfaidh an Coimisiún tacaíocht dóibh agus iad i mbun an taise sin.
3. I gcásanna casta amhail na cásanna sin lena mbaineann gearáin iomadúla nó roinnt oibreoirí éagsúla, taisteal trasteorann nó tionóiscí ar chríoch Ballstáit nach é an Ballstát a dheonaigh ceadúnas an ghnóthais é, agus go háirithe i gcás nach léir cén comhlacht náisiúnta forfheidhmithe atá inniúil, nó i gcás ina n-éascófaí nó ina luathófaí réiteach an ghearáin amhlaidh, comhoibreoidh comhlachtaí náisiúnta forfheidhmithe chun comhlacht ceannais a shannadh, a bheidh ina phointe teagmhála aonair do na paisinéirí.
Comhoibreoidh na comhlachtaí náisiúnta forfheidhmithe uile lena mbaineann chun réiteach an ghearáin a éascú, lena n-áirítear trí fhaisnéis a chomhroinnt, trí chúnamh a thabhairt an doiciméad a aistriú agus trí fhaisnéis faoi imthosca na n-eachtraí a thabhairt. Cuirfear in iúl do na paisinéirí cén comhlacht atá ag feidhmiú mar chomhlacht ceannais.

Caibidil VIII

Forálacha críochnaitheacha

Airteagal 35

Pionóis

1. Déanfaidh na Ballstáit na rialacha a bhaineann leis na pionóis is infheidhme maidir le sárúithe ar an Rialachán seo a leagan síos agus glacfaidh siad gach beart is gá lena áirithiú go gcuirfear chun feidhme iad. Beidh na pionóis dá bhforáiltear éifeachtach, comhréireach agus athchomhairleach. Tabharfaidh na Ballstáit fógra don Choimisiún gan mhoill faoi aon leasú ina dhiaidh sin a dhéanfaidh difear do na rialacha nó do na bearta sin.
2. I gcreat an chomhoibríthe dá dtagraítear in Airteagal 34, déanfaidh an comhlacht forfheidhmithe náisiúnta atá inniúil chun críocha Airteagal 33(4) nó (5), arna iarraidh sin don chomhlacht forfheidhmithe náisiúnta a bhfuil an gearán á láimhseáil aige imscrúdú ar an sárú ar an Rialachán seo atá sainaitheanta ag an gcomhlacht sin agus, más gá, cuirfidh sé pionóis i bhfeidhm.

Airteagal 36
Gníomhartha tarmligthe

Tabharfar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 37 lena leasaítear an Rialachán seo chun:

- (a) an tsuim airgeadais a luaitear in Airteagal 15(2) a choigeartú chun na hathruithe san Innéacs uile-Aontais Comhchuibhithe Praghsanna do Thomhaltóirí a chur san áireamh, seachas fuinneamh agus bia neamhphróiseáilte, arna fhoilsiú ag an gCoimisiún (Eurostat);
- (b) Iarscríbhinn I a mhodhnú chun leasuithe ar na Rialacha Aonfhoirmeacha maidir leis an gConradh le haghaidh Iompar Idirnáisiúnta Paisinéirí agus Bagáiste d'Iarnród (CIV) a chur san áireamh, mar a leagtar amach iad in Aguisín A a ghabhann leis an gCoinbhinsiún maidir le hIompar Idirnáisiúnta d'Iarnród (COTIF).

Airteagal 37
An tarmligean a fheidhmiú

1. Is faoi réir na gcoinníollacha a leagtar síos san Airteagal seo a thugtar an chumhacht don Choimisiún chun gníomhartha tarmligthe a ghlacadh.

2. Déanfar an chumhacht chun gníomhartha tarmligthe a ghlacadh dá dtagraítear in Airteagal 36 a thabhairt don Choimisiún go ceann tréimhse cúig bliana amhail ón ... [dáta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo]. Déanfaidh an Coimisiún, tráth nach déanaí ná naoi mí roimh dheireadh na tréimhse cúig bliana, tuarascáil a tharraingt suas maidir le tarmligean na cumhachta. Déanfar tarmligean na cumhachta a fhadú go hintuigthe go ceann tréimhsí comhfhaid mura rud é go gcuireann Parlaimint na hEorpa nó an Chomhairle in aghaidh an fhadaithe sin tráth nach déanaí ná trí mhí roimh dheireadh gach tréimhse.
3. Féadfaidh Parlaimint na hEorpa nó an Chomhairle tarmligean na cumhachta dá dtagraítear in Airteagal 36 a chúlghairm aon tráth. Le cinneadh chun cúlghairm a dhéanamh, cuirfear deireadh le tarmligean na cumhachta atá sonraithe sa chinneadh sin. Tiocfaidh sé i bhfeidhm ar an lá tar éis lá a fhoilsithe in *Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh* nó ar dháta níos déanaí arna shonrú ann. Ní dhéanfaidh sé difear do bhailíocht aon gníomhartha tarmligthe atá i bhfeidhm cheana.
4. Roimh dó gníomh tarmligthe a ghlacadh, rachaidh an Coimisiún i mbun comhairliúchán le saineolaithe arna n-ainmniú ag gach Ballstát i gcomhréir leis na prionsabail a leagtar síos i gComhaontú Idirinstitiúideach an 13 Aibreán 2016 maidir le Reachtóireacht Níos Fearr.
5. A luaithe a ghlacfaidh sé gníomh tarmligthe, tabharfaidh an Coimisiún fógra, an tráth céanna, do Pharlaimint na hEorpa agus don Chomhairle faoi.

6. Ní thiocfaidh gníomh tarmhligthe a ghlactar de bhun Airteagal 36 i bhfeidhm ach amháin mura mbeidh aon agóid curtha in iúl ag Parlaimint na hEorpa ná ag an gComhairle laistigh de thréimhse dhá mhí tar éis fógra faoin ngníomh sin a thabhairt do Pharlaimint na hEorpa agus don Chomhairle nó más rud é, roimh dhul in éag na tréimhse sin, go mbeidh Parlaimint na hEorpa agus an Chomhairle araon tar éis a chur in iúl don Choimisiún nach ndéanfaidh siad aon agóid. Déanfar an tréimhse sin a fhadú dhá mhí ar thionscnamh Pharlaimint na hEorpa nó na Comhairle.

Airteagal 38

An nós imeachta coiste

1. Tabharfaidh coiste cúnaimh don Choimisiún. Beidh an coiste sin ina choiste de réir bhrí Rialachán (AE) Uimh. 182/2011.
2. I gcás ina ndéantar tagairt don mhír seo, beidh feidhm ag Airteagal 5 de Rialachán (AE) Uimh. 182/2011.

Airteagal 39

Tuarascáil

Faoin ... [5 bliana tar éis dháta ghlactha an Rialacháin seo], tuairisceoidh an Coimisiún do Pharlaimint na hEorpa agus don Chomhairle maidir le cur chun feidhme an Rialacháin seo agus na torthaí a bheidh air.

Beidh an tuarascáil bunaithe ar fhaisnéis a chuirfear ar fáil de bhun an Rialacháin seo. Beidh tograí iomchuí, i gcás inar gá, ag gabháil leis an tuarascáil.

Airteagal 40

Aisghairm

Aisghairtear Rialachán (CE) Uimh. 1371/2007 le héifeacht ón ... [24 mhí tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo].

Déanfar tagairtí don Rialachán aisghairthe a fhorléiriú mar thagairtí don Rialachán seo agus léifear iad i gcomhréir leis an tábla comhghaoil atá in Iarscríbhinn IV.

Airteagal 41
Teacht i bhfeidhm

Tiocfaidh an Rialachán seo i bhfeidhm an fichiú lá tar éis lá a fhoilsithe in *Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh*.

Beidh feidhm aige ón ... [24 mhí tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo].

Beidh feidhm ag Airteagal 6(4) ón ...[48 mí tar éis dháta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo], áfach.

Beidh an Rialachán seo ina cheangal go huile agus go hiomlán agus beidh sé infheidhme go díreach i ngach Ballstát.

Arna dhéanamh in/sa ...

Thar ceann Pharlaimint na hEorpa
An tUachtarán

Thar ceann na Comhairle
An tUachtarán

IARSCRÍBHINN I

SLIOCHT AS NA RIALACHA AONFHOIRMEACHA MAIDIR LEIS AN gCONRADH LE
hAGHAIDH IOMPAIR IDIRNÁISIÚNTA PAISINÉIRÍ AGUS BAGÁISTE D'IARNRÓD

Foscríbhinn A a ghabhann le Coinbhinsiún an 9 Bealtaine 1980 maidir le hIompar Idirnáisiúnta
d'Iarnród (COTIF), arna mhodhnú le Prótacal an 3 Meitheamh 1999 lena modhnaítear an
Coinbhinsiún maidir le hIompar Idirnáisiúnta d'Iarnród

TEIDEAL I FORÁLACHA GINEARÁLTA

Airteagal 3

Sainmhíniú

Chun cíocha na Rialacha Aonfhoirmeacha seo, ciallaíonn an téarma

- (a) 'iompróir' an t-iompróir conarthach a bhfuil an paisinéir tar éis conradh iompair a thabhairt
i gcrích leis de bhun na Rialacha Aonfhoirmeacha seo, nó iompróir leantach atá faoi
dhliteanas ar bhonn an chonartha seo;

- (b) ‘iompróir is ionadaí’ iompróir nach bhfuil tar éis an conradh iompair a thabhairt i gcrích leis an bpaisinéir, ach a bhfuil an t-iompróir dá dtagraítear i litir a) tar éis a chur de chúram, go hiomlán nó i bpáirt, an t-iompar d'iarnród a fheidhmiú;
- (c) ‘Coinníollacha Ginearálta Iompair’ coinníollacha an iompróra i bhfoirm choinníollacha nó taraifí atá i bhfeidhm go dlíthiúil i ngach Ballstát agus atá tagtha chun bheith ina ndlúthchuid den chonradh iompair, tríd an conradh iompair a thabhairt i gcrích;
- (d) ‘feithicil’ mótarfheithicil nó leantóir a iompraítear tráth a iompraítear paisinéirí.

TEIDEAL II

AN CONRADH IOMPAIR A THABHAIRT I gCRÍCH AGUS A FHEIDHMIÚ

Airteagal 6

Conradh iompair

1. Leis an gconradh iompair, gabhfaidh an t-iompróir air féin an paisinéir a iompar chomh maith le bagáiste agus feithiclí, i gcás inarb iomchuí, chuig an gceann scríbe agus an bagáiste agus na feithiclí a sheachadadh ag an gceann scríbe.

2. Ní mór an Conradh iompair a dhaingniú le ticéad amháin nó le níos mó a thabharfar don phaisinéir. Faoi réir Airteagal 9, áfach, ní dhéanfaidh easpa, mírialtacht ná cailleadh ticéid difear do bheithsine ná do bhailíocht an chonartha agus leanfaidh an Conradh de bheith faoi réir na Rialacha Aonfhoirmeacha seo.
3. Beidh an ticéad ina fhianaise prima facie ar thabhairt i gcrích an chonartha iompair agus ar a bhfuil ann.

Airteagal 7

An ticéad

1. Cinnfidh na Coinníollacha Ginearálta Iompair foirm na dticéad agus a mbeidh orthu chomh maith leis an teanga agus leis na carachtair ina ndéanfar iad a chló agus a dhéanamh amach.
2. Caithfear na nithe seo a leanas, ar a laghad, a chur isteach ar an ticéad:
 - (a) an t iompróir nó na hiompróirí;
 - (b) ráiteas go bhfuil an t iompar faoi réir na Rialacha Aonfhoirmeacha seo, d'ainneoin aon chlásail dá mhalairt; féadfar é seo a chur in iúl leis an acrainm CIV;
 - (c) aon ráiteas eile is gá chun tabhairt i gcrích an chonartha agus a bhfuil ann a chruthú agus chun a chur ar chumas an phaisinéara na cearta a dhearbhu a thagann as an gconradh sin.

3. Caithfidh an paisinéir a áirithiú, ar an ticéad a fháil, go ndearnadh amach i gcomhréir lena threoracha é.
4. Beidh an ticéad inaistrithe mura ndearnadh amach in ainm an phaisinéara é agus murar cuireadh tús leis an turas.
5. Féadfar an ticéad a bhunú i bhfoirm chlárú sonraí leictreonacha, a fhéadfar a thrasfhoirmiú ina siombail inléite scríofa. Caithfidh an nós imeachta a úsáidtear chun sonraí a chlárú agus a chóireáil a bheith coibhéiseach ó thaobh feidhme de, go háirithe a mhéid a bhaineann le luach fianaiseach an ticéid a léiríonn na sonraí sin.

Airteagal 8

An muirear ar iompar a íoc agus a aisíoc

1. Faoi réir aon chomhaontaithe dá mhalairt idir an paisinéir agus an t-iompróir, beidh an muirear ar iompar iníoctha roimh ré.
2. Cinnfear leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair na coinníollacha faoina ndéanfar an muirear ar iompar a aisíoc.

Airteagal 9

An ceart chun iompair. Eisiámh ó iompar

1. Caithfidh an paisinéir, ó thús an turais, ticéad bailí a bheith ina sheilbh agus é a thabhairt ar aird tráth iniúchta ticéad. Féadfar foráil a dhéanamh maidir leis an méid seo a leanas leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair:
 - (a) nach mór do phaisinéir nach dtabharfaidh ticéad bailí ar aird formhuirear a íoc, i dteannta an mhuirir ar iompar;
 - (b) go gceanglófar ar an bpaisinéir a dhiúltóidh an muirear ar iompar nó an formhuirear a íoc nuair a iarrfar sin scor dá thuras;
 - (c) má tá an formhuirear le haisíoc agus na coinníollacha faoina mbeidh sé le haisíoc.
2. Maidir le paisinéirí a dhéanann na nithe seo a leanas:
 - (a) sábháilteacht agus dea-oibriú na n-oibríochtaí nó sábháilteacht na bpaisinéirí eile a chur i mbaol,
 - (b) ciotaí a dhéanamh do phaisinéirí ar mhodh do ghlactha,

féadfar a fhoráil leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair go ndéanfar iad a eisiáimh ó iompar nó go gceanglófar orthu scor dá dturas agus nach mbeidh na daoine sin i dteideal aisíocaíocht ar a muirear ar iompar ná ar mhuirear ar bith ar iompar bagáiste chláráithe a d'fhéadfadh a bheith íoctha acu.

Airteagal 10

Foirmiúlachtaí riaracháin a chomhlíonadh

Caithfidh an paisinéir na foirmiúlachtaí a cheanglaíonn údaráis chustaim nó údaráis eile riaracháin air a chomhlíonadh.

Airteagal 11

Traenacha a bheith curtha ar ceal agus ag rith mall. Naisc a cailleadh

Caithfidh an t-iompróir, i gcás inar gá, a dheimhniú ar an ticéad gur cuireadh an traein ar ceal nó gur cailleadh an nasc.

TEIDEAL III
IOMPAR BAGÁISTE LÁIMHE, AINMHITHE, BAGÁISTE
CHLÁRAITHE AGUS FEITHICLÍ

Caibidil I
Forálacha coiteanna

Airteagal 12

Earraí agus ainmhithe inghlactha

1. Féadfaidh an paisinéir earraí a thabhairt leis is furasta a láimhsiú (bagáiste láimhe) agus ainmhithe beo freisin, i gcomhréir leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair. Ina theannta sin, féadfaidh an paisinéir earraí liopasta a thabhairt leis i gcomhréir leis na forálacha speisialta atá sna Coinníollacha Ginearálta Iompair. Ní cheadófar mar bhagáiste láimhe earraí nó ainmnithe ar dóigh dóibh paisinéirí a chrá nó ar dóigh dóibh a bheith ina gcúis damáiste.
2. Féadfaidh an paisinéir earraí agus ainmhithe a choinsíniú mar bhagáiste cláraithe i gcomhréir leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair.

3. Féadfaidh an t-iompróir iompar feithiclí a cheadú tráth paisinéirí a iompar i gcomhréir le forálacha speisialta atá sna Coinníollacha Ginearálta Iompair.
4. Caithfidh iompar earraí contúirteacha mar bhagáiste láimhe, mar bhagáiste cláraithe agus iompar na n-earraí sin i bhfeithiclí nó ar fheithiclí, a dhéantar d'iarnród i gcomhréir leis an Teideal seo, an Rialachán maidir le hIompar Earraí Contúirteacha d'Iarnród (RID) a chomhlíonadh.

Airteagal 13

Scrúdú

1. Nuair a bheidh amhras ann, agus cúis mhaith leis, gur mainníodh na coinníollacha iompair a chomhlíonadh, beidh sé de cheart ag an iompróir a scrúdú, an bhfuil na hearraí (bagáiste láimhe, bagáiste cláraithe, feithiclí lena n-áirítear a luchtú) agus na hainmhithe atáthar a iompar ag comhlíonadh na gcoinníollacha iompair, mura gcoisctear scrúdú den sórt sin le dlíthe agus le saintreoracha an Stáit ina ndéanfaí é. Caithfear a iarraidh ar an bpaisinéir bheith i láthair ag an scrúdú. Mura dtiocfaidh sé i láthair nó mura féidir dul i dteagmháil leis, caithfidh an t-iompróir a cheangal go mbeidh beirt fhinnéithe neamhspleácha i láthair.
2. Má shuítear nár urramaíodh na coinníollacha iompair, féadfaidh an t-iompróir a cheangal ar an bpaisinéir na costais a thiocfaidh as an scrúdú a íoc.

Airteagal 14

Foirmiúlachtaí riaracháin a chomhlíonadh

Caithfidh an paisinéir na foirmiúlachtaí a cheanglaíonn na húdaráis chustaim nó údaráis eile riaracháin a chomhlíonadh nuair a bheidh earraí (bagáiste lámhe, bagáiste cláraithe, feithiclí lena n-áirítear a luchtú) nó ainmhithe á n-iompar aige agus é á iompar. Beidh sé i láthair ag iniúchadh na n-earraí seo ach amháin i gcás ina bhforáiltear a mhalairt le dlíthe agus le saintreoracha gach Stáit.

Caibidil II

Bagáiste Lámhe agus Ainmhithe

Airteagal 15

Maoirsiú

Beidh sé de fhreagracht ar an bpaisinéir maoirsiú a dhéanamh ar an mbagáiste lámhe agus ar na hainmhithe a thabharfaidh sé leis.

Caibidil III

Bagáiste Cláraithe

Airteagal 16

Bagáiste cláraithe a choinsíniú

1. Caithfear na hoibleagáidí conarthacha a bhaineann le bagáiste cláraithe a chur ar aghaidh a shuíomh le dearbhán cláraithe bagáiste a thabharfar don phaisinéir.
2. Faoi réir Airteagal 22, ní dhéanfaidh easpa, mírialtacht ná cailleadh an dearbháin chláraithe bagáiste difear do bheithsine ná do bhailíocht na gcomhaontuithe maidir leis an mbagáiste cláraithe a chur ar aghaidh, agus leanfaidh an Conradh de bheith faoi réir na Rialacha Aonfhoirmeacha seo.
3. Beidh an dearbhán cláraithe bagáiste ina fhianaise prima facie ar chlárú an bhagáiste agus ar choinníollacha a iompair.
4. Faoi réir a mhalairt d'fhianaise, toimhdeofar gur dealraitheach go raibh bail mhaith ar an mbagáiste cláraithe nuair a thóg an t-iompróir idir lámha é, agus go raibh líon agus mais na mball bagáiste ar comhréir leis na hiontrálacha ar an dearbhán cláraithe bagáiste.

Airteagal 17
An dearbhán cláraithe bagáiste

1. Cinnfidh na Coinníollacha Ginearálta Iompair foirm an dearbháin chláraithe bagáiste agus a mbeidh air chomh maith leis an teanga agus leis na carachtair ina ndéanfar é a chló agus a dhéanamh amach. Beidh feidhm *mutatis mutandis* ag Airteagal 7(5).
2. Caithfear na nithe seo a leanas, ar a laghad, a chur isteach ar an dearbhán cláraithe bagáiste:
 - (a) an t iompróir nó na hiompróirí;
 - (b) ráiteas go bhfuil an t iompar faoi réir na Rialacha Aonfhoirmeacha seo, d'ainneoin aon chlásail dá mhalairt; féadfar é seo a chur in iúl leis an acrainm CIV;
 - (c) aon ráiteas eile is gá chun na hoibleagáidí conarthacha a bhaineann leis an mbagáiste cláraithe a chur ar aghaidh a chruthú agus chun a chur ar chumas an phaisinéara na cearta a dhearbhu a thagann as an gconradh iompair.
3. Caithfidh an paisinéir a áirithiú, ar an dearbháin chláraithe a fháil, go ndearnadh amach i gcomhréir lena threoracha é.

Airteagal 18
Clárú agus iompar

1. Mura bhforáiltear a mhalairt leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair, ní dhéanfar bagáiste a chlárú go dtí go dtabharfar ticéad ar aird a bheidh bailí go dtí ceann scríbe an bhagáiste ar a laghad. Ar gach bealach eile, déanfar an bagáiste a chlárú i gcomhréir leis na saintreoracha a bheidh i bhfeidhm in áit an choinsínithe.
2. Nuair a fhorálfar leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair go bhféadfar an bagáiste a ghlacadh chun iompair gan ticéad a thabhairt ar aird, beidh feidhm mutatis mutandis ag na Rialacha Aonfhoirmeacha seo lena gcinntear cearta agus oibleagáidí an phaisinéara i ndáil lena bhagáiste cláraithe maidir le coinsíneoir an bhagáiste chláraithe.
3. Féadfaidh an t-iompróir an bagáiste cláraithe a chur ar aghaidh ar thraein eile nó ar mhodh eile iompair agus ar chonair nach ionann agus an chonair a rachaidh an paisinéir.

Airteagal 19
Muirir d'iompar an bhagáiste chláraithe a íoc

Faoi réir aon chomhaontaithe dá mhalairt idir an paisinéir agus an t-iompróir, beidh an muirear ar iompar bagáiste chláraithe iníoctha ar é a chlárú.

Airteagal 20
Bagáiste cláraithe a mharcáil

Ní mór don phaisinéir a shonrú ar gach ball bagáiste in áit a bheidh le feiceáil go soiléir agus ar mhodh a bheidh sách buan agus sách inléite:

- (a) a ainm agus a sheoladh;
- (b) an ceann scríbe.

Airteagal 21
An ceart chun bagáiste cláraithe a dhiúscairt

1. Má cheadaítear leis na cúinsí agus mura sáraítear amhlaidh ceanglais chustaim ná ceanglais údarás riaracháin eile, féadfaidh an paisinéir a iarraidh go ndéanfar bagáiste a thabhairt ar ais ar láimh ag áit an choinsínithe ar thabhairt suas an dearbháin chláráithe bagáiste agus, má cheanglaítear amhlaidh leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair déanamh amhlaidh, ar thabhairt ar aird an ticéid.
2. Féadfaidh forálacha eile a bhaineann leis an gceart chun bagáiste cláraithe a dhiúscairt a bheith sna Coinníollacha Ginearálta Iompair, go háirithe modhnuithe ar an gceann scríbe agus na hiarmhairtí airgeadais a d'fhéadfaí a bheith le hiompar ag an bpaisinéir.

Airteagal 22

Seachadadh

1. Déanfar bagáiste cláraithe a sheachadadh ar an dearbhán cláraithe bagáiste a thabhairt suas agus, i gcás inarb iomchuí, ar na méideanna is inmhuirearaithe in aghaidh na coinsíneachta a íoc.

Beidh an t-iompróir i dteideal a scrúdú an bhfuil sealbhóir an dearbháin i dteideal glacadh le seachadadh, ach ní bheidh sé d'oibleagáid air é sin a scrúdú.

2. Beidh na nithe seo a leanas coibhéiseach le seachadadh do shealbhóir an dearbháin chláráithe bagáiste, más rud é, i gcomhréir leis na saintreoracha a bheidh i bhfeidhm ag an gceann scríbe:

- (a) gur tugadh an bagáiste ar lámh do na húdaráis chustaim nó octroi ag a n-áitreabh nó ag a stórais, nuair nach mbeidh siad sin faoi réir mhaoirsiú an iompróra;

- (b) gur tugadh ainmhithe beo ar lámh do thríú páirtithe.

3. Féadfaidh sealbhóir an dearbháin chláráithe bagáiste a cheangal go ndéanfar an bagáiste a sheachadadh ag an gceann scríbe a luaithe a bheidh an t-am caite a comhaontaíodh agus, i gcás inarb iomchuí, a luaithe a bheidh an t-am caite is gá do na hoibríochtaí a dhéanfaidh na húdaráis chustaim nó údaráis riaracháin eile.

4. Má mhainnítear an dearbhán cláraithe bagáiste a thabhairt suas, ní bheidh sé d'oibleagáid ar an iompróir an bagáiste a sheachadadh ach chuig an duine a chruthóidh a cheart chuige; más dealraitheach nach bhfuil an cruthúnas a thairgtear leordhóthanach, féadfaidh an t-iompróir a cheangal go dtabharfar urrús.
5. Déanfar bagáiste a sheachadadh ag an gceann scríbe ar dó a cláraíodh é.
6. Féadfaidh sealbhóir dearbháin chláraithe bagáiste nach ndearnadh a bhagáiste a sheachadadh a éileamh go ndéanfar an lá agus an t-am a d'iarr sé an seachadadh a fhorhhuiniú ar an dearbhán i gcomhréir le mír 3.
7. Féadfaidh an duine atá ina theideal a dhiúltú an bagáiste a ghlacadh mura gcomhlíonfaidh an t-iompróir an iarraidh uaidh scrúdú a dhéanamh ar an mbagáiste cláraithe d'fhonn damáiste a líomhnaítear a shuíomh.
8. Ar gach bealach eile, déanfar an bagáiste a sheachadadh i gcomhréir leis na saintreoracha a bheidh i bhfeidhm ag an gceann scríbe.

Caibidil IV

Feithiclí

Airteagal 23

Coinníollacha iompair

Sonrófar go sonrath sna forálacha speisialta maidir le hiompar feithiclí atá sna Coinníollacha Ginearálta Iompair, na coinníollacha lena rialaítear glacadh chun iompair, clárú, luchtú agus iompair, díluchtú agus seachadadh, chomh maith le hoibleagáidí an phaisinéara.

Airteagal 24

Dearbhán iompair

1. Caithfear na hoibleagáidí conarthacha a bhaineann le feithiclí a iompar a bhunú le dearbhán cláraithe a thabharfar don phaisinéir. Féadfar an dearbhán iompair a lánpháirtiú i dticéad an phaisinéara.
2. Cinnfidh na coinníollacha ginearálta lena rialaítear iompar feithiclí, atá sna Coinníollacha Ginearálta Iompair, foirm an dearbháin iompair agus a mbeidh air chomh maith leis an teanga agus leis na carachtair ina ndéanfar é a chló agus a dhéanamh amach. Beidh feidhm *mutatis mutandis* ag Airteagal 7(5).

3. Caithfear na nithe seo a leanas, ar a laghad, a chur isteach ar an dearbhán iompair:
- (a) an t-iompróir nó na hiompróirí;
 - (b) ráiteas go bhfuil an t-iompar faoi réir na Rialacha Aonfhoirmeacha seo, d'ainneoin aon chlásail dá mhalairt; féadfar é seo a chur in iúl leis an acrainm CIV;
 - (c) aon ráiteas eile is gá chun na hoibleagáidí conarthacha a bhaineann le feithiclí a iompar a chruthú agus chun a chur ar chumas an phaisinéara na cearta a dhearbhú a thagann as an gconradh iompair.
4. Caithfidh an paisinéir a áirithiú, ar fháil an dearbháin iompair dó, go ndearnadh amach i gcomhréir lena threoracha é.

Airteagal 25
An dlí is infheidhme

Faoi réir fhorálacha na Caibidle seo, beidh feidhm maidir le feithiclí ag forálacha Chaibidil III a bhaineann le bagáiste a iompar.

TEIDEAL IV

DLITEANAS AN IOMPRÓRA

Caibidil I

Dliteanas i gcás Báis Phaisinéirí nó Díobhála Pearsanta do Phaisinéirí bás paisinéirí nó díobháil phearsanta do phaisinéirí

Airteagal 26

Bonn an dliteanais

1. Is é an t-iompróir a bheidh faoi dhliteanas i leith cailteanaí n^o damáiste a eascróidh as bás paisinéara, nó as díobháil phearsanta, nó aon díobháil eile choirp nó intinne do phaisinéir, arb é is cúis leis tionóisc a d'eascair as oibriú an iarnróid agus a tharla le linn don phaisinéir a bheith i bhfeithiclí iarnróid, nó ag dul isteach orthu nó ag tuirlingt díobh, is cuma cén bonneagar iarnróid a úsáidtear.
2. Saorfar an t-iompróir ón dliteanas seo:
 - (a) más é ba chúis leis an tionóisc imthosca nach raibh baint acu le hoibriú an iarnróid agus nárbh fhéidir leis an iompróir a sheachaint agus nárbh fhéidir leis a n-iarmhairtí a chosc, d'ainneoin go ndearna sé an cúram ba ghá in imthosca sonracha an cháis;

- (b) a mhéid gur ar an bpaisinéir atá an locht gur tharla an tionóisc;
- (c) más é ba chúis leis an tionóisc iompraíocht tríú páirtí nárbh fhéidir leis an iompróir a sheachaint agus nárbh fhéidir leis a hiarmhairtí a chosc, d'ainneoin go ndearna sé an cúram ba ghá in imthosca sonracha an cháis; ní mheasfar gur tríú páirtí é gnóthas eile a mbeidh an bonneagar céanna iarnróid á úsáid aige; ní dhéanfar difear don cheart cúláraigh.
3. Más é iompraíocht tríú páirtí is cúis leis an tionóisc, agus d'ainneoin sin, nach ndéantar an t-iompróir a shaoradh go hiomlán óna dhliteanas i gcomhréir le mír 2, litir c), beidh dliteanas iomlán air suas go dtí na teorainneacha a leagtar síos sna Rialacha Aonfhoirmeacha seo ach gan dochar d'aon cheart cúláraigh a d'fhéadfadh a bheith ag an iompróir in aghaidh an tríú páirtí.
4. Ní dhéanfaidh na Rialacha Aonfhoirmeacha seo difear d'aon dliteanas a d'fhéadfadh an t-iompróir a thabhu i gcásanna nach bhforáiltear dóibh i mír 1.
5. Más iompróirí leantacha a dhéanann iompar atá faoi rialú aon chonartha amháin, is é an t-iompróir atá faoi cheangal, de bhun an chonartha iompair, seirbhís iompair a sholáthar ar lena linn a tharla an tionóisc a bheidh faoi dhliteanas i gcás bás paisinéirí, agus i gcás díobhálacha pearsanta do phaisinéirí. I gcás nach é an t-iompróir a sholáthair an tseirbhís seo, ach iompróir ionadach, beidh an dá iompróir faoi dhliteanas go comhpháirteach agus go leithleach i gcomhréir leis na Rialacha Aonfhoirmeacha seo.

Airteagal 27
Damáistí i gcás báis

1. I gcás bhás an phaisinéara, is éard a bheidh sna damáistí:
 - (a) aon chostais is gá tar éis an bháis, go háirithe costais a bhaineann le hiompar an choirp agus costais sochraide;
 - (b) mura dtarlóidh an bás láithreach, na damáistí dá bhforáiltear in Airteagal 28.

2. Más rud é, de bharr bhás an phaisinéara, go mbaintear a dtacaíocht de dhaoine a raibh nó a mbeadh sé de dhualgas dlíthiúil air iad a chothabháil, déanfar an cailteanas sin a chúiteamh leis na daoine sin. Is faoi rialú an dlí náisiúnta a bheidh cearta caingne le haghaidh damáistí ag daoine a bhí á gcothabháil ag an bpaisinéir cé nach raibh ceangal dlíthiúil air déanamh amhlaidh.

Airteagal 28

Damáistí i gcás díobháil phearsanta

I gcás díobháil phearsanta nó aon díobhála eile coirp nó intinne don phaisinéir, is éard a bheidh sna damáistí:

- (a) aon chostais is gá, go háirithe costais chóireála agus iompair;
- (b) cúiteamh ar chailteanas airgeadais de bharr éagumas, iomlán nó páirteach, obair a dhéanamh nó de bharr méadú ar riachtanais.

Airteagal 29

Cúiteamh ar dhíobháil eile choirp

Cinnfear le dlí náisiúnta an gcaithfidh an t-iompróir damáistí a íoc i leith díobháil choirp seachas díobháil choirp dá bhforáiltear in Airteagal 27 agus in Airteagal 28 agus a mhéid a chaithfidh sé damáistí a íoc.

Airteagal 30

Foirm agus méid na ndamáistí i gcás báis nó díobháil phearsanta

1. Caithfear na damáistí faoi Airteagal 27(2) agus faoi Airteagal 28(b) a dhámhachtain i bhfoirm cnapshuime. Má cheadaítear sa dlí náisiúnta blianacht a íoc, áfach, déanfar na damáistí a dhámhachtain san fhoirm sin má iarrann an paisinéir díobháilithe nó na daoine atá ina dteideal dá dtagraítear in Airteagal 27(2) amhlaidh.
2. Déanfar méid na ndamáistí atá le dámhachtain de bhun mhír 1 a chinneadh i gcomhréir leis an dlí náisiúnta. Chun críocha na Rialacha Aonfhoirmeacha seo, áfach, socrófar an uasteorainn in aghaidh an phaisinéara ag 175 000 aonad cuntais mar chnapshuim nó mar bhliantacht bhliantúil a fhreagróidh don tsuim sin, i gcás ina bhforálfar sa dlí náisiúnta d'uasteorainn is ísle ná an méid sin.

Airteagal 31

Modhanna eile iompair

1. Faoi réir mhír 2, ní bheidh feidhm ag na forálacha a bhaineann le dliteanas an iompróra i gcás bás paisinéirí, nó i gcás díobháil phearsanta dóibh, maidir le caillteanas nó damáiste a tharlóidh le linn an iompair, nach iompar d'iarnród a bhí ann, i gcomhréir leis an gconradh iompair.

2. I gcás ina mbeidh feithiclí iarnróid á n-iompar de bhád farantóireachta, áfach, beidh feidhm ag na forálacha a bhaineann le dliteanas i gcás bás paisinéirí nó i gcás díobháil phearsanta do phaisinéirí, i leith cailteanas nó damáiste dá dtagraítear in Airteagal 26(1) agus Airteagal 33(1), arb é is cúis leis tionóisc a d'eascair as oibriú an iarnróid agus a tharla le linn don phaisinéir a bheith sna feithiclí sin, nó ag dul isteach orthu nó ag tuirlingt díobh.
3. Nuair a chuirfear oibriú an iarnróid ar fionraí go sealadach, de bharr imthosca eisceachtúla, agus go ndéanfar na paisinéirí a iompar de mhodh eile iompair, beidh dliteanas ar an iompróir de bhun na Rialacha Aonfhoirmeacha seo.

Caibidil II

Dliteanas i gcás nach gcloífead leis an amchlár

Airteagal 32

Dliteanas i gcás cealuithe, i gcás traenacha a bheith ag rith mall nó i gcás nasc a cailleadh

1. Beidh an t-iompróir faoi dhliteanas don phaisinéir i leith cailteanas nó damáiste arb é is cúis leis, mar gheall ar chealú, rith mall traenach nó cailleadh naisc, nach bhféadfaí leanúint de thuras an phaisinéara an lá céanna, nó nach bhféadfaí a éileamh go réasúnach sna himthosca go leanfaí den turas an lá céanna. Is éard a bheidh sna damáistí costais réasúnacha cóiríochta chomh maith leis na costais réasúnacha toisc go raibh gá fógra a thabhairt do dhaoine a bhí ag súil leis an bpaisinéir.

2. Saorfar an t-iompróir ón dliteanas sin i gcás ina mbeidh an cealú, an rith mall nó nasc cailte inchurtha i leith ceann de na cúiseanna seo a leanas:
- (a) imthosca nach raibh baint acu le hoibriú an iarnróid agus nárbh fhéidir leis an iompróir a sheachaint agus nárbh fhéidir leis a n-iarmhairtí a chosc, d'ainneoin go ndearna sé an cúram ba ghá in imthosca sonracha an cháis,
 - (b) locht ar an bpaisinéir; nó
 - (c) iompraíocht tríú páirtí nárbh fhéidir leis an iompróir a sheachaint agus nárbh fhéidir leis a hiarmhairtí a chosc, d'ainneoin go ndearna sé an cúram ba ghá in imthosca sonracha an cháis; ní mheasfar gur tríú páirtí é gnóthas eile a mbeidh an bonneagar céanna iarnróid á úsáid aige; ní dhéanfar difear don cheart cúláraigh.
3. Cinnfear leis an dlí náisiúnta an gcaithfidh an t-iompróir damáistí a íoc i leith díobháil choirp seachas díobháil choirp dá ndéantar foráil i mír 1 agus a mhéid a chaithfidh sé damáistí a íoc. Ní dhéanfaidh an fhoráil sin dochar d'Airteagal 44.

Caibidil III

Dliteanas i leith Bagáiste Láimhe, Ainmhithe, Bagáiste Chláraithe agus Feithiclí

ROINN 1

BAGÁISTE LÁIMHE AGUS AINMHITHE

Airteagal 33

Dliteanas

1. I gcás bás paisinéirí nó díobháil phearsanta dóibh, beidh an t-iompróir faoi dhliteanas freisin i leith caillteanas iomlán nó páirt-chailteanas earraí a bhí ag an bpaisinéir nó a bhí leis mar bhagáiste láimhe nó i leith damáiste do na hearraí sin; beidh feidhm ag an méid seo freisin maidir le hainmhithe a thug an paisinéir leis. Beidh feidhm *mutatis mutandis* ag Airteagal 26.

2. Thairis sin, ní bheidh an gnóthas iarnróid faoi dhliteanas i leith caillteanais iomláin nó páirt chaillteanais earraí nó ainmhithe a raibh an paisinéir freagrach as a maoirseacht i gcomhréir le hAirteagal 15, ná i leith damáiste dóibh, murab é locht an iompróra ba chúis leis an gcaillteanas nó leis an damáiste sin. Ní bheidh feidhm ag na hAirteagail eile de Theideal IV, ach amháin Airteagal 51, ná ag Teideal VI maidir leis an gcás sin.

Airteagal 34

Teorainn le damáistí i gcás caillteanais earraí nó damáiste dóibh

Nuair a bheidh an t-iompróir faoi dhliteanas faoi Airteagal 33(1), caithfidh sé cúiteamh a íoc go feadh teorainn 1 400 aonad cuntais in aghaidh an phaisinéara.

Airteagal 35

Eisiamh dliteanais

Ní bheidh an t-iompróir faoi dhliteanas don phaisinéir i leith caillteanais nó damáiste a tharlóidh de dheasca mhainneachtain an phaisinéara na foirmiúlachtaí a cheanglaíonn na húdaráis custaim nó údaráis riaracháin eile a chomhall.

ROINN 2

BAGÁISTE CLÁRAITHE

Airteagal 36

Bonn an dliteanais

1. Is é an t-iompróir a bheidh faoi dhliteanas i leith caillteanas nó damáiste arb é is cúis leis caillteanas iomlán nó páirt-chailteanas bagáiste chláráithe idir an t-am a dtógfaidh an t-iompróir an bagáiste idir lámha agus am an tseachadta, agus as moill ar sheachadadh.
2. Saorfar an t-iompróir ón dliteanas sin a mhéid ba chúis leis an gcaillteanas, leis an damáiste nó leis an moill ar an seachadadh locht an phaisinéara, ordú a thug an paisinéir nár thoradh ar locht an iompróra é, fabht bunúsach sa bhagáiste cláráithe nó imthosca nárbh fhéidir leis an iompróir a sheachaint agus nárbh fhéidir leis a n-iarmhairtí a chosc.
3. Saorfar an t-iompróir, áfach, ón dliteanas sin a mhéid a d'eascair an caillteanas nó an damáiste as na rioscaí speisialta a bhaineann le ceann amháin nó níos mó de na himthosca seo a leanas:
 - (a) easpa pacála nó pacáil neamhleor;
 - (b) cineál speisialta an bhagáiste;

(c) coinsíniú earraí mar bhagáiste nach bhfuil inghlactha don iompar.

Airteagal 37

An dualgas cruthúnais

1. Is ar an iompróir a bheidh an dualgas a chruthú gur ceann de na cúiseanna a shonraítear in Airteagal 36(2) ba chúis leis an gcaillteanas, leis an damáiste nó leis an moill ar an seachadadh.
2. Má shuíonn an t-iompróir, ag féachaint d'imthosca cáis áirithe, go bhféadfadh an caillteanas nó an damáiste eascairt as riosca amháin nó níos mó de na rioscaí speisialta dá dtagraítear in Airteagal 36(3), toimhdeofar gur as riosca den sórt sin a d'eascair sé. Beidh de cheart ag an duine a mbeidh teidlíocht aige a chruthú, áfach, nach raibh an caillteanas an damáiste inchurtha go hiomlán nó go páirteach i leith ceann de na rioscaí sin.

Airteagal 38
Iompróirí comhleanúnacha

Más roinnt iompróirí leantacha a dhéanann iompar atá faoi rialú aon chonartha amháin, tiocfaidh gach iompróir, trí bhíthin an bagáiste i dteannta an dearbháin chláráithe bagáiste nó an fheithicil i dteannta an dearbháin iompair a thógáil idir lámha, chun bheith ina pháirtí sa chonradh iompair maidir leis an mbagáiste a chur ar aghaidh nó na feithiclí a iompar, i gcomhréir le téarmaí an dearbháin chláráithe bagáiste nó an dearbháin iompair agus glacfaidh sé air féin na hoibleagáidí a eascraíonn as sin. I gcás den sórt sin beidh gach iompróir freagrach as an iompar thar an mbealach ar fad go dtí an seachadadh.

Airteagal 39
Iompróir ionadach

1. I gcás inar chuir an t-iompróir comhlíonadh an chúraim iompair, go hiomlán nó go páirteach, de chúram ar iompróir ionadach, bíodh nó ná bíodh sé de bhun cirt faoin gconradh iompair chun é sin a dhéanamh, leanfaidh an t-iompróir de bheith faoi dhliteanas i leith an iompair iomláin.
2. Forálacha uile na Rialacha Aonfhoirmeacha seo lena rialaítear dliteanas an iompróra, beidh feidhm acu freisin ar dhliteanas an iompróra ionadaigh i leith an iompair arna dhéanamh aige. Beidh feidhm ag Airteagal 48 agus ag Airteagal 52 má thionscnaítear caingean in aghaidh na seirbhíseach nó aon duine eile ar bhain an t-iompróir ionadach úsáid as a sheirbhísí chun an t-iompar a dhéanamh.

3. Aon chomhaontú speisialta faoina nglacann an t-iompróir oibleagáidí air nach bhforchuirtear leis na Rialacha Aonfhoirmeacha seo nó faoina dtarscaoileann sé cearta arna dtabhairt leis na Rialacha Aonfhoirmeacha seo, ní bheidh aon éifeacht aige i leith an iompróra ionadaigh mura mbeidh glactha aige leis an gcomhaontú sin go sainráite agus i scríbhinn. Cibé acu ar ghlac nó nár ghlac an t-iompróir ionadach leis, leanfaidh an t-iompróir fós de bheith faoi cheangal aon oibleagáidí nó aon tarscaoiltí a thig ó chomhaontú speisialta den sórt sin.
4. I gcás ina mbeidh agus a mhéid a bheidh an t-iompróir agus an t-iompróir ionadach araon faoi dhliteanas, beidh a ndlíteanas ina dhlíteanas comhpháirteach agus leithleach.
5. Méid comhiomlán an chúitimh a bheidh le híoc ag an iompróir, ag an iompróir ionadach agus ag a seirbhísigh agus aon daoine eile a mbaineann siad úsáid as a seirbhísí chun an t-iompar a dhéanamh, ní rachaidh sé thar na teorainneacha dá bhforáiltear sna Rialacha Aonfhoirmeacha seo.
6. Ní dhéanfaidh an tAirteagal seo dochar do chearta cúláraigh a d'fhéadfadh a bheith ann idir an t-iompróir agus an t-iompróir ionadach.

Airteagal 40

Toimhde an chailteanais

1. Féadfaidh an duine a mbeidh teidlíocht aige, gan é a bheith de cheangal air tuilleadh cruthúnais a thabhairt, a mheas go bhfuil ball bagáiste cailte nuair nach ndearnadh é a sheachadadh nó a chur ar fáil dó laistigh de cheithre lá dhéag ón lá a rinneadh iarraidh ar sheachadadh i gcomhréir le hAirteagal 22(3).

2. Má aisghabhtar mír ball bagáiste a measadh a bheith caillte laistigh de bhliain ón iarraidh ar sheachadadh, caithfidh an t-iompróir fógra a thabhairt don duine a mbeidh teidlíocht aige más eol a sheoladh nó más féidir é a fháil amach.
3. Laistigh de thríocha lá ón bhfógra dá dtagraítear i mír 2 a fháil, féadfaidh an duine a mbeidh teidlíocht aige a éileamh go ndéanfaí an ball bagáiste a sheachadadh dó. Sa chás sin, caithfidh sé na muirir a íoc i leith iompar an bhail bagáiste sin ó áit a choinsínithe go dtí an áit ina ndéanfar é a sheachadadh agus an cúiteamh a fuarthas a aisíoc lúide, más iomchuí, aon chostas a áiríodh ann. Mar sin féin, coinneoidh sé a chearta, dá bhforáiltear in Airteagal 43, chun cúiteamh ar mhoill ar sheachadadh a éileamh.
4. Mura ndéanfar ball bagáiste a aisghabhadh a éileamh laistigh den tréimhse a shonraítear i mír 3 nó má aisghabhtar é níos mó ná bliain tar éis na hiarrata ar sheachadadh í, déanfaidh an t-iompróir é a dhiúscairt i gcomhréir leis na dlíthe agus na saintreoracha atá i bhfeidhm san áit ina bhfuil an ball bagáiste.

Airteagal 41
Cúiteamh ar chailteanas

1. I gcás ina gcaillfear bagáiste cláraithe, ina iomláine nó i bpáirt, caithfidh an t-iompróir íoc as, d'eisiamh gach damáiste eile:
 - (a) má chruthaítear méid an chailteanais nó an damáiste a rinneadh, cúiteamh is ionann leis an méid sin ach nach mó ná 80 aonad cuntais in aghaidh gach cileagraim ollmhaise atá in easnamh nó 1 200 aonad cuntais in aghaidh gach baill bagáiste;
 - (b) mura suitear méid an chailteanais nó an damáiste a rinneadh, damáistí leachtaithe 20 aonad cuntais in aghaidh gach cileagraim ollmhaise atá in easnamh nó 300 aonad cuntais in aghaidh gach baill bagáiste.

Cinnfidh na Coinníollacha Ginearálta Iompair modh an chúitimh, cibé acu in aghaidh gach cileagraim atá in easnamh nó in aghaidh gach baill bagáiste.

2. Caithfidh an t-iompróir ina theannta sin an muirear ar iompar an bhagáiste agus na suimeanna eile a íocadh i ndáil le hiompar an bhaill bagáiste cailte a aisíoc maille leis na dleachtanna custaim agus na dleachtanna máil a íocadh cheana.

Airteagal 42

Cúiteamh ar dhamáiste

1. I gcás damáiste do bhagáiste cláraithe, caithfidh an t-iompróir cúiteamh is ionann le cailteanas luacha an bhagáiste a íoc, d'eisiamh gach damáiste eile.
2. Ní rachaidh an cúiteamh thar:
 - (a) an méid a bheadh iníoctha i gcás cailteanas iomlán, má chaill an bagáiste go léir luach de dheasca damáiste;
 - (b) an méid a bheadh iníoctha dá gcaillfi an chuid sin, murar chaill ach cuid den bhagáiste luach de dheasca damáiste.

Airteagal 43

Cúiteamh ar mhoill ar sheachadadh

1. I gcás moille ar sheachadadh bagáiste chláráithe, caithfidh an t-íompróir na méideanna seo a leanas a íoc as gach tréimhse iomlán de cheithre uair is fiche tar éis iarraidh an tseachadta, ach faoi réir uastréimhse ceithre lá dhéag:
 - (a) má chruthaíonn an duine a mbeidh teidlíocht aige gur tharla caillteanas nó damáiste dá bharr sin, cúiteamh is ionann le méid an chaillteanais nó an damáiste suas le huasmhéid 0,80 aonad cuntais in aghaidh gach cileagraim ollmhaise den bhagáiste nó 14 aonad cuntais in aghaidh gach baill bagáiste a seachadadh go déanach;
 - (b) mura gcruthóidh an duine a mbeidh teidlíocht aige gur tharla caillteanas nó damáiste dá bharr sin, damáistí lechtaithe 0,14 aonad cuntais in aghaidh gach cileagraim ollmhaise den bhagáiste nó 2,80 aonad cuntais in aghaidh gach baill bagáiste a seachadadh go déanach.

Cinnfear leis na Coinníollacha Ginearálta Iompair modhanna an chúitimh, cibé acu in aghaidh gach cileagraim atá in easnamh nó in aghaidh gach baill bagáiste.

2. I gcás chaillteanas iomlán an bhagáiste, ní bheidh an cúiteamh dá bhforáiltear i mír 1 iníoctha de bhreis ar an gcúiteamh dá bhforáiltear in Airteagal 41.

3. I gcás pháirtchailteanas an bhagáiste, beidh an cúiteamh dá bhforáiltear i mír 1 iníoctha in aghaidh an chuid sin den bhagáiste nár cailleadh.
4. I gcás damáiste do bhagáiste nach de thoradh moill ar sheachadadh é, beidh an cúiteamh dá bhforáiltear i mír 1 iníoctha, i gcás inarb iomchuí, de bhreis ar an gcúiteamh dá bhforáiltear in Airteagal 42.
5. Ní rachaidh an cúiteamh iomlán dá bhforáiltear i mír 1, i dteannta an chúitimh is iníoctha faoi Airteagal 41 agus faoi Airteagal 42, ar aon chúinse thar an gcúiteamh a bheadh iníoctha i gcás chailteanas iomlán an bhagáiste.

ROINN 3

FEITHICLÍ

Airteagal 44

Cúiteamh ar mhoill

1. I gcás moill ar luchtú ar chúis is inchurtha i leith an iompróra nó moill ar sheachadadh feithicle, má chruthaíonn an duine a mbeidh teidlíocht aige gur tharla cailteanas nó damáiste dá bharr sin, caithfidh an t-iompróir cúiteamh a íoc nach rachaidh thar mhéid an mhuirir ar iompar.

2. I gcás moill ar luchtú ar chúis is inchurtha i leith an iompróra, má roghnaíonn an duine a mbeidh teidlíocht aige gan dul ar aghaidh leis an gconradh iompair, aisíocfar an muirear ar iompar leis. Ina theannta sin, má chruthaíonn sé gur tharla cailteanas nó damáiste de dheasca na moille, féadfaidh an duine a mbeidh teidlíocht aige cúiteamh a éileamh nach rachaidh thar mhéid an mhuirir ar iompar.

Airteagal 45

Cúiteamh ar chailteanas

I gcás cailteanas iomlán nó páirt-chailteanaís feithicle, déanfar an cúiteamh is iníoctha leis an duine a mbeidh teidlíocht aige a ríomh ar bhonn ghnáthluach na feithicle. Ní rachaidh sé thar 8 000 aonad cuntais. Measfar gur feithicil leithleach í leantóir luchtaithe nó leantóir díluchtaithe.

Airteagal 46

Dliteanas i leith earraí eile

1. Maidir le hearraí a fhágfar san fheithicil nó atá i mboscaí (e.g. boscaí bagáiste nó boscaí scíonna) atá daingnithe don fheithicil, ní bheidh an t-iompróir faoi dhliteanas ach i leith cailteanas nó damáiste a tharlóidh dá locht féin. Ní rachaidh an cúiteamh iomlán is iníoctha thar 1 400 aonad cuntais.

2. A mhéid a bhaineann le hearraí a stuáilfear ar an taobh amuigh den fheithicil, lena n-áirítear na boscaí dá dtagraítear i mír 1, ní bheidh an t-iompróir faoi dhliteanas i leith earraí atá ar an taobh amuigh den fheithicil ach amháin má chruthaítear gur tharla an cailteanas nó an damáiste de dheasca gníomh nó neamhghníomh a rinne an t-iompróir le hintinn cailteanas nó damáiste den sórt sin a dhéanamh, nó go meargánta agus le fios gur dócha go mbeadh cailteanas nó damáiste den sórt sin mar thoradh air.

Airteagal 47

An dlí is infheidhme

Faoi réir fhorálacha na Ranna seo, beidh feidhm maidir le feithiclí ag forálacha Roinn 2 a bhaineann le dliteanas i leith bagáiste.

Caibidil IV

Forálacha coiteanna

Airteagal 48

An ceart a chailleadh chun teorainneacha le dliteanas a agairt

Ní bheidh feidhm ag na teorainneacha le dliteanas dá bhforáiltear sna Rialacha Aonfhoirmeacha seo i dteannta na bhforálacha den dlí náisiúnta lena dteorannaítear an cúiteamh go méid socraithe, má chruthaítear gur tharla an cailiteanas nó an damáiste de dheasca gníomh nó neamhghníomh a rinne an t-iompróir le hintinn cailiteanas nó damáiste den sórt sin a dhéanamh, nó go meargánta agus le fios gur dócha go mbeadh cailiteanas nó damáiste den sórt sin mar thoradh air.

Airteagal 49

Comhshó agus ús

1. I gcás inar gá suimeanna a shonraítear in airgeadra eachtrach a chomhshó chun an cúiteamh a ríomh, déanfar an comhshó ag an ráta malairte is infheidhme ar lá íoctha an chúitimh in áit íoctha an chúitimh.

2. Féadfaidh an duine a mbeidh teidlíocht aige ús ar an gcúiteamh a éileamh, a dhéanfar a ríomh ag cúig faoin gcéad in aghaidh na bliana, ó dháta an éilimh dá bhforáiltear in Airteagal 55 nó, mura ndearnadh éileamh den sórt sin, ón lá a tionscnaíodh imeachtaí dlíthiúla.
3. I gcás cúiteamh is iníoctha de bhun Airteagal 27 agus Airteagal 28, áfach, ní fhabhróidh ús ach ón lá a tharla na teagmhais is ábhartha chun méid an chúitimh a mheas, más déanaí an lá sin ná lá an éilimh nó an lá a tionscnaíodh imeachtaí dlíthiúla.
4. I gcás bagáiste, ní bheidh ús iníoctha ach amháin más mó an cúiteamh ná 16 aonad cuntais in aghaidh an dearbháin chláráithe bagáiste.
5. I gcás bagáiste, mura gcuirfidh an duine a mbeidh teidlíocht aige na doiciméid tacaíochta is gá chun an t-éileamh a shocrú go críochnaitheach faoi bhráid an iompróra laistigh de thréimhse réasúnach arna deonú dó, ní fhabhróidh aon ús idir dul in éag na tréimhse sin agus taisceadh iarbhír na ndoiciméad.

Airteagal 50

Dliteanas i gcás eachtraí núicléacha

Saorfar an t-iompróir ó dhliteanas de bhun na Rialacha Aonfhoirmeacha seo i leith caillteanaíis nó damáiste de dheasca eachtra núicléach nuair is oibreoir gléasra núicléach nó duine eile a ghabhann a ionad atá faoi dhliteanas i leith an chailiteanaíis nó an damáiste de bhun dlíthe agus saintreoracha Stáit lena rialaítear an dliteanas i réimse an fhuinnimh núicléach.

Airteagal 51

Daoine a bhfuil an t-iompróir faoi dhliteanas thar a gceann

Beidh an t-iompróir faoi dhliteanas thar ceann a sheirbhíseach agus daoine eile a mbaineann sé úsáid as a seirbhísí chun an t-iompar a dhéanamh, i gcás ina mbeidh na seirbhísigh sin agus na daoine eile sin ag gníomhú faoi raon feidhme a bhfeidhmeanna. Measfar gur daoine a mbaineann an t-iompróir úsáid as a seirbhísí chun an t-iompar a dhéanamh iad bainisteoirí an bhonneagair iarnróid ar a ndéantar an t-iompar.

Airteagal 52

Caingne eile

1. I ngach cás ina mbeidh feidhm ag na Rialacha Aonfhoirmeacha seo, ní fhéadfar aon chaingean a thionscnamh i gcoinne an iompróra i ndáil le dliteanas, is cuma cad iad na forais, ach amháin faoi réir na gcoinníollacha agus na dteorainneacha a leagtar síos sna Rialacha Aonfhoirmeacha seo.
2. Is amhlaidh a bheidh maidir le haon chaingean arna tabhairt in aghaidh na seirbhíseach nó na ndaoine eile a bhfuil an t-iompróir faoi dhliteanas thar a gceann de bhun Airteagal 51.

TEIDEAL V

DLITEANAS AN PHAISINÉARA

Airteagal 53

Prionsabail speisialta an dliteanais

Beidh an paisinéir faoi dhliteanas don iompróir i leith aon chaillteanais nó damáiste:

- (a) a leanfaidh as mainneachtain an phaisinéara a chuid oibleagáidí a chomhlíonadh
 1. de bhun Airteagail 10, 14 agus 20,

2. de bhun na bhforálacha speisialta maidir le hiompar feithiclí atá sna Coinníollacha Ginearálta Iompair, nó
3. de bhun an Rialacháin maidir le hIompar Idirnáisiúnta Earraí Contúirteacha d'Iarnród (RID), nó

(b) arb é ba chúis leis na hearraí agus na hainmhithe a thugann an paisinéir in éineacht leis, mura gcruthóidh sé gurb é ba chúis leis an gcaillteanas nó an damáiste imthosca nárbh fhéidir leis a sheachaint agus nárbh fhéidir leis a n-iarmhairtí a chosc, cé gur léirigh sé an dúthracht a éilítear ar phaisinéir coinsiasach. Ní dhéanfaidh an fhoráil seo aon difear do dhliteanas an iompróra de bhun Airteagal 26 agus Airteagal 33(1).

TEIDEAL VI

DEARBHÚ NA gCEART

Airteagal 54

Páirt-chailteanas nó damáiste a fhionnadh

1. I gcás ina bhfaighidh an t-iompróir amach nó i gcás ina dtoimhdeoidh an t-iompróir, nó i gcás ina líomhnóidh an duine, a mbeidh teidlíocht aige gur tharla páirt-chailteanas earra arna iompar faoi chúram an iompróra (bagáiste, feithiclí), nó i gcás ina ndearnadh damáiste dó, caithfidh an t-iompróir tuarascáil a dhréachtú láithreach, i láthair an duine a mbeidh teidlíocht aige más féidir, lena sonrú, de réir chineál an chailteanais nó an damáiste, bail an earra agus, a mhéid is féidir, méid an chailteanais nó an damáiste, an chúis a bhí leis agus an uair a tharla sé.
2. Caithfear cóip den tuarascáil a chur ar fáil saor in aisce don duine a mbeidh teidlíocht aige.
3. I gcás nach nglacfaidh an duine a mbeidh teidlíocht aige leis na conclúidí sa tuarascáil, féadfaidh sé a iarraidh go ndéanfaidh saineolaí arna cheapadh ag na páirtithe sa chonradh iompair nó ag cúirt nó binse bail an bhagáiste nó na feithicle agus cúis agus méid an chailteanais nó an damáiste a fhionnadh. Beidh an nós imeachta a bheidh le leanúint á rialú ag dlíthe agus saintreoracha an Stáit ina ndéantar an fionnadh sin.

Airteagal 55

Éilimh

1. Caithfear éilimh a bhaineann le dliteanas an iompróra i gcás bás paisinéirí, nó i gcás díobháil phearsanta dóibh, a dhíriú i scríbhinn chuig an iompróir ar féidir caingeán a thabhairt ina choinne. I gcás iompair atá faoi rialú conartha aonair agus arna chur i gcrích ag iompróirí leantacha, féadfar na héilimh a dhíriú freisin chuig an gcéad iompróir nó chuig an iompróir deireanach chomh maith leis an iompróir a bhfuil a phríomháit ghnó nó an brainse nó an ghníomhaireacht a thug an Conradh iompair i gcrích sa Stát ina bhfuil sainchónaí nó gnáthchónaí ar an bpaisinéir.
2. Caithfear éilimh eile a bhaineann leis an gconradh iompair a dhíriú i scríbhinn chuig an iompróir a shonraítear in Airteagal 56(2) agus (3).
3. Tabharfar ar aird na doiciméid sin a measann an duine a mbeidh teidlíocht aige gur cuí iad a thaisceadh leis an éileamh, an leagan bunaidh nó cóipeanna díobh, i gcás inarb iomchuí, agus na cóipeanna arna ndeimhniú go cuí má éilíonn an t-iompróir amhlaidh. Nuair a shocrófar éileamh, féadfaidh an t-iompróir a cheangal go dtabharfar suas an ticéad, an dearbhán cláraithe bagáiste agus an dearbhán iompair.

Airteagal 56

Iompróirí a bhféadfar caingean a thabhairt ina gcoinne

1. Is in aghaidh an iompróra a bheidh faoi dhliteanas de bhun Airteagal 26(5) amháin a fhéadfar caingean a thabhairt a bheidh bunaithe ar dhliteanas an iompróra i gcás bás paisinéirí, nó i gcás díobháil phearsanta dóibh.
2. Faoi réir mhír 4, is in aghaidh an chéad iompróra, in aghaidh an iompróra dheireanaigh nó in aghaidh an iompróra a rinne an chuid sin den iompar ar lena linn a tharla an teagmhas ba chúis leis na himeachtaí, agus ina aghaidh sin amháin, a fhéadfar caingne eile arna dtabhairt ag paisinéirí a bheidh bunaithe ar an gconradh iompair a thabhairt.
3. I gcás iompair arna dhéanamh ag iompróirí leantacha, nuair a luafar, le toiliú uaidh, an t-iompróir a chaithfidh an bagáiste nó an fheithicil a sheachadadh ar an dearbhán cláraithe bagáiste nó ar an dearbhán iompair, féadfar caingean a thabhairt ina choinne i gcomhréir le mír 2 fiú mura bhfuair sé an bagáiste nó an fheithicil.
4. Caingean chun suim a íocadh de bhun an chonartha iompair a ghnóthú, féadfar í a thabhairt in aghaidh an iompróra a bhailigh an tsuim sin nó in aghaidh an iompróra ar bailíodh thar a cheann í.
5. Féadfar caingean a thabhairt in aghaidh iompróra seachas na hiompróirí a shonraítear i míreanna 2 agus 4 nuair a thionscnófar mar fhrithéileamh nó mar eisceacht í in imeachtaí a bhaineann leis an bpríomhéileamh a bheidh bunaithe ar an gconradh iompair céanna.

6. A mhéid a bheidh feidhm ag na Rialacha Aonfhoirmeacha seo ar an iompróir ionadach, féadfar caingean a thabhairt ina choinne freisin.
7. Má bhíonn rogha ag an ngearánaí idir roinnt iompróirí, múchfar a cheart chun rogha a dhéanamh a luaithe a thabharfaidh sé caingean in aghaidh ceann díobh; beidh feidhm ag an méid seo freisin i gcás ina mbeidh rogha ag an ngearánaí idir iompróir amháin nó níos mó agus iompróir ionadach.

Airteagal 58

Múchadh an chirt chun caingne i gcás bás nó díobháil phearsanta

1. Aon cheart chun caingne ag an duine a mbeidh teidlíocht aige a bheidh bunaithe ar dhliteanas an iompróra i gcás bás paisinéirí, nó i gcás díobháil phearsanta dóibh, múchfar é i gcás nach dtabharfaidh an duine a mbeidh teidlíocht aige fógra faoin tionóisc a tharla don phaisinéir do dhuine de na hiompróirí a bhféadfar éileamh a dhíriú chuige i gcomhréir le hAirteagal 55(1), laistigh de dhá mhí dhéag ón dáta ar tháinig sé ar an eolas faoin gcaillteanas nó faoin damáiste. I gcás ina dtabharfaidh an duine a mbeidh teidlíocht aige fógra faoin tionóisc ó bhéal don iompróir, cuirfidh an t-iompróir admháil maidir leis an bhfógra sin ó bhéal ar fáil dó.
2. Mar sin féin, ní mhúchfar an ceart caingne:
 - (a) i gcás inar dhírigh an duine a mbeidh teidlíocht aige éileamh chuig duine de na hiompróirí a shonraítear in Airteagal 55(1) laistigh den tréimhse dá bhforáiltear i mír 1;

- (b) i gcás ina bhfuair an t-iompróir atá faoi dhliteanas amach ar dhóigh eile laistigh den tréimhse dá bhforáiltear i mír 1 eolas ar an tionóisc a tharla don phaisinéir;
- (c) i gcás inar tugadh fógra faoin tionóisc, nó i gcás inar tugadh go déanach é, mar thoradh ar imthosca nach inchurtha i leith an duine;
- (d) má chruthaíonn an duine a mbeidh teidlíocht aige gur locht an iompróra ba chúis leis an tionóisc.

Airteagal 59

Míchadh an chirt chun caingne a eascraíonn as iompar bagáiste

1. Le glacadh an bhagáiste ag an duine, múchfar gach ceart caingne in aghaidh an iompróra a eascraíonn as an gconradh iompair i gcás páirt chailiteanais, damáiste nó moille ar sheachadadh.
2. Mar sin féin, ní mhúchfar an ceart caingne:
 - (a) i gcás páirt chailiteanais nó damáiste,
 1. i gcás inar fionnadh an cailiteanas nó an damáiste i gcomhréir le hAirteagal 54 sular ghlac an duine a mbeidh teidlíocht aige leis an mbagáiste,

2. más de locht an iompróra amháin a fágadh ar lár an fionnadh ba cheart a dhéanamh i gcomhréir le hAirteagal 54;
- (b) i gcás caillteanais nó damáiste nach léir agus a fionnadh tar éis don duine an bagáiste a ghlacadh,
1. i gcás ina n-iarrfaidh an duine fionnadh i gcomhréir le hAirteagal 54 díreach tar éis dó an caillteanas nó an damáiste a bhrath agus tráth nach déanaí ná trí lá tar éis dó an bagáiste a ghlacadh, agus
 2. ina theannta sin, i gcás ina gcruthóidh sé gur tharla an caillteanas nó an damáiste idir an t-am a thóg an t-iompróir an bagáiste idir lámha agus am an tseachadta;
- (c) i gcás moille ar sheachadadh, má rinne an duine, a mbeidh teidlíocht aige laistigh de lá is fiche, a chearta a dhearbhu in aghaidh ceann de na hiompróirí a shonraítear in Airteagal 56(3);
- (d) i gcás ina gcruthóidh an duine a mbeidh teidlíocht aige gur locht an iompróra ba chúis leis an gcaillteanas nó leis an damáiste.

Airteagal 60
Caingne a theorannú

1. Is é a bheidh sa tréimhse teorann le haghaidh caingne maidir le damáistí a bheidh bunaithe ar dhliteanas an iompróra i gcás bás paisinéirí, nó i gcás díobháil phearsanta dóibh:
 - (a) i gcás paisinéara, trí bliana ón lá tar éis na tionóisce;
 - (b) i gcás daoine eile, a mbeidh teidlíocht acu trí bliana ón lá tar éis don phaisinéir bás a fháil, faoi réir uasteorann cúig bliana ón lá tar éis na tionóisce.
2. Bliain amháin a bheidh sa tréimhse teorann le haghaidh caingne a eascróidh as an gconradh iompair. Mar sin féin, dhá bhliain a bheidh sa tréimhse teorann i gcás caingne maidir le caillteanas nó damáiste de dheasca gníomh nó neamhghníomh a rinne an t-iompróir le hintinn caillteanas nó damáiste den sórt sin a dhéanamh, nó go meargánta agus le fios gur dócha go mbeadh caillteanas nó damáiste den sórt sin mar thoradh air.
3. Beidh feidhm ag an tréimhse teorann dá bhforáiltear i mír 2 maidir le caingne:
 - (a) le haghaidh cúitimh ar chailteanas iomlán, ón gceathrú lá déag tar éis don tréimhse dá bhforáiltear in Airteagal 22(3) dul in éag;

- (b) le haghaidh cúiteaimh ar pháirt-chailteanas, ar dhamáiste nó ar mhoill ar sheachadadh, ó lá an tseachadta;
- (c) i ngach cás eile a bhaineann le hiompar paisinéirí, ón lá a rachaidh bailíocht an ticéid in éag.

Ní chuirfear an lá a shonraítear do theacht i bhfeidhm na tréimhse teorann san áireamh sa tréimhse.

- 4. Seachas sin, beidh fionraí agus briseadh tréimhsí teorann faoi rialú ag an dlí náisiúnta.

TEIDEAL VII

Caidreamh idir iompróirí

Airteagal 61

Cionroinnt an mhuirir ar iompar

- 1. Caithfidh aon iompróir a bhailigh muirear ar iompar nó ar chóir dó muirear ar iompar a bhailiú a sciartha faoi seach den mhuirear sin a íoc leis na hiompróirí lena mbaineann. Socrófar na modhanna íoctha le comhaontú idir na hiompróirí.

2. Beidh feidhm ag Airteagal 6(3), Airteagal 16(3) agus Airteagal 25 maidir leis an gcaidreamh idir iompróirí leantacha.

Airteagal 62

Ceart cúláraigh

1. Beidh ceart cúláraigh ag iompróir a d'íoc cúiteamh de bhun na Rialacha Aonfhoirmeacha seo in aghaidh na n-iompróirí a bhí páirteach san iompar i gcomhréir leis na forálacha seo a leanas:
 - (a) is é an t-iompróir ba chúis leis an gcaillteanas nó an damáiste, agus eisean amháin, a bheidh faoi dhliteanas ina leith;
 - (b) nuair is roinnt iompróirí is chúis leis an gcaillteanas nó leis an damáiste, beidh gach duine díobh faoi dhliteanas i leith an chaillteanais nó an damáiste a chúisigh sé; mura féidir idirdhealú den sórt sin a dhéanamh, déanfar méid an chúitimh a chionroinnt eatarthu i gcomhréir le litir c);
 - (c) mura féidir a chruthú cén t-iompróir is cúis leis an gcaillteanas nó leis an damáiste, déanfar méid an chúitimh a chionroinnt idir na hiompróirí go léir a bhí páirteach san iompar, seachas iad siúd a chruthóidh nach iad féin ba chúis leis an gcaillteanas nó leis an damáiste; beidh an chionroinnt sin i gcomhréir lena sciartha faoi seach den mhuirear ar iompar.

2. I gcás duine de na hiompróirí seo a bheith dócmhainneach, déanfar an sciar a bheidh dlite de agus gan íoc aige a chionroinnt idir na hiompróirí eile a bhí páirteach san iompar i gcomhréir lena sciartha faoi seach den mhuirear ar iompar.

Airteagal 63

An nós imeachta cúláraigh

1. Ní fhéadfaidh an t-iompróir a ndéantar ceart cúláraigh a fheidhmiú ina choinne de bhun Airteagal 62 bailíocht na híocaíochta a rinne an t-iompróir a bheidh ag feidhmiú an chirt cúláraigh a dhíospóid nuair is cúirt nó binse a chinn an cúiteamh agus nuair a tugadh deis idirgartha sna himeachtaí don iompróir céadluaite a fuair fógra cuí i dtaobh na n-imeachtaí. Cinnfidh an chúirt nó an binse ar tugadh an phríomhchaingean os a comhair nó os a chomhair an t-am a cheadófar don fhógra sin faoi na himeachtaí agus don idirgairt sna himeachtaí.
2. Caithfidh iompróir a fheidhmeoidh a cheart cúláraigh a éileamh a thíolacadh sna himeachtaí ceannann céanna in aghaidh na n-iompróirí go léir nach bhfuil socrú déanta aige leo; dá uireasa sin, caillfidh sé a cheart cúláraigh i gcás na n-iompróirí siúd nach ndearna sé imeachtaí a thionscnamh ina gcoinne.

3. Tabharfaidh an chúirt nó an binse a cinneadh nó a chinneadh in aon bhreith amháin maidir leis na héilimh cúláraigh go léir a thugtar os a comhair nó os a chomhair.
4. Féadfaidh iompróir ar mian leis a cheart cúláraigh a fhorfheidhmiú a chaingean a thabhairt os comhair chúirt nó bhinse an Stáit ina bhfuil a phríomháit ghnó ag ceann de na hiompróirí a bhí páirteach san iompar, nó an brainse nó an ghníomhaireacht a thug an conradh iompair i gcrích.
5. I gcás ina dtabharfar caingean in aghaidh roinnt iompróirí, beidh an t-iompróir is gearánaí i dteideal an chúirt nó an binse a dtionscnóidh sé na himeachtaí os a comhair nó os a chomhair a roghnú as na cúirteanna agus na binsí a bheidh inniúil de bhun mhír 4.
6. Ní fhéadfar imeachtaí cúláraigh a cheangal le himeachtaí maidir le cúiteamh arna dtionscnamh ag an duine a mbeidh teidlíocht aige faoin gconradh iompair.

Airteagal 64

Comhaontuithe a bhaineann le cúlárach

Féadfaidh na hiompróirí comhaontuithe a thabhairt i gcrích lena ndéantar maolú ar Airteagal 61 agus ar Airteagal 62.

IARSCRÍBHINN II

ÍOSMHÉID FAISNÉISE LE CUR AR FÁIL AG GNÓTHAIS IARNRÓID AGUS DÍOLTÓIRÍ TICÉAD

Cuid I: Faisnéis roimh an turas

Coinníollacha ginearálta is infheidhme ar an gconradh

Amchláir agus coinníollacha don turas is tapúla

Amchláir agus coinníollacha do na táillí ar fad atá ar fáil, lena n-aibhsítear na táillí is ísle

Inrochtaineacht, coinníollacha rochtana agus saoráidí ar bord do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe i gcomhréir le Treoir (AE) 2019/882 agus Rialacháin (AE) Uimh. 454/2011 agus 1300/2014

Infhaighteacht spásanna, agus coinníollacha rochtana, do rothair

Fáil ar shuíocháin den chéad ghrád agus den dara grád, leapacha suíocháin agus carráistí couchette

Briseadh, amhail cealuithe agus moilleanna (am pleanáilte agus fíor-am)

Infhaighteacht áiseanna ar bord, lena n-áirítear Wi-Fi agus leithris, seirbhísí atá ar fáil ar bord, lena n-áirítear an cúnamh a thugann an fhoireann do phaisinéirí.

Faisneis sula gceannaítear ticéad, á rá an bhfuil an ticéad nó na ticéid ina thréthicéad nó ina dtréthicéid

Nósanna imeachta chun bagáiste cailte a éileamh ar ais

Nósanna imeachta chun gearáin a chur isteach

Cuid II: Faisnéis le linn an turais

Seirbhísí agus áiseanna ar bord, lena n-áirítear Wi-Fi

An chéad stáisiún eile

Briseadh, amhail cealuithe agus moilleanna (am pleanáilte agus fíor-am)

Príomhsheirbhísí naisc

Ceisteanna slándála agus sábháilteachta

CUID III: Oibríochtaí i dtáca le córais áirithinte

Iarratais ar infhaighteacht seirbhísí iarnróid do phaisinéirí, lena n-áirítear na taraifí is infheidhme

Iarratais ar áirithintí seirbhísí iarnróid do phaisinéirí

Iarratais ar áirithint a chealú go hiomlán nó go páirteach

IARSCRÍBHINN III

ÍOSCHAIGHDEÁIN CHÁILÍOCHTA SEIRBHÍSE

Faisnéis agus ticéid

Poncúlacht seirbhísí, agus prionsabail ghinearálta na ndóigheanna a ndéileálann gnóthais iarnróid le briseadh seirbhísí

Moilleanna

- (i) an mheánmhoill fhoriomlán ar sheirbhísí mar chéatadán de réir na catagóire seirbhíse (fadachair, réigiúnach agus uirbeach/fo-uirbeach);
- (ii) an céatadán de sheirbhísí a raibh moill orthu tráth an imeachta dá dtagraítear in Airteagal 19(10);
- (iii) an céatadán de sheirbhísí a raibh moill orthu tráth an teachta;
- (iv) percentage of services delayed at arrival
 - an céatadán de mhoilleanna a bhí ní ba lú ná 60 nóiméad;
 - an céatadán de mhoilleanna a bhí idir 60 agus 119 nóiméad;
 - an céatadán de mhoilleanna a bhí 120 nóiméad ar fad nó níos faide;

– Cealuithe seirbhísí

- (i) cealú seirbhísí mar chéatadán de réir na catagóire seirbhíse (idirnáisiúnta, intíre fadachair, réigiúnach agus uirbeach/fo-uirbeach);
- (ii) cealú seirbhísí mar chéatadán de réir na catagóire seirbhíse (idirnáisiúnta, intíre fadachair, réigiúnach agus uirbeach/fo-uirbeach) arb é is cúis leo na cúinsí dá dtagraítear in Airteagal 19(10)

Glaineacht an rothstoic agus saoráidí stáisiúin (cáilíocht an aeir agus rialú teochta sna carráistí, sláinteachas na saoráidí sláintíochta, etc.)

Suirbhé ar shástacht na gcustaiméirí

Láimhseáil gearán, aisíocaíochtaí agus cúiteamh as neamhchomhlíonadh na gcaighdeán cáilíochta seirbhíse

Cúnamh a sholáthar do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, agus idirphlé a bhaineann leis an gcúnamh sin le heagraíochtaí ionadaíocha agus, i gcás inarb ábhartha, le hionadaithe ar dhaoine faoi mhíchumas agus ar dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe.

IARSCRÍBHINN IV

TÁBLA COMHGHAOIL

Rialachán (CE) Uimh. 1371/2007	An Rialachán seo
Airteagal 1	Airteagal 1
Airteagal 1(a)	Airteagal 1(a)
Airteagal 1(b)	Airteagal 1(b)
-	Airteagal 1(c)
Airteagal 1(c)	Airteagal 1(d)
-	Airteagal 1(e)
Airteagal 1(d)	Airteagal 1(f)
Airteagal 1(e)	Airteagal 1(g)
-	Airteagal 1(h)
Airteagal 1(f)	Airteagal 1(i)
Airteagal 2	Airteagal 2
Airteagal 2(1)	Airteagal 2(1)
Airteagal 2(2)	-
Airteagal 2(3)	-
Airteagal 2(4)	-
Airteagal 2(5)	Airteagal 2(6)(a), (8)-
Airteagal 2(6)	Airteagal 2(6) (b)-
Airteagal 2(7)	Airteagal 2(7)-

Rialachán (CE) Uimh. 1371/2007	An Rialachán seo
-	Airteagal 2(2)
-	Airteagal 2(3)
	Airteagal 2(4)
	Airteagal 2(5)
Airteagal 3	Airteagal 3
Airteagal 3(1)	Airteagal 3(1)
Airteagal 3(2), (3)	-
Airteagal 3(4)	Airteagal 3(2)
Airteagal 3(5)	Airteagal 3(3)
Airteagal 3(6)	Airteagal 3(4)
Airteagal 3(7)	Airteagal 3(5)
Airteagal 3(8)	Airteagal 3(6)
---	Airteagal 3(7)
Airteagal 3(9)	Airteagal 3(8)
Airteagal 3 (10)	Airteagal 3(9)
-	Airteagal 3(10)
-	Airteagal 3(11)
Airteagal 3(11)	Airteagal 3(12)
---	Airteagal 3(13)
---	Airteagal 3(14)
---	Airteagal 3(15)
---	Airteagal 3(16)
Airteagal 3(12)	Airteagal 3(17)
---	Airteagal 3(18)

Rialachán (CE) Uimh. 1371/2007	An Rialachán seo
Airteagal 3(13)	Airteagal 3(19)
-	Airteagal 3 (20)
Airteagal 3(15)	Airteagal 3(21)
	Airteagal 3(22)
Airteagal 4	Airteagal 4
-	Airteagal 5
Airteagal 5	Airteagal 6
Airteagal 6	Airteagal 7
Airteagal 7	Airteagal 8
Airteagal 8	Airteagal 9
-	Airteagal 10
Airteagal 9	Airteagal 11
	Airteagal 12
Airteagal 11	Airteagal 13
Airteagal 12	Airteagal 14
Airteagal 13	Airteagal 15
Airteagal 14	Airteagal 16
Airteagal 15	Airteagal 17
Airteagal 16	Airteagal 18
-	Airteagal 18(2), (3), (4), (5), (6), (7)

Rialachán (CE) Uimh. 1371/2007	An Rialachán seo
Airteagal 17(1)	Airteagal 19(1), (2), (3), (4)
-	Airteagal 19(5), (6)
Airteagal 17(2)	Airteagal 19(7)
Airteagal 17(3)	Airteagal 19(8)
Airteagal 17(4)	Airteagal 19(9)
-	Airteagal 19(10)
Airteagal 18	Airteagal 20
-	Airteagal 20(6)
Airteagal 19	Airteagal 21
Airteagal 20	Airteagal 22
Airteagal 21 (1)	-
Airteagal 21 (2)	Airteagal 23(1) (g)
Airteagal 22, Airteagal 23	Airteagal 23
Airteagal 22(2)	-
Airteagal 24	Airteagal 24
Airteagal 25	Airteagal 25(1), (2), (3)
-	Airteagal 26
Airteagal 26	Airteagal 27
Airteagal 27	Airteagal 28
-	Airteagal 28(3)
Airteagal 27(3)	Airteagal 28(4)
Airteagal 28	Airteagal 29
Airteagal 29	Airteagal 30

Rialachán (CE) Uimh. 1371/2007	An Rialachán seo
Airteagal 30	Airteagal 31
-	Airteagal 32, 33
Airteagal 31	Airteagal 34
-	Airteagal 34 (1), (3)
Airteagal 32	Airteagal 35
-	Airteagal 35(2)
Airteagal 33	-
Airteagal 34	Airteagal 36
Airteagal 35	Airteagal 38
-	Airteagal 37
Airteagal 36	Airteagal 39
-	Airteagal 40
Airteagal 37	Airteagal 41
Iarscríbhinn I	Iarscríbhinn I
Iarscríbhinn II	Iarscríbhinn II
Iarscríbhinn III	Iarscríbhinn III
-	Iarscríbhinn IV